

ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦІЯ ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ ПРИДНІПРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТНІЙ ЦЕНТР «ВІДКРИТЕ ЗНАННЯ»

МАТЕРІАЛИ **IV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ** **НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ **БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА** **ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ»**

Дніпро 2024 рік

**ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «АСОЦІАЦІЯ ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА
СТРАХУВАННЯ ПРИДНІПРОВ'Я»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ОСВІТНІЙ ЦЕНТР «ВІДКРИТЕ ЗНАННЯ»**

**МАТЕРІАЛИ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ТА
ФІНАНСОВИХ РИНКІВ УКРАЇНИ**

Дніпро 2024 рік

УДК 336 (477)

*Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради факультету економіки
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(протокол № 11 від 29.04.2024 р.)*

Рецензенти:

Зоря О.П. доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

Меліхова Т. О. доктор економічних наук, професор, завідувач обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім.Ю.М.Потебні Запорізького національного університету

Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції "Сучасні тенденції в розвитку банківської системи та фінансових ринків України". Дніпро: ДНУ ім. О. Гончара, 2024. 207с.

Збірка містить матеріали доповідей IV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції з актуальних проблем розвитку банківської системи України. Запропоновані матеріали є цікавими для фахівців грошово-кредитної політики, фінансів, банківської справи та страхування.

УДК 336 (477)

Видано власним коштом
© ДНУ ім.О.Гончара, 2024

ЗМІСТ

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ТА ПРОБЛЕМИ ГРОШОВОГО РИНКУ

- Афанас'єв В.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* КРИПТОВАЛЮТА ЯК МЕТОД ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА НАКОПИЧЕННЯ КАПІТАЛУ 14
- Бутенко А.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ 16
- Васько В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 18
- Голікова А.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ПРОБЛЕМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 20
- Гончаренко В.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ 22
- Дідик А.** (ХКТЕІ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Сніщенко Р.Г.* АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ 24
- Євсюкова В.Р.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГРОШОВО-КРЕДИТНУ СФЕРУ 27
- Зикін Н.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* РОЛЬ ЦЕНРАЛЬНИХ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ СТАБІЛЬНОСТІ ГРОШОВОГО РИНКУ 29
- Казарян К.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Шевцова О.Й.* КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВЛСТІ ОБІГУ ПІД ЧАС ВІЙНИ 31
- Кловак В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ ПІД ЧАС ВІЙНИ 33

- Лісна Д.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ 35
- Лопаткін Д.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 37
- Мелюс Д.Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц. к.е.н. Левкович О.В.* ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 39
- Пехотіна Є.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* СУЧАСНА СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНАЛ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ 42
- Савельєв Я.І.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО 2025 РОКУ 43
- Савченко К.Д.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* СУТНІСТЬ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ 45
- Удовиченко А.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 48
- Федорова Л.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й. Ю.П.* ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 50
- Цвєткова Є.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ВНЕСОК ДЖ.М. КЕЙНСА У РОЗВИТОК КІЛЬКІСНОЇ ТЕОРІЇ ГРОШЕЙ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ 52

ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- Баштовенко З.** (УМСФ) *Науковий керівник проф. д.е.н. Заруцька О.П.*
ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ЯК НАГАЛЬНА
ПРОБЛЕМА БАНКІВ УКРАЇНИ 55
- Білова Є.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.*
КРЕДИТНИЙ РИЗИК ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ЗАГРОЗ ДЛЯ
БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 57
- Білоус В.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.*
ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ 59
- Вдовиченко М.О.** (ОНЕУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Коваленко В.В.*
ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ
ДОМОГОСПОДАРСТВ 61
- Волошин І.А.** (УМСФ) *Науковий керівник доц., к.е.н. Григораши О.В.*
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 63
- Вязьміна В.К.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.*
ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ 65
- Давиденко Ю.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.*
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 67
- Дідик А.О.** (ХКТЕІ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Сніщенко Р.Г.*
АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ 69
- Давиденко Ю.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник д.е.н., проф. Шевцова О.Й.*
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ
БАНКІВ УКРАЇНИ 72
- Єрмолова К.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.*
ВІДКРИТИЙ-БАНКІНГ ЯК ТРЕНД РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ
ТЕХНОЛОГІЙ 74
- Казарян Л.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.*
НЕОБАНКІНГ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ 76

Капначов А.О. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ІНВЕСТИЦІЇ ДІЯЛЬНІСТЬ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ 78

Лісна Д.О. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ 81

Лопаткін Д.Є (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ В УМОВАХ ВІЙНИ 83

Назаренко П.М. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ 85

Полієнко М.В. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ 87

Полинько Д.Ю. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* МІЖБАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ 89

Сарєва О.Г. (ОНЕУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Коваленко В.В.* ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ 91

Тарасенко П.С. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ 93

Удовіченко А.В. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ 95

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ РІЗНОГО РІВНЯ

Горелов Д.А. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* КІБЕРБЕЗПЕКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 98

Гужаковська З.В. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ: ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ 100

Євсюкова В.Р. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.</i> СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	102
Єрмолова К.Є. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.</i> МІСЦЕ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ	104
Карначов О.А. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В ПЕРІОД ВІЙНИ	106
Лалаян А.Г. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.</i> КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	109
Лісна Д.О. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.</i> ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОГО СТАНУ	111
Лісяк Ю.С. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.</i> ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО З КРЕДИТНИМИ КАРТКАМИ	113
Лісяк Ю.С. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.</i> ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	115
Максимова Є.Д. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ФІЗИЧНИХ ОСІБ	117
Наполов Д.Б. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.</i> БІДНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ	119
Сизоненко А.Р. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПЛАТІЖНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	121
Удовиченко А.В. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.</i> ВЛИВ ВІЙНИ НА ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	123
Федорова Л.А. (ДНУ ім. О.Гончара) <i>Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.</i> ФІНАНСОВІ КРИЗИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ	125

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

- Башара О.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц. к.е.н. Бобирь О.І.*
ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ЗАСІБ ФІНАНСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ
ЕНЕРГІЇ 128
- Безугла К.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.*
ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА 130
- Бурчак О.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.*
ДИНАМІКА ОБСЯГІВ ТА СТРУКТУРИ ВИТРАТ
ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 132
- Давиденко Ю.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц. к.е.н. Адонін С.В.*
ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ 135
- Дуда Є.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.*
ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ
ПІД ЧАС ВІЙНИ 137
- Єрмолова К.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Макаренко Ю.П.*
ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА 139
- Ляміна М.О.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф. д.е.н. Шевцова О.Й.*
ДИНАМІКА ОБСЯГІВ ТА СТРУКТУРИ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ
УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 141
- Мауер Д.Р.** (ПДАУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Зоря О.П.*
ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ
АГРАРНОЇ СФЕРИ 143
- Мороз І.** (ХНЕУ ім.С.Кузнеця) *Науковий керівник доц., к.е.н. Черкашина Т.С.*
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ
ПОНЯТТЯ “ІННОВАЦІЇ” 145
- Моторя М.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Адонін С.В.*
АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЇ 147
- Онсович Ю.В.** (ХКТЕІ) *Науковий керівник проф. д.е.н. Сніщенко Р.Г.*
АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА КП «ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ
ТЕПЛОМЕРЕЖІ» 150

Павленко С.О. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ 153

Яковенко О.В. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* КРИЗОВИЙ СТАН НА ПІДПРИЄМСТВІ: ВИНИКНЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ 155

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Афанас'єв В.О. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ АЗІАТСЬКОГО РЕГІОНУ 158

Білоус В.Є. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* СУЧАСНІ ТРЕНДИ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ АМЕРИКИ 160

Васецький Р.Ю. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ 162

Гончаренко В.А. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ВАЛЮТНИЙ РИНОК В ПЕРІОД ВІЙНИ 164

Давиденко Ю.В. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 166

Кловак В.С. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.* ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 168

Лиштван М.С. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 170

Угрехелідзе П.К. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ 172

Шахов А.Д. (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.* КРЕДИТНИЙ РИНОК: ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ 174

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- Аврахов Л.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ НА
СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 176
- Башара О.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Левкович*
О.В. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРНИХ БІРЖ В УКРАЇНІ 178
- Васько В.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.* *Макаренко*
Ю.П. МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД І ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ 181
- Горелов Д.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.* *Макаренко*
Ю.П. ПОТЕНЦІАЛ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТИ В МАЙБУТНЬОМУ 183
- Єрмолова К.Є.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Левкович*
О.В. ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ ЄВРОПИ 185
- Іванова О.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Левкович*
О.В. ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ США 187
- Ляшко Г.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Бобирь О.І.*
ІНВЕСТИЦІЇ В ІННОВІЦІЇ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ КРАЇНИ 189
- Сосюра А.Г.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.* *Макаренко*
Ю.П. ВПЛИВ МІГРАЦІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ ВОЄННИМИ ДІЯМИ, НА
ФІНАНСОВИЙ СТАН УКРАЇНИ ТА КРАЇН-РЕЦИПІЄНТІВ 191
- Удовиченко А.В.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник проф., д.е.н.*
Макаренко Ю.П. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РУХУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ
ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ 193
- Яковенко І.М.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н.* *Бобирь О.І.*
АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ БІРЖОВИХ ТОРГОВИХ КРИПТОСИСТЕМ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В СУЧАСНОМУ МАКРОСЕРЕДОВИЩІ 195

**ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ**

- Вітценко Л.Р.** (Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потєбні ЗНУ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Меліхова Т.О.* ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОБЛІКУ 197
- Гладуш А.С.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.* УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА 199
- Оніщук Н.А.** (ДНУ ім. О.Гончара) *Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.* СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ 201
- Онсович Ю.В.** (ХКТЕІ) *Науковий керівник проф., д.е.н. Сніщенко Р.Г.* АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА КП «ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТЕПЛОМЕРЕЖІ» 204

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ТА ПРОБЛЕМИ ГРОШОВОГО РИНОКУ

Афанас'єв В. О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П

КРИПТОВАЛЮТА ЯК МЕТОД ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА НАКОПИЧЕННЯ КАПІТАЛУ

У загальному розумінні, криптовалюта - це форма цифрової валюти, що працює в децентралізованому режимі за допомогою технології блокчейн. Блокчейн є розподіленою мережею, об'єднаною багатьма комп'ютерами, що дозволяє уникнути контролю урядів та центральних владних органів. Експерти вважають, що ці технології можуть революціонізувати різні галузі, зокрема фінанси та право[1].

Перевагами є те, що вона - децентралізована, швидка, захищена від інфляції, з можливістю високого доходу. Прозорість транзакцій підвищує довіру. Як засіб збереження капіталу, вона може збільшити вартість та приносити прибуток.

Однією з найстаріших криптовалют є біткоїн. Вперше був запущений у 2008 році невідомою особою або групою осіб під псевдонімом Сатоші Накамото. Його багато хто використовує як засіб інвестування. Якщо б ви інвестували 1000 доларів у біткоїн 14 березня 2023 ви б заробили 3028 доларів, якщо б ви інвестували 1000 доларів у біткоїн 14 березня 2019 ви б заробили 18923 долари, якщо б ви інвестували 1000 доларів у біткоїн 14 березня 2014 ви б заробили 115673 долари. Розрахунки автора базуються на ціні токена в \$73 800 станом на 14 березня 2024 року.

Але не всі криптовалюти стрімко зростають. У травні 2022 року LUNA

стала свідком одного з найбільших руйнівних обвалів цін в історії ринку . Ціна LUNA, яка досягла історичного максимуму в \$116 6 квітня, опустилася до рівня \$0,00008 6 червня. Обвал ціни LUNA призвів до втрати мільярдів доларів для інвесторів, залишивши багато у здивуванні: що сталося з LUNA? Як може екосистема Terra і Luna, яка в один момент була оцінена в понад \$60 мільярдів, збитих за кілька днів? Основною причиною обвалу була гіперінфляція у випуску LUNA, спровокована банківською панікою щодо UST - найбільшого алгоритмічного стейблкоїна екосистеми[2].

Волатильність криптовалют - основний ризик використання як використання збереження вартості, коли ціни на них раптово змінилися, забезпечуючи передбачену майбутню вартість та їх можна отримати до великих витрат для інвесторів. таке коливання може вплинути на довготривалі стратегії, створюючи складним визначення оптимального моменту для купівлі або продажу криптовалюти.

USDT (Tether) виявляється одним із найкращих інструментів для збереження її вартості в криптовалютній сфері, натомість пов'язана з долларом США в пропорції 1:1, що забезпечує її стабільність. Це дозволяє інвесторам відчувати впевненість у стабільності активу. Крім того, USDT дозволяє проводити ефективні транзакції в криптовалютному просторі без ризику втрати вартості, що робить її привабливою для тих, хто веде операції в цьому середовищі[3].

Не всі криптовалюти є ідеальними для збереження вартості. Рекомендується диверсифікувати інвестиції, збалансувавши ризики та переваги кожної монети перед прийняттям рішення.

Список використаних джерел

1. Cryptocurrency Explained With Pros and Cons for Investment. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/c/cryptocurrency.asp>].
2. Peter Wind, Coincodex Why Did Luna Crash 99.99%? Here's What Happened to Terra Luna Classic. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://coincodex.com/article/22749/what-happened-to-luna/>].
3. Shoosmiths, Stablecoins: What's the hype? Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://www.shoosmiths.com/insights/articles/stablcoins-whats-the-hype>].

Бутенко А.В

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Початок цифрової ери змусив розвиватися суспільство і в цифровій економіці. Завдяки Сатосі Накамото ми з вами можемо користуватись цифровою валютою, він дав товчок у розвитку нової економічної історії, що почала писатися не так давно.

Сам крипториннок розвивається постійно, на світ з'являються нові монети, але насправді, є дуже багато обману, бо є не добросовісні проєкти. Це проєкт, що не мають підґрунтя, одним словом не серйозні проєкти, які спочатку продають монети до їх виходу на біржі, по так званій нижчій ціні, і дай Бог, щоб ця монета взагалі вийшла на ринок і можна було продати хоча б за якісь гроші, а то взагалі можуть гроші зібрати, а проєкт навіть і не побачимо на біржі. Тому дуже обережно треба відноситися до цього. Бо є дуже багато підводних каменів в цьому напрямі.

У такий не простий час для всього українського народу, криптовалюта грає не останню роль в цій війні. Були розроблені проєкти, де кожен зможе перевести анонімно гроші на ЗСУ, через електронні гаманці.

Валерія Іонан описує фінансову схему проєкту так: «Пожертви надходять на криптогаманці Резервного криптовалютного фонду України (це благодійна організація — ред.) на криптобіржі KUNA. За рахунок коштів, що збираються зазначеним фондом, здійснюються закупівлі необхідних для військових речей, техніки та забезпечується фінансова підтримка військових і населення. Криптобіржа KUNA інформує щодо здійснення витрат за рахунок криптофонду AidForUkraine на закупівлю товарів для потреб армії. На вебсторінці можна знайти інформацію про кількість пожертв і напрямки їх витрат». Звіт про витрачені кошти представлений у форматі кольорової презентації. Тут немає ні

документів, ні детальних розрахунків. Закривати від громадськості таку докладну інформацію Мінцифри дозволяє урядова постанова. Міністр цифрової трансформації Михайло Федоров у своєму Twitter показав, що на зібрані кошти, зокрема, було придбано 213 безпілотників, понад 31 тис. військових аптечок, 8460 бронежилетів. Також у публічному звіті йдеться про те, що понад \$5 мільйонів було витрачено «на смертоносне обладнання». Але докладнішої інформації громадськість не бачить, бо благодійні фонди, на відміну від державних органів, не зобов'язані публікувати фінансові звіти [1].

Через велику волатильність монет на крипторинці, ми можемо бачити, як ціна високо підійматися і низько падати, усі монети зав'язані на біткоїні, куди він туди і вони, він є поводитирем на ринку. Тому більшість трейдерів торгують саме біткоїн. На даний час ми не бачимо великого росту не у біткоїна, ні у ефіріума. Щоб торгувати і інвестувати успішно, нам треба розуміти, як ходять ринок, вниз чи ввверх.

На крипторинці є свої аналітики, які прогнозують ціну, але треба не забувати, що аналітика не дає 100%. Разберемо прогнози Калео.

Експерт спрогнозував падіння флагманської криптовалюти до \$ 12 500 найближчим часом [2].

Прогноз був оснований на технічному аналізі, бо він писав, що криптовалюта не досягла свого дна, а дно це одне із видів у технічному аналізі, на ринку є верхні на нижні точки.

Втім, не все так погано, вважає Калео — у 2023 році, після досягнення дна, біткоїн має всі шанси вирости до \$ 40 000.[2] А тут я бачу те відбиття про яке я і казала, бо ціна ходить у так званому коридорі.

Список використаних джерел

1. Криптовалюти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dou.ua/lenta/articles/crypto-in-ukraine/>.
2. Аналітик спрогнозував падіння біткоїна на 22% [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2022/11/24/96159822/>.

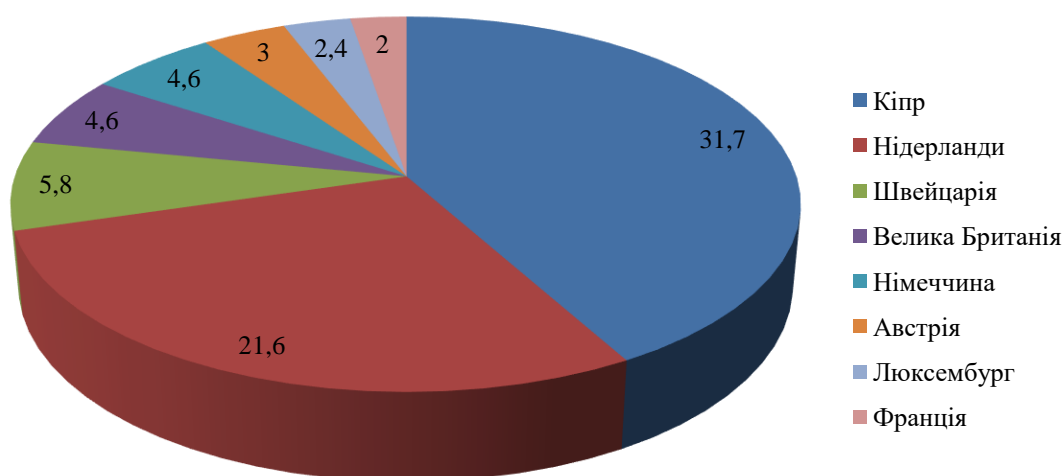
Васько В.С.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Війна в Україні завдала значної шкоди промисловості країни. Багато підприємств були зруйновані або пошкоджені, інші перебувають в окупації. Це призвело до значного скорочення виробництва та ВВП України. Для відновлення економіки Україна потребує масштабних інвестицій. Українські компанії вже вкладають кошти у розвиток та модернізацію виробництва, але їх ресурси обмежені. Тому для швидкого відновлення економіки Україні необхідні іноземні інвестиції.

Джерело: розроблено автором за даними [1]

Рисунок 1– Країни інвестори станом на 2021р, %

У 2022 році найбільше інвестицій в економіку України отримали промисловість, сільське господарство та транспорт[1].

Уряд України ухвалив Закон «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні», який передбачає державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями. Ця підтримка спрямована на залучення в економіку країни стратегічних інвесторів, підвищення її інвестиційної привабливості, створення нових робочих місць та зростання конкурентоспроможності економіки.

Уряд України докладає зусилля для створення сприятливого середовища для інвестицій. Зокрема, було прийнято Закон України «Про концесію», який реформував концесійне законодавство та імплементував основні принципи здійснення концесій та ДПП відповідно до права ЄС. Також був затверджений перелік пріоритетних для держави інвестиційних проектів на період до 2023 року, 40% з яких складають масштабні проекти у галузі інфраструктури та транспорту [2].

Крім того, Уряд затвердив План пріоритетних дій на 2023 рік, який передбачає запровадження моделі екоіндустріального парку, сприяння ефективному залученню довгострокового фінансування від Європейського інвестиційного банку, розроблення механізму інвестування коштів трудових мігрантів, вироблення податкового механізму реінвестицій, створення умов для припливу технологічних компаній та співпраці з іноземними замовниками, формування ключових напрямів взаємодії з Організацією економічного співробітництва та розвитку з питань заохочення екологічних інвестицій та сталого управління природними ресурсами [3].

У зв'язку з війною Україна втрачає доступ до іноземних інвестицій. Тому потрібно зосередитися на внутрішніх інвесторах, які хочуть розвивати бізнес в Україні. Держава, бізнес та суспільство повинні об'єднати зусилля, щоб створити сприятливі умови для інвестицій та залучити якомога більше коштів для відбудови економіки.

Список використаних джерел:

1. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. Електронний ресурс - [Режим доступу]: <https://www.me.gov.ua/Documents/Print?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885>;
2. Богдан Данилишин. Щодо стану інвестиційних процесів в економіці України та шляхів їх активізації;
3. Підтримка інвестицій у промисловість України в умовах війни та повоєнного відновлення Електронний ресурс - [Режим доступу]: <https://finstream.ua/investuvannya-v-ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny/>

Голікова А.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

ПРОБЛЕМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Грошова система-це форма організації грошового обігу, що історично склалася в певній країні та регулюється законодавством (залежно від форми грошей, що використовуються вданому суспільстві). Грошова система України включає такі елементи як: гроші, золото, золото-валютні резерви, кредитна, податкова та цінова політика. Основні правові засади грошової системи регулюються Конституцією та законами України : - «Про банки і банківську діяльність» ; - «Про платіжні системи і переказ грошей в Україні» ; - « Про Національний банк України».

Грошово-кредитна система в Україні за часів незалежності була неринковою. Регулювання рівня цін державою під час економічної кризи, падіння виробництва у поєднанні зі значним збільшенням пропозиції валюти, призвело до обвалу споживчого ринку і загального товарного дефіциту. [1]

Принцип державного регулювання в українській грошово-кредитній системі має велике значення, і його відсутність має серйозні наслідки. Криза, що виникла в наслідок невтручання держави, призвела до розвалу промисловості, різкого і тривалого спаду виробництва, інфляції та збільшення зовнішніх кредитів. Питання необмеженого зростання цін, особливо в умовах

монополістичного середовища в Україні, регулюється Міністерством економіки разом з Антимонопольним комітетом, визначає перелік регульованих товарів, у тому числі товарів, що мають загально-державне економічне значення.[2]

Забезпечення стабільності грошової системи України є одним з головних чинників досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни. Стабільна грошова система є головною основою для економічного зростання, адже вона сприяє підвищенню добробуту населення країни. Тому така позиція є важливою передумовою реалізації євроінтеграційного курсу України, який в останні роки набуває все більшого значення та актуальності.

Одним з найважливіших елементів грошово-кредитної системи є конвертованість національної валюти. Конвертованість означає, що національна валюта може бути легально обміняна на іноземну валюту без обмежень в цій країні. Чим більше обмежень існує на конвертованість валюти країни, тим менш конвертованою вона стає. Валюта України наразі не користується великою довірою серед населення. [3]

Україна потребує реформування своєї грошової системи. Щоб допомогти стабілізувати систему потрібно впроваджувати продуктивну монетарну політику, щоб забезпечити стабільність грошової системи та збільшувати український експорт. Все це призведе до стабільності національної економіки. Стабілізація грошової системи України потребує декількох заходів, включаючи реформування банківського сектору, посилення фінансового регулювання, боротьбу з корупцією та підвищення довіри до національної валюти. Ефективна реалізація макроекономічної політики та сприяння стабільному інвестиційному руху також допоможуть стабілізувати грошову систему України.

Список використаних джерел:

1. http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/27738/1/Zbirnik_kafedra_bankivskoyi_spravi_TNEU.pdf#page=126
2. https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/06/2_yunist-nauky-2018-1ch..pdf#page=60
3. <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/97.pdf>

Гончаренко В. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О. Й.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Враховуючи сьогоденні події, те, що відбувається в країні - інвестиційна діяльність стає рушійним компонентом забезпечення можливості відновлення та стійкого розвитку країні на світовій арені. Інвестиційна діяльність в Україні включає в себе різноманітні операції з кладення капіталу з метою отримання прибутку. Це може охоплювати інвестування в реальний сектор економіки, фінансові інструменти, нерухомість чи стартапи.

Державна політика спрямована на стимулювання та підтримку залучення інвестицій шляхом визначення напрямів та заходів. Ключовими являються: потужний природно-ресурсний потенціал; наявність кваліфікованих робочих кадрів; наявність перспективних галузей, які потребують інвестицій; позитивні зрушення в розвитку та вдосконаленні соціально-економічного підґрунтя щодо залучення інвестицій [1].

За останні 5 років інвестиційна активність в Україні достатньо зменшилася. Основними перешкодами та ризиками низької інвестиційної активності в Україні на сучасному етапі є:

1) військова агресія проти України. Війна значно вплинула на показник ВВП, у 2022 р. він зменшився на 37% у порівнянні з 2021 р.;

2) трудові труднощі, які виникають внаслідок змін у складі робочої сили через міграцію населення, яка включає як зовнішні, так і внутрішні переселення. (Рівень безробіття зріс до 35–40%.);

3) зростання інфляції;

4) неідеальність управління державними структурами та інституційної

обстановки. (Невисокий рівень економічної освіти, залежність від політичних рішень);

5) недостатньо розвинутий внутрішній ринок;

6) обмежена доступність банківських кредитів для реального сектору української економіки (За останні 10-15 років дана доступність знизилася до 15% ВВП);

7) слабкість та недостатня продуктивність внутрішнього фондового ринку країни [2].

Інвестори чутливо реагують на політичні, економічні та соціальні ризики та задля своєї ж безпеки вважають, що доцільним буде не вкладати свої кошти у країни, де ці ризики є високими та несуть загрози для втрати інвестиційних прибутків та основної суми інвестицій.

Отже, розглянувши детальніше інвестиційну діяльність в Україні впродовж 2020–2022 р.р. можна сказати, що показники достатньо зменшилися. Для того, щоб виправити дану ситуацію у нашій країні, потрібно запровадити певний комплекс заходів, які б покращили інвестиційний клімат та сприяли залученню внутрішніх та зовнішніх інвестицій до економіки нашої держави[2].

Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні, повинно передбачати вирішення певних завдань:

- зростання потенціалу для інвестування з боку підприємств;
- підвищення репутації та привабливості національної економіки для інвесторів;
- оптимізація інвестиційних процесів для досягнення більшої ефективності;
- збільшення притоку іноземних інвестицій;
- додаткове приваблення інвестиційних ресурсів із різних джерел.

Важливість інвестиційного регулювання визначається відповідними інструментами моніторингу вхідних та вихідних потоків капіталу

Список використаних джерел:

1. Атамас, О. (2023). Інвестиційна діяльність в Україні: реалії сьогодення. Економіка та

суспільство, (54). С.5. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-42>].

2. Легкоступ, І., & Саїнчук, Н. (2022). Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні: вітчизняний та міжнародний аспекти. Економіка та суспільство, (46). С.5-7. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-56>].

Дідик Аліна

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Науковий керівник д.е.н., проф. Сніщенко Р.Г. професор кафедри фінансів, обліку та аудиту

АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Безготівкові розрахунки надають ряд важливих переваг у порівнянні з готівковими грошима. По-перше, вони призводять до зниження робочих та фінансових витрат, пов'язаних із виробництвом, друкуванням, транспортуванням, зберіганням і сортуванням готівкових коштів. По-друге, вони сприяють безперервному кругообігу грошей. Між готівковим та безготівковим оборотами існує важлива взаємозалежність: гроші постійно переходять з одного виду до іншого, змінюючи свою форму від готівкових грошових знаків до депозиту в банку, і навпаки. Це створює єдиний грошовий обіг країни. По-третє, безготівкові розрахунки сприяють швидшій оплаті товарів і послуг, а також вчасному погашенню боргів, поліпшуючи загальні економічні взаємовідносини між різними учасниками економічної діяльності [3, с. 45]. Стаття 1088 ЦКУ встановлює, що безготівкові розрахунки мають здійснюватися через банківські установи, де відкриті відповідні фінансові рахунки. Згідно з положенням статті 51 ЗУ «Про банки і банківську діяльність», безготівкові розрахунки можуть проводитися на основі розрахункових документів, які можуть бути як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Банки в Україні мають право використовувати різноманітні платіжні інструменти, такі як платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення, чеки, платіжні картки та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти [2].

Згідно даних НБУ, у 2023 році, незважаючи на продовження

повномасштабної війни, більшість платіжних операцій були проведені безготівково. Кількість операцій з використанням платіжних карток становила 7912,5 млн, а їхня загальна сума – 6140,8 млрд грн. З цього обсягу 91,9% операцій за кількістю та 90,4% за сумою були здійснені в межах України. Частка операцій з платіжними картками, емітованими українськими емітентами, за кордоном становила 8,1% від кількості та 9,6% від суми всіх операцій. Зокрема, значне зростання частки операцій за кордоном пов'язане з переселенням майже 6,5 млн українців за кордон у зв'язку з війною, які активно використовують платіжні картки [1]. Загальна кількість безготівкових операцій в Україні та за її межами досягла 7 397,2 млн на суму 3 980,0 млрд грн. Це вказує на те, що частка безготівкових операцій з використанням платіжних карток у 2023 році склала 65% від загальної суми операцій. Це збільшення порівняно з довоєнним 2021 роком, коли частка становила 61%, свідчить про поступовий розвиток платіжної інфраструктури та підтримку безготівкових розрахунків серед українців. Аналіз розподілу безготівкових операцій за видами вказує на те, що приблизно 70% операцій відбувається в торгівельній мережі. За кількістю це становить майже 5,0 млрд операцій, а за сумою – 40,4% від усіх безготівкових операцій. Перекази з картки на картку складають 37,1% від суми всіх операцій або 1 478,6 млрд грн, при цьому їхня кількість становить 10,1% від усіх безготівкових операцій. Оплата товарів і послуг в інтернеті зроблена 18% від кількості та 16% від суми безготівкових операцій з платіжними картками, що дорівнює 646,5 млрд грн.

Середня сума однієї операції в Україні у 2023 році в торговельній мережі становила 325 грн, що в порівнянні з довоєнним 2021 роком (238 грн) є значним збільшенням. У разі переказу з картки на картку середня сума складала 1972 грн, а оплата товарів та послуг у мережі Інтернет – 490 грн [1]. Кількість пунктів продажу, які приймають платіжні картки, зросла на 23,7% до 459,7 тис. За 2023 рік зросла кількість банкоматів на 2%, до 15,8 тис., однак це на 14,4% менше, ніж на кінець довоєнного 2021 року через тимчасову окупацію деяких територій.

Збільшення загальної кількості платіжних карток, емітованих

українськими банками та фінансовими установами, на 5% до 115,1 млн свідчить про зростання популярності цього способу розрахунку. У грудні 2023 року кількість платіжних карток для видаткових операцій становила 52,1 млн, що на 12,5% більше, ніж у грудні 2022 року. Також варто відзначити тенденцію до зростання безконтактних активних платіжних карток, яких стало 30,6 млн, що на 17,1% більше, ніж у грудні 2022 року.

Більшість активних платіжних карток (58,7%) є безконтактними, а також популярність отримали токенизовані платіжні картки (NFC-технологія). У грудні 2023 року їх кількість зросла на 57% до 12,4 млн. За допомогою цих технологій проведено приблизно 90,0% безготівкових операцій у торговельній мережі в 2023 році [1].

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що Україна, як країна з розвинутою фінансовою системою, має чітку правову базу для організації безготівкових розрахунків. Законодавчі акти, такі як «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України», визначають основні принципи та правила цієї сфери. За аналізом статистичних даних за 2023 рік, можна визначити стійкий розвиток та популярність безготівкових розрахунків в Україні. Більшість операцій з платіжними картками проводяться в межах країни, а їхня кількість і сума свідчать про поступове зростання безготівкових розрахунків серед українських громадян. Збільшення кількості безготівкових операцій свідчить про позитивну динаміку та високий рівень довіри українців до цього способу платежів. Розвиток технологій, таких як NFC-технологія, сприяє зручності та активному використанню безготівкових розрахунків, що є ключовим трендом в платіжній індустрії України.

Список використаних джерел

1. Другий рік повномасштабної війни: обсяги безготівкових розрахунків зростають | Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut>
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Коваленко Д.І. гроші та кредит: теорія і практика : Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 344 с.

Євсюкова В.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГРОШОВО-КРЕДИТНУ СФЕРУ

Тіньова економіка в Україні - це непоказна діяльність, спрямована на ухилення від сплати податків та інших юридичних зобов'язань перед державою. Ця проблема ускладнює розвиток країни, підвищення життєвого рівня населення та її інтеграцію в міжнародне співтовариство. Подолання тіньової економіки є важливим кроком для забезпечення стійкого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності України [1].

За даними Міністерства економіки України, рівень тіньової економіки в Україні у 2023 році становить близько 30% ВВП. Цей показник нижчий, ніж у 2022 році, коли він становив 32% ВВП [2].

Масштаби тіньової економіки та її причини в різних галузях можна узагальнити наступним чином: 1) у нафтогазовій галузі: високий рівень тіньової економіки пов'язаний з корупційними схемами при розподілі спеціальних дозволів на користування нафтогазовими ресурсами, що створює серйозну загрозу. 2) в аграрному секторі: порушення прав власності на сільськогосподарські землі, незаконна оренда землі та недостовірні звіти про врожай є основними факторами розвитку тіньової діяльності. 3) в секторі МСП: більшість підприємств працюють на тіньових ринках або в неформальних сегментах ринку, що сприяє приховуванню реальних доходів, ухиленню від сплати податків та створенню фіктивних структур.

Експерти Ради Європи визначили чотири основні сфери злочинної діяльності на пострадянському просторі: контрабанда, ухилення від сплати податків, незаконна діяльність у процесі приватизації та корупція.

Вплив тіньової економіки на грошово-кредитну сферу:

1. Тіньова економіка призводить до недоотримання державою податків, що обмежує можливості фінансування державних програм, інвестицій та розвитку інфраструктури.

2. Тіньова економіка робить грошово-кредитну політику менш ефективною, адже НБУ не може повною мірою контролювати обсяги грошової маси та кредитів, які використовуються в тіньовому секторі. Це може призвести до інфляції, нестабільності курсу валют та інших макроекономічних проблем.

3. Тіньова економіка може призвести до фінансової нестабільності, адже вона робить банківську систему більш вразливою до ризиків. Нелегальні операції можуть використовуватися для відмивання коштів, фінансування тероризму та інших злочинних діянь [Джерело: Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»][3].

Для підтримки бізнесу та зміцнення його легальності необхідно забезпечити рівні умови для всіх учасників ринку. Це можна досягти шляхом впровадження прозорих та однакових правил і ефективного контролю за їх дотриманням. Якщо державні органи забезпечать належний нагляд та припинять тіньові практики, це надихне бізнес на ведення діяльності в межах закону та чесно. Такий підхід сприятиме досягненню наших цілей і зробить підприємництво більш стійким і конкурентоспроможним.

Список використаних джерел

1. https://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf
2. Міністерство фінансів України. Рівень тіньової економіки в Україні – 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2022/02/10/80801573/> (дата звернення 11.12.2023).
3. Озерський І.В. Тіньовий сегмент економіки // Економіка. Фінанси. Право. – 2005. – №1. – С.28–31.

Зикін Н.А

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

РОЛЬ ЦЕНРАЛЬНИХ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕНІ СТАБІЛЬНОСТІ ГРОШОВОГО РИНКУ

Роль центральних банків у забезпеченні стабільності грошового ринку є надзвичайно важливою для ефективного функціонування фінансової системи та утримання економічної стабільності. Ці фінансові інституції відіграють рішучу роль у керуванні ключовими параметрами грошового ринку та впливають на рівень ліквідності та вартість кредитування. Пропонуємо розглянути основні аспекти даного питання.

Центральні банки використовують інструменти грошово-кредитної політики для управління ключовими процентними ставками, такими як ставка кредитування овернайт. Впливаючи на процентні ставки, вони впливають на вартість запозичень і позик на грошовому ринку, сприяючи стабільності.

Проведення операцій на відкритому ринку, покупка або продаж державних цінних паперів центральними банками допомагає керувати пропозицією грошей і короткостроковими процентними ставками, забезпечуючи ліквідність і стабільність на грошовому ринку. Слід зазначити, що центральні банки діють як кредитори останньої інстанції, надаючи екстрені кошти фінансовим установам, які стикаються з кризами ліквідності. Ця роль запобігає системним збоям і зміцнює впевненість у стабільності грошового ринку [1].

Центральними банками встановлюється і забезпечується виконання правил для забезпечення надійності та стабільності фінансових установ, які беруть участь у грошовому ринку. Завдяки даним діям, регуляторний нагляд допомагає запобігти надмірному ризику та сприяє стійкій фінансовій системі. Також центральні банки встановлюють резервні вимоги для фінансових

установ. Регулюючи обсяг коштів, які банки повинні тримати в резерві, центральні банки впливають на рівень ліквідності на грошовому ринку.

Одними із доволі вагомих аспектів забезпечення стабільності грошового ринку центральними банками є втручання на валютні ринки для стабілізації валюти. Стабільність валюти сприяє загальній стабільності грошового ринку, особливо в економіках із значними міжнародними операціями. Зазначимо, що центральні банки відстежують ринкові умови та системні ризики [1]. Зберігаючи пильність щодо нових проблем, вони можуть вживати профілактичних заходів для усунення потенційних загроз стабільності грошового ринку.

В свою чергу чітка інформація центральних банків щодо їхніх політичних намірів допомагає керувати очікуваннями ринку. Передбачувана грошово-кредитна політика сприяє зменшенню невизначеності та підвищує стабільність на грошовому ринку.

Доволі розповсюдженою практикою є співпраця з іншими центральними банками, особливо під час глобальних фінансових проблем. Угоди про валютний своп і скоординовані політичні дії сприяють стабільності міжнародного грошового ринку. Під час фінансової кризи центральні банки впроваджують заходи управління кризою, такі як вливання ліквідності та нетрадиційна грошово-кредитна політика. Ці дії спрямовані на стабілізацію грошового ринку та запобігання ширшим економічним збоям [2].

Таким чином, центральні банки діють як розпорядники монетарної стабільності та відіграють важливу роль у забезпеченні безперебійного функціонування грошового ринку. Їхня політика та втручання спрямовані на запобігання надмірній нестабільності, підтримку довіри та створення середовища, сприятливого для економічного зростання.

Список використаних джерел:

1. Дудченко В.Ю. Роль та функції центрального банку у фінансовій системі. Науковий вісник Полісся. 2020. № 1 (20). С.60-66.
2. Петренко О.П. Державне регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану. Food Industry Economics. 2022. 14 (3).

Казарян К.А

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

КРИПТОВАЛЮТА В УКРАЇНІ: ОСОБЛИВЛІСТІ ОБІГУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Україна планувала запуснути легальний ринок криптовалют у 2022 році, але розгляд податкових аспектів став питанням останніх п'ять місяців. У цей час влада та бізнес активно використовують віртуальні активи в умовах воєнного стану. «Invest in peace, bro» - кампанія, яка підтримує Україну через платформу «Aid For Ukraine». Спільно збираємо кошти для підтримки України!. Ця ініціатива взаємодіє з криптовалютною біржею FTX, яка конвертує криптовалютні кошти в традиційні та надсилає пожертви Національному банку України.

Щодо законної основи для цього - де-юре немає законодавчої підтримки через нелегалізований ринок криптовалют. Щоб досягти своєї високої мети – надання допомоги українцям, необхідно підтримати українські компанії та співпраці з Міністерством цифрової трансформації.

Наразі нам не відомо, кому належать віртуальні гаманці та як здійснюється фінансовий контроль. Однак, надходження віртуальних донатів продовжуються, зокрема через успішний продаж браслетів "Азовсталь. Символ незламності", прибуток від яких спрямовується на підтримку українських захисників [1].

Криптовалюти виявилися зручним та анонімним методом пожертвування для допомоги Україні під час війни, оминаючи увагу державних контрольних органів та банків. Спільнота криптовалют активно залучається до підтримки зусиль української армії та цивільного населення. Криптобіржі, такі як BTC-Alpha та Binance, виділили значні кошти на гуманітарну допомогу та підтримку

потреб ЗСУ та населення України [2].

Згідно з «Глобальним індексом прийняття криптовалют», у 2021 р. В Україні віртуальні активи зайняли значну частку обігу, щоденний обіг склав мільярд гривень. Це розмістило нашу країну на четвертому місці у світі за цим показником. Українці обирають зберігання активів у криптовалюті через інфляцію, нестабільний банківський сектор та коливання на валютному ринку [3].

10 та 11 червня відбулися два етапи «Incrypted Conference 2023» - головної криптоподії року в Україні. Конференція охоплювала онлайн-марафон для всіх охочих та офлайн-мітап у UNIT.City. Головним партнером заходу виступила компанія WhiteBIT, що є однією з найбільших європейських криптобірж з українським корінням. WhiteBIT – це одна з найбільших централізованих криптобірж в Європі з українським корінням. Основною місією компанії є масове впровадження якісних блокчейн-технологій в Україні та світі.

WhiteBIT активно інвестує в освіту українських громадян [4], спрямовуючи зусилля на популяризацію й усвідомлення криптовалют. Вони проводять освітні курси, розбивають міфи та стереотипи про криптовалюту, співпрацюють з університетами для створення програм з блокчейн-технологій та трейдингу. Це стимулює не лише інновації в Україні, а й розвиток галузі, що сприятиме економіці країни та залученню інвестицій, забезпечуючи фінансову прозорість та безпеку.

Список використаних джерел

1. Зашифровані мільярди <https://dou.ua/lenta/articles/crypto-in-ukraine/>
2. Злети та падіння біткоіна <https://www.unian.ua/techno/kurs-bitkojinata-ethereum-znovu - padaye-skilki-vtratali-u-vartosti-kriptovalyuti-12038796.html>
3. Аналітик спрогнозував падіння біткоіна <https://minfin.com.ua/ua/2022/11/24/96159822/>
4. Криптовалюти можуть оновити економіку України https://zaxid.net/yak_kriptovalyuti_mozhut_vidnoviti_ekonomiku_ukrayini_seo_whitebit_volodimir_nosov_n156545.

Кловак В. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Шевцова О.Й.

ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Залучення іноземних інвестицій є одним з ключових чинників, що рухає економічний розвиток країни. Для України присутність і зростання довгострокових іноземних інвестицій в її економіку є позитивним явищем, особливо актуальним в нинішніх умовах. Статистичні дані щодо іноземних інвестицій дозволяють проаналізувати, які галузі української економіки є найпривабливішими для інвесторів, з яких країн надходять інвестиції та в якій формі вони здійснюються. Загалом, динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України демонструє нестабільну тенденцію.

Під час кризи інвестиційна активність зазвичай зменшується. Наприклад, внаслідок повномасштабної війни різниця між обсягами інвестицій у 2021 і 2022 роках склала $-\$5,5$ млрд. Однак варто відзначити позитивну динаміку між 2022 і 2023 роками, коли відбулося збільшення на $+\$1,316$ млрд. З метою забезпечення стабільного зростання в довгостроковій перспективі Україні важливо активізувати залучення інвестицій у національну економіку та внутрішній ринок, оскільки внутрішні ресурси недостатні для цієї мети [1].

Використання офшорних зон має негативний вплив на економіку через великий відтік капіталу і зменшення податкових надходжень до бюджету. Головна проблема полягає в тому, що інвестиції з офшорів, таких як Кіпр, Нідерланди і інші, є коштами, які виводяться з українського бюджету шляхом уникнення оподаткування та корупції. Це підкреслює необхідність суворих законодавчих заходів щодо офшорних країн для зменшення відтоку капіталу та залучення іноземних інвестицій [2].

В умовах сучасної економічної ситуації уряд України має активно

працювати над поліпшенням інвестиційного клімату. Особлива увага повинна бути приділена привабленню інвестицій з визначених країн, таких як країни Європейського Союзу, США та країни Азійсько-Тихоокеанського регіону, які відомі своїм економічним та інноваційним потенціалом. Для досягнення цієї мети необхідно боротися з бюрократією і корупцією, реформувати податкову систему, включаючи впровадження спеціальних умов оподаткування для іноземних компаній, що інвестують у інноваційні сектори [3].

Після російської агресії інвестори мають стати ключовими стратегічними партнерами для відновлення України. Збитки від конфлікту оцінюються щонайменше в \$150 млрд, більше половини з яких припадає на пошкодження житла та інфраструктури. Верховна Рада затвердила законопроект № 8138, який спрямований на покращення інвестиційного клімату. Закон передбачає зниження мінімальної суми інвестицій для інвесторів, розширення державної підтримки та введення нових напрямків для інвестиційних проєктів, включаючи ІТ-сферу [4].

У вересні 2022 року була започаткована нова ініціатива уряду України під назвою Advantage Ukraine [5]. Ця ініціатива спрямована на залучення майбутніх інвестицій до країни шляхом демонстрації широких можливостей у ключових секторах, що має особливе значення для відновлення післявоєнної України.

Отже, для забезпечення стійкого розвитку інвестиційної привабливості України необхідно провести комплексні реформи в економіці та удосконалити умови для бізнесу. При правильній стратегії та ефективних заходах Україна зможе зберегти та зміцнити свою привабливість для інвесторів, що сприятиме сталому економічному зростанню і покращенню якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Славкова Алла Аркадіївна., Колісник Дар'я Русланівна. Інвестиційна привабливість України. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3081>
2. Шереметинська О. В. Вплив офшорних зон на економіку України / О. В. Шереметинська, І. В. Савчук // Економічний простір. - 2016. - № 105. - С. 58-66.
3. Зробок О., Задольський А. Прямі іноземні інвестиції в Україну: проблеми та шляхи їх вирішення. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/24066/1/S.67.pdf>
4. Підтримка інвестицій у промисловість України в умовах війни та повоєнного відновлення. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pidtrymka-investytsiy-u-promyslovisht->

ЛІСНА Д.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Військові облигації - це різновид облигацій внутрішньої державної позики, випущені урядом для фінансового забезпечення соціальних та оборонних потреб держави під час війни.

Згідно з постановою № 156 уряд планує здійснити державні внутрішні запозичення в розмірі до 400 млрд. грн. шляхом поетапного випуску облигацій внутрішньої державної позики «Військові облигації» [3].

Відповідно до Міністерства Фінансів України, сьогодні існують такі інструменти, які наведені в таблиці 1.

Таблиця 1 - Види військових облигацій [2]

ISIN код військових облигацій	Термін до погашення	Дата погашення	Остання дата розміщення	Ставка
Гривня				
UA4000229025	8 місяців	05.06.2024	28.11.2023	16,53%
UA4000226450	1 рік	13.03.2024	30.05.2023	18,27%
UA4000227763	10 місяців	01.05.2024	11.07.2023	18,00%
UA4000226286	1 рік	26.06.2024	04.07.2023	18,00%
UA4000227656	1,5 років	15.01.2025	29.08.2023	18,35%
UA4000228449	1,7 років	18.06.2025	17.10.2023	18,35%
UA4000229264	1,9 років	15.10.2025	28.11.2023	17,64%
UA4000228910	1,6 років	23.07.2025	14.11.2023	17,78%
Долар США				

UA4000227003	8 місяців	28.12.2023	25.04.2023	4,80%
UA4000227409	1 рік	21.03.2024	30.05.2023	4,85%
UA4000227847	1 рік	20.06.2024	25.07.2023	4,71%
UA4000228506	1 рік	05.09.2024	19.09.2023	4,79%
UA4000228928	1 рік	24.10.2024	31.10.2023	4,71%
UA4000229272	1 рік	14.11.2024	21.11.2023	4,66%
Євро				
UA4000227540	9 місяців	22.02.2024	09.05.2023	3,15%
UA4000227557	9 місяців	16.05.2024	15.08.2023	3,11%

Військові ОВДП мають наступні переваги:

- 1) проста процедура придбання військових облігацій під час війни;
- 2) процентні доходи не оподатковуються. Натомість при банківському депозиті нараховуються податок на доходи фізичних осіб у розмірі 18% та військовий збір у розмірі 1,5 %;
- 3) високий рівень дохідності. Ставки за гривневими депозитами в банках України варіюються від 6% до 13% річних. Відповідно, аналізуючи таблицю 1, можна побачити, що дохідність військових облігацій вища, ніж депозитів. Також, якщо враховувати відсутність оподаткування, то реальний дохід від інвестування у військові ОВДП точно більший, ніж депозитний дохід [1];
- 4) змога продати військову облігацію в будь-який момент на вторинному ринку. Якщо порівнювати з банківським депозитом, то в даному випадку гроші вкладаються на конкретний визначений термін;
- 5) виплата коштів на 100 % гарантується державою. Натомість депозити в банках гарантовані державою у межах 200 тис. грн.;
- 6) широкий вибір надавачів послуги (банки, інвестиційні компанії).

Таким чином, держава забезпечила інвестування у даний інструмент максимально доступним та привабливим для потенційних інвесторів, які під час воєнного стану бажають підтримати Україну.

Військові ОВДП мають досить багато переваг у порівнянні з банківськими депозитами, і дані інструменти в цілому дуже схожі за механізмом отримання

доходу. Відповідно, це дає можливість диверсифікувати інвестиційний портфель.

Список використаних джерел

1. Військові облигації - можливість кожному підтримати країну. Юридична газета. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/viyskovi-obligaciyi--mozhlivist-kozhnomu-pidtrimati-krayinu.html>
2. Військові ОВДП. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/local_bonds_issued_during_the_war_time-572
3. Про випуск облигацій внутрішньої державної позики «Військові облигації» : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 лютого 2022 р. № 156. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-2022-%D0%BF#Text>

Лопаткін Д.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ФІНАНСОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Фінансова система України зазнала серйозних випробувань в умовах війни, яка триває з 2014 року. Війна призвела до втрати частини території, населення та економічного потенціалу країни, до зростання військових витрат, до зниження довіри до фінансових установ, до високої інфляції, до девальвації національної валюти, до збільшення зовнішнього боргу та інших негативних наслідків.

У цих умовах фінансова система України потребувала реформ та підтримки з боку міжнародних партнерів. Одним з головних напрямків реформ була реструктуризація банківської системи, яка полягала у очищенні від неплатоспроможних та проблемних банків, у зміцненні капіталізації та ліквідності банків, у покращенні корпоративного управління та нагляду за банками, у захисті прав вкладників та кредиторів банків, у розвитку фінансової інклюзії та фінансової грамотності населення. Ці реформи дали позитивні результати, такі як стабілізація банківської системи, збільшення довіри до банків, зниження ризиків та вразливостей банків, зростання прибутковості та ефективності банків.

Іншим напрямком реформ було зміцнення фіскальної політики. Ці реформи

дали позитивні результати, такі як зниження залежності від зовнішнього фінансування, збільшення доходів бюджету, оптимізація витрат бюджету, покращення інвестиційного клімату, зростання соціальної підтримки та інші.

Ще одним напрямком реформ було підвищення ролі небанківських фінансових установ, які могли би доповнити банківську систему та забезпечити більший вибір фінансових послуг для населення та бізнесу. Це стосувалося фінансових компаній, лізингових компаній, страхових компаній, пенсійних фондів, інвестиційних фондів, бірж, брокерських компаній та інших.

Діяльність Національного банку України (НБУ) в умовах війни має на меті забезпечити фінансову стабільність, безперебійне функціонування банківської та платіжної систем, а також підтримати потреби оборони країни. Для цього НБУ застосовує різні інструменти монетарної та валютної політики, такі як встановлення обмінного курсу, валютні обмеження, інтервенції на валютному ринку, депозитні сертифікати, програма «Доступні кредити 5-7-9%» тощо.

Основні фінансові центри України – це Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Львів. Вони мають найбільшу кількість банківських установ, фінансових компаній, інвестиційних фондів, страхових компаній, бірж та інших фінансових посередників.

Так, за даними НБУ, у Києві на 1 січня 2023 року діяло 54 банки, що становило 48.6% від загальної кількості банків в Україні. становив 729.5 млрд грн, що складало 67.7% від загального обсягу вкладів, залучених банками України.

Крім банків, у Києві також працюють інші фінансові установи, такі як фінансові компанії, лізингові компанії, страхові. Києві станом на 1.01.2023 року діяло 1 038 фінансових установ, що становило 35.9% від загальної кількості фінансових установ в Україні.

Таким чином, фінансова система України в умовах війни зазнала значних змін та викликів, але також пройшла ряд реформ, які сприяли її стабілізації, модернізації та розвитку.

Список використаних джерел

1. Кафлик М.С. Фінансова система України в умовах воєнного стану / Економіка, фінанси, право.- № 5, 2022 . [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://efr.in.ua/uk/journal-article/875>
2. Латковський П.П. Фінансова політика в умовах військового стану, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/44.pdf>

Мелюс Д.Д.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

ДЕФІЦИТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Одним із важливіших аспектів здійснення економічної політики будь-якої країни, забезпечення перерозподілу грошових ресурсів на користь суспільних потреб була і залишається робота її державної бюджетної системи. Стан бюджету є показником, який відображає як економічну, так і соціальну ситуацію у певній державі. Пріоритетною метою є досягнення збалансованого бюджету, а в разі необхідності, зменшення рівня його дефіцитності. Проте важливість цієї мети в умовах повномасштабної війни може зменшитись через об'єктивні обставини.

В умовах здійснення військової агресії російської федерації проти України в останньої виникла гостра необхідність адаптації свого державного бюджету відповідно до нагальних потреб фінансового забезпечення оборони країни та здійснення основних державних функцій. Спадання реальних обсягів дохідної частини бюджету (в першу чергу за рахунок зменшення податкових надходжень), зростання витрат на військову та цивільну оборону та видаткової частини бюджету взагалі ведуть до збільшення його дефіциту в декілька разів. Ця проблема потребує детального вивчення та пошуку шляхів її вирішення.

Протягом 2022 року план доходів та витрат зазнав суттєвих змін через початок повномасштабної війни в Україні. Підтвердженням цього слугує той факт, що Закон України Про Державний бюджет на 2022 рік піддавався редакції

13 разів з початку повномасштабної війни [1]. І результатом цих редагувань стало збільшення видаткової частини бюджету до 3 264 мільярдів гривень (обсяг виконаних видатків склав 2 705 мільярдів гривень), в той час дохідна частина встановилася на рівні 1 761 мільярдів гривень.

Головним чином видаткова частина збільшилася завдяки підвищенню витрат на оборону до 1 142 мільярдів гривень та підтримці витрат на соціальний захист, забезпечення та підтримання громадського порядку. У підсумку різниця між видатками та доходами склала 911,1 мільярдів гривень [2].

Фактично це складає приблизно половину усього обсягу річних доходів країни у 2022 році. Варто зазначити, що через надмірне збільшення доходів видаткова частина бюджету була виконана лише на 82,9% і фактичний дефіцит становив менше запланованого рівня у 1 497 мільярдів гривень.

Таке безпрецедентне збільшення дефіциту державного бюджету вимагає пошуку рішень його покриття. В певній мірі дефіцит бюджету вдалося скоротити завдяки надходженням від іноземної допомоги у вигляді грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав міжнародних організацій та донорських установ у обсязі 481 мільярдів гривень. Скороченню різниці між видатками та доходами також посприяло розміщення ОВДП на фінансування державного бюджету у обсязі 666,9 мільярдів гривень. Скорочення дефіциту бюджету у майбутньому через збільшення податкових надходжень недоцільне, оскільки посприяє більшому фінансовому навантаженню на суб'єктів підприємницької діяльності та всіх платників податків взагалі.

Найбільш пріоритетним для збалансування бюджету залишається отримання позик та грантів від іноземних інституцій та держав, хоч таке рішення і має недоліки через нестабільність отримання коштів по строкам.

У державному бюджеті на 2023 рік також передбачений значний дефіцит коштів у обсязі 1 310,9 мільярдів гривень, що еквівалентно 20,6% ВВП країни. Такий обсяг дефіциту закономірно впливає з того факту, що видатки майже у два рази перевищують заплановані доходи у 1329,3 мільярдів гривень. Високі

показники обсягів видатків, також як і у бюджеті за минулий рік, обумовлюються значними затратами на національну і безпеку і оборону (1 141,1 мільярдів гривень) [3]. Із цього випливає, що витрати на збройні сили складають приблизно 43% від усієї видаткової частини бюджету.

Вельми важливо відмітити, що попри військовий стан, який вимагає мобілізації більшої частини фінансових ресурсів держави, велика частка коштів спрямовується на видатки по соціальному захисту та забезпеченню. Але також варто зазначити, що як і у минулому році, план доходів та видатків може зазнавати певного коригування відповідно до поточних нагальних потреб. Тому обсяги витрат на різні галузі і, як результат, обсяг дефіциту бюджету може змінитись.

При поточному стані наявність бюджетного дефіциту обумовлюється не низькою ефективністю бюджетного механізму та непередуманою бюджетною політикою. При веденні військових дій та підвищенні необхідності спрямовувати кошти на оборону країни, надмірний бюджетний дефіцит є закономірним та об'єктивним явищем. При повномасштабній війні на території країни фінансування національної оборони є більш пріоритетним за збалансування бюджету, цей факт обов'язково необхідно враховувати при аналізі поточних бюджетних планів. Для покращення ситуації і зменшення різниці між доходами та видатками доцільно продовжити розміщення на ринку ОВДП, залучення коштів від міжнародних інституцій та іноземних держав.

Список використаних джерел:

1. Про Державний бюджет України на 2022 рік [Електронний ресурс]: Закон України від 19.11.2022 р. № 1928-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 20.02.2023)
2. Open Budget - Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2023)
3. Про Державний бюджет України на 2023 рік [Електронний ресурс]: Закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1534409> (дата звернення: 20.02.2023)

Пехотіна Є.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

СУЧАСНА СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНАЛ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Державний бюджет допомагає державі контролювати частку валового внутрішнього продукту та розподіляти її на різні сфери діяльності, такі як розвиток економіки, соціальний захист населення, утримання державних органів влади та оборону країни. Проект державного бюджету на кожний фінансовий рік обговорюється і приймається Верховною Радою України як закон [2].

Держбюджет України розглядається через його горизонтальну (доходну та видаткову частини) та вертикальну (загальний та спеціальні фонди) структуру. Він складається з надходжень і витрат, формуючи бюджетні кошти. Доходи бюджету характеризуються грошовими надходженнями, різноманітністю джерел їх отримання, правовою визначеністю, тимчасовістю, публічним спрямуванням, плановістю, процесуальністю та безповоротністю. Остання ознака є специфічною і застосовується не до всіх доходів бюджету, а лише до певних їх видів, таких як податкові.

Державні видатки бюджету плануються на відповідний бюджетний період у відповідних обсягах, а їх фінансування забезпечується державними коштами [3].

Зараз перед Україною стоїть завдання забезпечити ефективне функціонування бюджетної системи, переглянути раніше визначені державою цілі, перерозподілити обмежені бюджетні ресурси, забезпечити соціальні виплати громадянам, збільшити видатки на оборону держави, переглянути джерела фінансування бюджету та залучити міжнародну фінансову допомогу. Від злагодженості та швидкої координації ланок бюджетної політики залежить

підтримання фінансової стійкості держави та уникнення виникнення макроекономічного дисбалансу.

За сучасних умов треба звертати увагу на наповненість місцевих бюджетів, за рахунок ефективних дій місцевої влади, яка отримала додаткові повноваження внаслідок реформи децентралізації.

У ситуації воєнного стану, дохід Державного бюджету України залежить від міжнародної фінансової допомоги, що спричиняє зростання обсягу державного боргу. Також, треба забезпечити результативне використання бюджетних коштів. Покращення умов для бізнесу в країні, шляхом гарантування справедливої, рівної, передбачуваної та прозорої податкової політики і чесної конкуренції, сприятиме активізації внутрішнього підприємництва. Важливим є забезпечення захисту інвестицій та прав власності, а також стабілізування нормативно-правового середовища для потенційних інвесторів з країн, що підтримують суверенітет України. Активізація інвестиційної діяльності та підтримка підприємництва допоможе збільшити надходження до бюджетів на різних рівнях [1].

Список використаних джерел:

1. Ватаманюк-Зелінська У.З., Пріцак Я.М., Зелінський М.-П.Б. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Економічний простір 2023. №18 - с. 23
2. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>

Савельєв Я.І.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

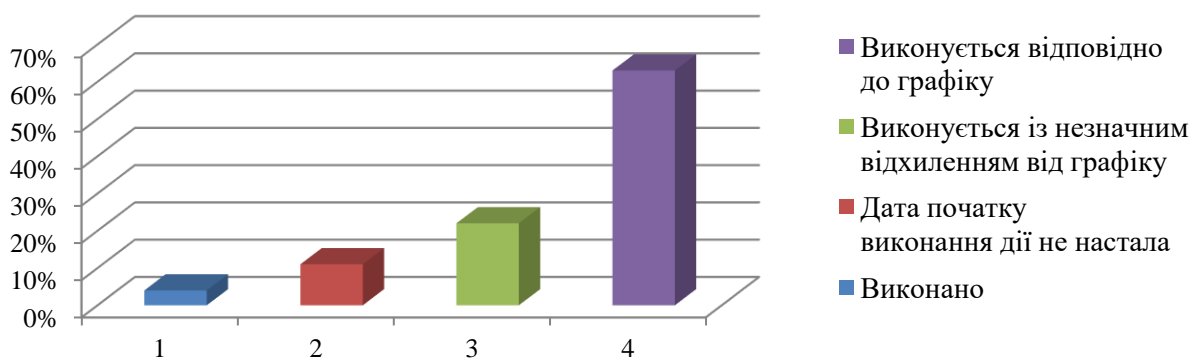
Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ДО 2025 РОКУ

Ще в кінці 2019 року, головними регуляторами фінансового ринку України було затверджено стратегію розвитку фінансового сектору. Дедлайн цієї

стратегії – 2025 рік. Вона має на меті реформування в усіх можливих сегментах фінансового сектору. Це стосується не тільки банківського ринку, а й небанківських фінансових установ. Дана стратегія ставить перед економічним сегментом країни 5 завдань обов’язкових до виконання: зміцнити фінансову стабільність, посприяти макроекономічному розвитку та зростанню економіки, розвинути фінансові ринки, розширити фінансову інклюзію та впровадити інновації у фінансовому секторі [1].

На початку 2020 року не тільки Україну та й увесь світ підкосила пандемія корона вірусної інфекції «COVID-19». Але у випадку з нашою фінансовою стратегією, це особливо не вплинуло на її виконання та вона виконується згідно з затвердженим графіком. Фінансову стабільність та прибутковість вдалось зберегти[2].

Джерело: розроблено автором за даними[2]

Рисунок 1 - Статуси виконання Дорожньої карти Стратегії станом на кінець 2020 року

24 лютого 2022 року відбулось повномасштабне вторгнення Збройних Сил росії на територію України. По всій території держави було введено воєнний стан. Торгово-промислова палата заявила, що обставин, в яких опинилась країна, можна сміливо назвати «форс-мажорними». Дуже багато людей були змушені покинути свої домівки. Але ті підприємці, що залишилися в країні, продовжили й далі займатися своїми справами. Ще однією форс-мажорною обставиною, яка в сьогоднішніх реаліях має дуже велику ймовірність, щоб відбутися, є ракетний

приліт або приліт дрона-камікадзе на територію володінь певного підприємця. Це понесе за собою як великі фінансові збитки так і можливу втрату робочої сили у вигляді смертей або каліцтв співробітників підприємства.

Фінансовий сектор є однією з ключових ланок економіки будь-якої країни, тому він одним з найперших ввів низку змін щодо свого функціонування, адже тепер воно напряду залежить від адаптації до змін реалії сьогодення в Україні. Національний Банк України прийняв постанову «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» № 18 від 24 лютого 2022 року. Вона запроваджувала інший порядок діяльності фінансової системи в нових умовах. Але що стосується нашої Стратегії? До кінця 2022 року плани Стратегії виконувались з включеними у зв'язку з поточною ситуацією змінами, але у травні 2023 року Рада з фінансової стабільності прийняла рішення щодо розробки нової стратегії розвитку фінансового сектору з урахуванням нових завдань, зумовлених військовою агресією проти України. Вона набула чинності в кінці серпня 2023 року[4].

Список використаних джерел

1. Регулятори затвердили Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/regulyatori-finansovogo-rinku-zatverdili-strategiyu-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku/>
2. Фінансові регулятори звітують про перебіг реалізації Стратегії фінансового сектору України до 2025 року//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fg.gov.ua/articles/49283-finansovi-regulyatori-zvituyut-pro-perebig-realizaci-strategi-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrani-do-2025-roku.html/>
3. Стратегія розвитку фінансового сектору України//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini/>

Савченко К.Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

СУТНІСТЬ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Дефіцит державного бюджету є складним та небажаним явищем в економіці кожної країни. Для України – це явище є хронічною проблемою

протягом багатьох років. Наявність дефіциту бюджету проковує серйозні наслідки для економічної стабільності та соціального розвитку країни.

Щоб зрозуміти сутність дефіциту державного бюджету, необхідно проаналізувати механізм його формування. Виникнення дефіциту відбувається при перевищенні видатків бюджету над його надходженнями протягом аналізованого періоду, зазвичай для державного бюджету – це один календарний рік [1]. Існує досить багато передумов для виникнення дефіциту державного бюджету, наприклад: економічні кризи, мілітаризація економіки, зростання боргу, збільшення соціальних виплат, зменшення ВВП, зростання інфляції тощо. Проте, можна виділити головний механізм його формування – це зменшення приросту доходної частини бюджету, підвищення витратної або одразу два явища.

Також, варто пам'ятати про тісний взаємозв'язок між дефіцитом державного бюджету та державним боргом – загальною сумою боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення [1]. Часто для покриття дефіциту держава звертається до запозичень, видаючи державні облігації або отримуючи позики від міжнародних фінансових установ або внутрішніх кредиторів. Збільшення боргу в свою чергу призводить до додаткових витрат на обслуговування цього боргу, таких як виплата відсотків і погашення основної суми позики. Ці додаткові витрати потрібно включати до бюджету, що призводить до подальшого збільшення бюджетних витрат. Тож, ми маємо циклічний процес, де бюджетний дефіцит призводить до зростання державного боргу, а збільшення боргу в свою чергу потребує додаткових витрат бюджету на його обслуговування, що знову призводить до збільшення бюджетного дефіциту. Цей цикл може стати причиною значних фінансових проблем для країни, якщо не будуть прийняті відповідні заходи для його зупинки або зменшення. Враховуючи це, ефективне управління бюджетним дефіцитом та державним боргом є ключовим завданням для забезпечення фінансової стійкості

країни. Розробка та впровадження стратегій поступового зменшення дефіциту та збору боргу допоможе зменшити ризики боргової циклічності та покращити фінансове благополуччя країни.

Необхідно розглянути основні шляхи оптимізації дефіциту державного бюджету. Першим і найважливішим кроком є підвищення доходів державного бюджету. Це можна досягти шляхом реформування податкової системи, збільшення ефективності збору податків та боротьби з тіньовою економікою. Застосування прогресивної податкової політики, яка стимулює розвиток бізнесу та інвестицій, може забезпечити стійке збільшення доходів. Другим важливим кроком є оптимізація видатків державного бюджету. Це означає уважний аналіз та перегляд програм та проєктів, які фінансуються з державного кошторису, варто зосередитися на найбільш пріоритетних напрямках. Також, боротьба з корупцією є важливою стратегією для покращення загальної економічної ситуації в країні. Забезпечення прозорості та ефективного управління фінансовими ресурсами допоможе уникнути втрат бюджетних коштів через корупцію та неправомірне використання ресурсів[2].

Отже, оптимізація дефіциту державного бюджету вимагає комплексного підходу та впровадження стратегій, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості та економічного зростання. Реалізація цих шляхів сприятиме економічному розвитку країни та підвищенню якості життя громадян.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI : станом на 1 січ. 2024р.[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Budget Deficit: Definition, Causes, Types, Benefits & Drawbacks. StudySmarter UK. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.studysmarter.co.uk/explanations/macroeconomics/macroeconomic-policy/budget-deficit/>.

Удовиченко А. В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Шевцова О. Й.

РЕГУЛЮВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Останні декілька років економіка нашої держави функціонує в кризових умовах. Одним з процесів, що властиві дестабілізації системи є інфляція. Починаючи з 2016 року в Україні було введено режим інфляційного таргетування. У серпні 2022 року було прийнято рішення повернутись до даного режиму після закінчення воєнного стану. З одного боку, НБУ продовжував посилались на інфляційні таргети (5% +/-1%). З іншого боку – даний монетарний режим не можна класифікувати як таргетування інфляції [1]. Аналізуючи індекс споживчих цін з початку вторгнення рф в Україну, можна побачити значне підвищення даного показника у II кварталі 2022 року з 13,7% до 21,5% (рис. 1).

Рисунок 1 – Зміна ІСЦ (станом на кінець періоду, %) та інфляційні цілі

Джерело: складено автором на основі [2]

Пікового значення індекс споживчих цін досяг на кінець IV кварталу 2022 року – 26,6%. У 2023 році зберігається тенденція до зниження даного показника. На початку року він становив 21,3%, на кінець періоду знизився до 5,8%. За

прогнозами у 2025 році інфляція має знизитись до 6%, чому має посприяти зниження безпекових ризиків.

Значне збільшення інфляції у 2022 році обумовлено тим, що через воєнні дії відбулось порушення логістики, руйнування основного фонду бізнесу, зменшились обсяги пропозиції певних товарів, зросли витрати підприємств. Високі ціни на енергоносії та значні рівні інфляції у країнах-партнерах також мали значний вплив на ціновий тиск в нашій країні. Основними діями, що були направлені на зниження рівня інфляції залишались заходи НБУ та Уряду України, зокрема фіксований валютний курс та тарифи на газ і тепло. Також сюди можна віднести налагодження шляхів поставки через західні кордони та сформовану пропозицію сільськогосподарської продукції у надлишку [3].

У 2023 році рівень інфляції зменшився насамперед через значну пропозицію сільськогосподарської продукції цього річного врожаю. Також мораторій на підвищення тарифів на житлово-комунальні послуги не давав зростати адміністративно-регульованим цінам. Ситуація на валютному ринку стримувала збільшення цін на імпортовані товари. Спостерігається поступове пожвавлення економіки, що супроводжується підвищенням попиту споживачів на товари та послуги. Також значний відтік кваліфікованих кадрів змушує вітчизняних роботодавців збільшувати розмір заробітної плати.

У 2024 році прогнозують підвищення рівня інфляції до 9,8%, але у 2025 році показник має знизитись. Зокрема це відбудеться через відновлення оптимальної системи ланцюгів постачання та виробництва, що має призвести до збільшення пропозиції та обмеження цінового тиску.

Отже, керування рівнем інфляції є однією з головних проблем економічної та грошово кредитної політики держави. Можна стверджувати, що в достатньо складних умовах антиінфляційні заходи, що були проведені призвели до позитивного результату.

Список використаних джерел

1. Дорошенко А. П., Єгорова О. В. Сучасні особливості інфляції в Україні та методи її стримування / А. П. Дорошенко, О. В. Єгорова // Ефективна економіка. – 2020. №4.

[Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/52.pdf

2.Інфляційний звіт, жовтень 2023 року. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/inflyatsiyniy-zvit-jovten-2023-roku>.

3.Козюк В. В. Повоєнне таргетування інфляції: ключові виклики / В. В. Козюк // Економіка України. – 2022. №10 (731) [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_10_015_uk.pdf

Федорова Л.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В останні роки з'явилася необхідність оцінки сучасного стану та майбутніх перспектив впливу цифрових технологій на розвиток фінансової діяльності України, враховуючи їх швидке впровадження у всьому світі. Отримуючи більше можливостей отримання фінансових послуг через цифрові канали, ми все більше впевнюємося у тому, що майбутнє фінансового сектора буде визначене цифровими інноваціями. Сучасні цифрові технології грають все більшу роль у поширенні інформації та її правильному сприйнятті. Розвиток цифрових технологій відбувається стрімко, і кількість їх користувачів постійно збільшується [1].

Цифровізація- це процес використання сучасних цифрових технологій для трансформації традиційних процесів та послуг у бізнесі та суспільстві. Цифровізація впливає на різні сфери життя, включаючи бізнес, органи влади, освіту, медицину та інші, сприяючи розвитку більш зручних та ефективних послуг, підвищенню продуктивності. Цифровізація в банківській сфері- це використання сучасних технологій для покращення якості обслуговування клієнтів, оптимізації процесів та забезпечення ефективності фінансових установ.

Фінансова діяльність в наш час не може обійтися без використання цифрових технологій, зокрема мобільних додатків, інформаційних технологій та

електронних засобів для проведення платежів, онлайн-переказів та управління особистим рахунком. Сучасний розвиток фінансового ринку відзначається активним впровадженням цифрових послуг та автоматизацією операційних процесів фінансових посередників. Важливою рисою сучасної динаміки фінансового ринку є широке впровадження інновацій у сфері фінтех та поява нових учасників, таких як фінтех-компанії. Ці компанії, хоча не є традиційними фінансовими посередниками, але використовують технологічні розробки та спеціалізоване програмне забезпечення для надання певних видів фінансових послуг, що може конкурувати з традиційними фінансовими посередниками.

Таблиця 1 – Цифрові технології у цифровізації фінансової діяльності

Технологія	Застосування у фінансах
Мобільні додатки	Мобільні платежі, онлайн-банкінг, моніторинг рахунків
Хмарні технології	Зберігання та обробка великих обсягів даних
Блокчейн	Системи для безпечних та швидких фінансових транзакцій
Штучний інтелект	Ризик-аналіз, аналіз даних, прогнозування трендів
Фінтех рішення	Інноваційні технології для надання фінансових послуг
Криптовалюта	Електронні платежі, інвестування, міжнародні перекази, захист від інфляції
Фінансові екосистеми	Співпраця між різними фінансовими учасниками та сервісами
Необанкінг	Онлайн-кредитування, підтримка криптовалют, інтернет-послуги, платіжні системи.

Джерело: розроблено автором за даними[2]

Зміни в умовах надання фінансових послуг основними фінансовими

посередниками, відмова від традиційних форматів надання послуг та перехід до взаємодії через соціальні мережі, розвиток альтернативних соціально-мережових фінансів призвели до інтенсивної цифровізації звичайних фінансових інструментів. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології вже мають значний вплив на функціонування банківських та небанківських фінансових установ, що суттєво змінило основу їх діяльності. Використання великого потенціалу цих технологій у роботі з такими установами також суттєво вплинуло на процеси їх взаємодії з власними клієнтами[3].

Список використаних джерел:

1.Латковська Т.А. Вплив цифрових технологій на фінансову діяльність держави. 2022. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://goo.su/GLoM7w>]. 2. Чуницька І. І. Вплив цифрових технологій на розвиток фінансового ринку України. 2023. №49. С. 2-11. 3. Дука А. П. Цифровізація фінансової сфери. 2022. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://reicst.com.ua/asp/article/download/206/181>].

Цветкова Є.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Бобирь О.І.

**ВНЕСОК ДЖ.М. КЕЙНСА У РОЗВИТОК КІЛЬКІСНОЇ ТЕОРІЇ ГРОШЕЙ
ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ**

Монетарна теорія займає важливе місце в науковій спадщині Джона М. Кейнса, одного з найвідоміших економістів 20-го століття. Він присвятив їй багато праць, серед яких “Теорія грошової реформи”(1923), “Теорія грошей”(1930) та “Загальна теорія зайнятості, процента і грошей” (1936).

У своїй роботі Кейнс не торкався ключових питань монетарної теорії, а саме природи та вартості грошей. У цих питаннях він залишався повністю прихильним до традиційної позиції номіналістичної теорії, яка називала гроші витвором держави і визначала їх вартість як результат кількісного співвідношення між масою грошей і масою товарів в обігу, тобто з позицій кількісної теорії [1]. Кейнс неодноразово підкреслював, що якщо всі інші

фактори, які впливають на ціни, залишаються незмінними, зміни в кількості грошей матимуть прямий вплив на рівень цін, але цей вплив не буде прямо пропорційним.

Основний акцент у монетарній теорії Кейнса був зроблений на місці та ролі грошей у відтворювальному процесі. У цих питаннях він повністю дотримувався методології монетаристської грошової теорії. Згідно з нею, основним об'єктом наукового дослідження мають бути прикладні аспекти використання грошей в економіці. Дж. М. Кейнс не лише спирався на праці своїх попередників, а й завершив теорію “регульованих грошей”, “контрольованої інфляції” та впливу грошей на економічні цикли, розвиток виробництва тощо [2].

Дж. М. Кейнс остаточно відкинув постулати класичної теорії про те, що “гроші не мають значення” у відтворювальному процесі і що “гроші є лише другорядним технічним інструментом”, і довів протилежне. Гроші позитивно впливають на мотиви та управлінські рішення економічних агентів, а отже,

джерелом стимулювання ділової активності та розвитку виробництва. [3]. Таким чином, Кейнс відкинув “класичну дихотомію”, яка створювала глибоку прірву між реальною економікою та грошовою сферою. Головним каналом зв'язку між цими двома сферами Кейнс визнав ставку відсотка. Відсоткова ставка формується під впливом сил грошового ринку (попиту та пропозиції на гроші) і водночас впливає на рішення про майбутні інвестиції. Він виділив два основні канали впливу на пропозицію грошей: потенціал ефективного регулювання грошей та його свідоме використання державою як інструменту впливу на економіку, а також проведення ефективної монетарної політики для згладжування коливань економічного циклу та впливу на розвиток економіки в цілому. Таким чином, він створив цілісну концепцію “керованих грошей”, засновану на широкому державному регулюванні грошової маси і спрямовану на стимулювання платоспроможного попиту.

На сучасному рівні економічного розвитку теорії Дж. М. Кейнса набувають нового значення. Його думки щодо урядових ініціатив щодо збільшення

сукупного попиту та активної монетарної політики можуть допомогти у вирішенні проблем, пов'язаних із сучасною економікою.

Однією з основних проблем є те, що монетарна політика центральних банків не завжди ефективна. У результаті зниження процентних ставок не завжди супроводжується зростанням інвестицій і споживання. Це пояснюється тим, що умови економічного зростання не залежать лише від кредитів. Для вирішення цієї проблеми Кейнс запропонував використовувати монетарні та фіскальні інструменти на додаток до монетарних. Зокрема, він порадив державі витратити більше грошей на інфраструктуру та соціальні програми. Це сприятиме створенню нових робочих місць, збільшенню споживання та сприятиме економічному зростанню. Крім того, Кейнс наголошував на необхідності стабільності цін. Він вважав, що інфляція згубна для економіки, оскільки вона перерозподіляє багатство та зменшує бажання інвестувати. Щоб запобігти коливанням цін, Кейнс радив банкам використовувати стратегії таргетування інфляції. Ця стратегія передбачає створення цілі щодо інфляції на розсуд центрального банку та використання монетарних стратегій для її досягнення. Посилення та оптимізація грошового обігу на основі кейнсіанської теорії може сприяти вирішенню проблем сучасних економік. Для цього важливий комплексний підхід, який використовує монетарні та фіскальні інструменти, а також таргетування інфляції.

Список використаних джерел:

1. Keynes, J. M. – A tract on monetary reform. – с. 72-80 URL: <https://delong.typepad.com/keynes-1923-a-tract-on-monetaryreform.pdf>.
2. Keynes, J. M. – A treatise on money. Cambridge University Press. – с.186 – 188 URL: <http://tankona.free.fr/keynescw5.pdf>.
3. Keynes, J. M. The general theory of employment, interest, and money – с.94 – 101 URL: https://www.files.ethz.ch/isn/125515/1366_KeynesTheoryofEmployment.pdf.

Баштовенко З.

Університет митної справи та фінансів

Науковий керівник д.е.н. проф. Заруцька О.П.

ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ ЯК НАГАЛЬНА ПРОБЛЕМА БАНКІВ УКРАЇНИ

В умовах війни вітчизняні банки стикаються з підвищеними кредитними ризиками. Позичальники втрачають кредитоспроможність та заставу, скорочується попит на кредити. В умовах обмеженого приросту нових кредитів, якість портфелю погіршується.

За даними Національного банку України на 1 січня 2024 року балансовий кредитний портфель банків дорівнює 688 млрд.грн. [1]. Кредити, надані юридичним особам, дорівнюють 529 млрд.грн., а фізичним особам – 160 млрд.грн. За 2023 рік його обсяг майже не змінився: кредити юридичних осіб скоротилися на 25 млрд.грн., тоді як кредити фізичних осіб зросли на 25 млрд.грн.

Для оцінювання якості кредитів використовується показник обсягу NPL активів, “non-performing loans”. Непрацюючим вважається кредит, за яким прострочення погашення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників), або за яким контрагент неспроможний забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення. Розглянемо частку непрацюючих активів у складі кредитного портфелю банків.

При аналізі класифікованої кредитної заборгованості враховуються як балансові, так і позабалансові зобов'язання. Протягом 2023 року обсяг NPL активів зріс на 25%. За станом на 01.01.2024 непрацюючі кредити складають 420 млрд.грн. [3].

Найбільшу частку в кредитному портфелі банків становлять кредити корпоративного сектора. Частка непрацюючих кредитів у цьому секторі також найбільша і має тенденцію до зростання. У 2022 році NPL активи займали 36%, у 2023 - 43%, а на початок 2024 року зросли до 44%.

Кредити фізичним особам мають кращі характеристики: непрацюючі кредити у 2022 році займали 17%, у 2023 році зросли до 30%, у 2024 році скоротилися до 23%, але все ж перевищують показник 2022 року, тобто спостерігається погіршення якості портфелю.

Якість міжбанківських кредитів та кредитів органам державної влади та місцевого самоврядування значно краща. Частка NPL на міжбанківському ринку менше 1%, у сегменті кредитів органам державної влади та місцевого самоврядування – 1%.

Найбільший процент займають NPL у банків з державною часткою – 49%. У банках іноземних банківських груп непрацюючі активи складають лише 16%. Також невисокою є частка NPL у банках з приватним українським капіталом. У кожній групі банків можна спостерігати зростання частки NPL, тобто погіршення якості активів.

З даного аналізу стає зрозуміло, що у кредитному портфелі банків України спостерігається негативна динаміка щодо NPL активів. З метою зменшення частки NPL, банкам необхідно посилити вимоги до управління кредитними ризиками. Кредитна політика має бути поміркованою, враховувати всі види ризиків. Скорочення облікової ставки Національного банку України орієнтує банки на зменшення процентних ставок та потреби клієнтів [2]. Зменшення NPL також відбувається шляхом списання проблемної заборгованості за рахунок створених резервів.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.
2. Огляд банківського сектору (лютий 2024 року.) Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2024-roku>
3. Обсяг активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. URL:https://bank.gov.ua/files/stat/NPL_AO_2024-02-01.xlsx

Білова Є.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

КРЕДИТНИЙ РИЗИК ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ЗАГРОЗ ДЛЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Нестабільна економічно-політична ситуація в країні викликає коливання на фінансових ринках та ринках банківських послуг, зменшення платоспроможності позичальників у зв'язку з ростом інфляції і безробіттям, що негативно впливає на банківський сектор. Однією з найсуттєвіших загроз фінансовій стабільності сучасного українського банку є саме кредитний ризик.

Існують різні підходи до визначення поняття кредитного ризику: деякі науковці трактують його як недоотримання банком прибутку, інші – просто як загрозу несплати боргу та відсотків. В будь-якому разі, велика кількість проблемних кредитів дестабілізує функціонування всієї банківської системи. Високий кредитний ризик змушує банківські установи формувати більші резерви, що в свою чергу призводить до зменшення власного капіталу[1, 2].

Дане питання досліджували такі вчені як Гладинець Н.Ю.[1], Ларіонова К.Л., Донченко Т.В.[2], Петрашевська А.Д. та інші.

Метою даного дослідження є аналіз динаміки кредитного ризику та його впливу на стабільність банківської системи України в сучасних умовах.

Згідно з розрахунками НБУ, станом на 2023 рік кредитний ризик корпорацій оцінюється найвищим значенням (на рівні з макроекономічним) – у 6 балів з 10. Кредитний ризик домогосподарств перебуває на дещо меншому рівні – у 4 бали. В той час як до початку повномасштабної війни у 2021 році ці показники коливались на помітці у 3-4 бали, а наступного року спостерігалось зростання до 8 для корпорацій. Тож на сьогоднішній день можна говорити про позитивну тенденцію, зумовлену деяким пожвавленням внутрішнього попиту та скороченням дефіциту електроенергії. Але загальний кредитний портфель

продовжує зменшуватись [3].

Якщо розглядати окремо непрацюючі кредити населенню, то помітно, що вперше за 10 років кількість таких кредитів на нерухомість поступилась іншим кредитам. Їх частка у 2022 році зросла майже до 30%. Нині ситуація дещо стабілізувалась (рис.1).

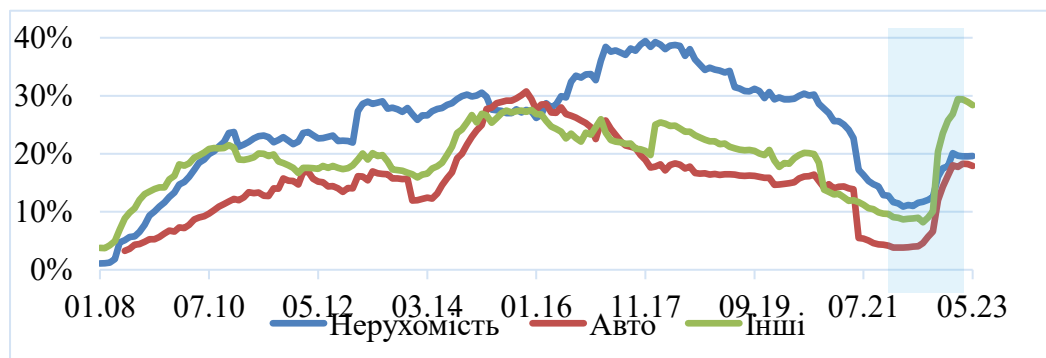

Рисунок 1 – Динаміка частки непрацюючих кредитів фізичним особам[3]

З іншого боку, стан корпоративного кредитного портфеля набагато сильніше постраждав. Початок вторгнення ознаменувався збільшенням частки непрацюючих кредитів підприємствам на третину – з 30% до 41%. У 2022 році ця цифра практично не змінилась, а на сьогодні знову виросла на 4%. В той же час формування резервів дуже сповільнилося.

Найбільшими боржниками у 2023 році стали компанії таких галузей: готельний бізнес (96%), комерційна нерухомість (84%), будівництво (65%), металургія (56%) тощо [3].

Таким чином, за останні роки наявне суттєве збільшення кредитного ризику, порівняно з докризовим періодом. За оцінками НБУ, загальні втрати від нього внаслідок війни становитимуть від 20% до 30% кредитного портфелю, що являє собою відчутний удар по банківській системі і по економіці країни в цілому. Такі невтішні прогнози потребують переоцінки теперішньої бізнес-стратегії банків, проведення масштабних докапіталізації та реструктуризації.

Список використаних джерел

1. Гладинець Н. Ю. Кредитний ризик комерційних банків та методи його мінімізації /

Н. Ю. Гладинець, С. П. Хланта // Економіка та суспільство. – Мукачеве, 2017. – № 13. – С. 1060-1064.

2. Ларіонова К. Л., Донченко Т.В. Аналіз та проблеми оцінки кредитного ризику банків України / 2. К. Л. Ларіонова, Т.В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2020. – №1. – С. 233-240.3. Звіт про фінансову стабільність за червень 2023

Білоус В.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Інновації у банківському сфері – це нові технології, продукти та послуги, які втілюються на фінансовому ринку [1]. Банківська сфера стрімко трансформується під впливом цифрових технологій. Інновації в цій сфері відіграють ключову роль у тому, щоб зробити банківські послуги більш ефективними, зручними та безпечними.

На сьогодні запроваджено достатньо велику кількість інновацій. Великої популярності набувають так звані необанки – банки, які не мають фізичних відділень та працюють виключно в онлайн-режимі. Це нова форма фінансових установ, яка змінює традиційне уявлення про банківські послуги. Необанки пропонують широкий спектр фінансових послуг через мобільні додатки та веб-сайти, уникнувши при цьому витрат на утримання фізичних відділень. Станом на 2024 рік в Україні налічують 7 необанків: Monobank, Sportbank, Todobank, O.Bank, Neobank, Izibank та Банк Власний Рахунок. Один із цих банків, а саме Monobank, отримав нагороду «Необанк року» від FinAwards 2021 [2]. Цей банк, заснований у 2017 році, вважається першим необанком в Україні.

Ще однією інновацією в банківському секторі є впровадження штучного інтелекту. У банківській сфері штучний інтелект використовується для покращення обслуговування клієнтів, оптимізації процесів та підвищення безпеки. Один з яскравих прикладів застосування ШІ - це чат-боти, які надають

клієнтам можливість взаємодіяти з банком, імітуючи природну мову спілкування. Немає потреби відвідувати відділення чи очікувати оператора колл-центру, адже чат-бот доступний цілодобово. Незважаючи на багато переваг, чат-боти все ще не можуть повністю замінити живого оператора, коли мова йде про вирішення складних проблем.

Наступною інновацією в банківській сфері, яку я хочу виділити є безконтактні або бездротові платежі (також відомі як NFC-платежі). Ця технологія дозволяє здійснювати оплату товарів та послуг простим наближенням платіжного пристрою до спеціального терміналу. Розраховуватися смартфоном чи смарт-годинником швидше, зручніше і безпечніше, адже вони постійно знаходяться під рукою. Такі універсальні інноваційні банківські нововведення за системою NFC Visa payWave або MasterCard PayPass набувають стрімкого розвитку в Україні та користуються попитом серед користувачів [1].

Неможливо оминати увагою таку інновацію, як блокчейн - спосіб зберігання інформації, який полягає в тому, що дані розбиваються на блоки і з'єднуються у ланцюжок. Блокчейн був створений у 2008 році як технологічна основа для криптовалюти Bitcoin. Його концепція була розроблена під псевдонімом Сатоші Накамото. В свою чергу банки застосовують блокчейн для запису інформації про грошові перекази та інші фінансові операції. Кожна нова транзакція додається у вигляді окремого блоку до загального ланцюжка, який одночасно зберігається на різних комп'ютерах в мережі. Завдяки цьому всі учасники, банки та клієнти, бачать всю історію переказів коштів. Використання блокчейну дозволяє прискорити і спростити грошові перекази, зробити їх більш безпечними і прозорими, а також позбутися паперової тяганини та послуг посередників.

Інновації є невід'ємною складовою майбутнього банківської сфери. Успішне впровадження інновацій може дати банкам ряд переваг, таких як збільшення частки ринку, підвищення прибутковості та покращення іміджу. Звичайно, інновації також пов'язані з певними ризиками, але при правильному

підході вони можуть стати ключовим фактором успіху банку в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Кузнєцова М. А., Гуйгова Ю. І. Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2020/52.pdf.
2. Необанки vs традиційні банки: як необанки змінюють фінансову систему. Електронний ресурс - [Режим доступу]: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanky-vs-tradytsiini-banky-iak-neobanky-zminiuiut-finansovu-systemy>

Вдовиченко М.О.

Факультет фінансів і банківської справи, Одеський національний економічний університет

Науковий керівник проф., д. е. н. Коваленко В.В.

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Традиційно популярною і найбільш привабливою для українців формою заощаджень продовжують залишатися банківські депозити. Стимулювання заощаджень, як правило, відбувається з використанням наступних інструментів: дохідність банківських вкладів; надійність банківських вкладів; зручність та комфортність депозитного обслуговування. Отже розуміючи мотивацію домогосподарств, банки мають орієнтуватися на їх фінансовий стан, який оцінюється рівнем реальних доходів та сегментом для якого вони належать.

При наданні банківських послуг домогосподарствам пов'язаних з активними операціями необхідно враховувати особливості їх поведінки як споживачів, так звану «кредитну поведінку». М. Іващенко наголошує на необхідності дотримання основних принципів кредитування: діяльність індивіда у процесі запозичення коштів на умовах терміновості, зворотності і платності [1, с. 51].

Кредитна поведінка фізичних осіб визначається мотивами, під якими переважно розуміють внутрішню рушійну силу, що спонукає людину до дії. Я.В. Крушельницька вказує на взаємозв'язок мотивів із потребами: «...це спонукання людини до активності, пов'язане з намаганням задовольнити певні

потреби» [2, с. 228]. Особливістю обслуговування банками домогосподарств є залежність їх поведінки не лише від фінансового, а й від психологічного стану. Погіршення фінансового стану може призвести до загрози не повернення коштів, а й депресивний стан людини. Для посилення мотивації та активізації кредитної поведінки домогосподарств банки розробляють спеціальні програми кредитування населення (іпотечне кредитування, авто кредитування, споживче кредитування). У своєму дослідженні Коваль С.Л. наводить такі основні мотиви отримання кредиту домогосподарствами: забезпечення життєдіяльності домогосподарства, придбання дорогих товарів, піклування про підростаюче покоління, забезпечення бажаного рівня життя, запровадження або розширення власного бізнесу [3].

Надання банками інвестиційних послуг в Україні обмежене через нерозвиненість фінансового ринку. Поки що, зважаючи на низьку фінансову спроможність, підвищені ризики через умови невизначеності, низьку фінансову грамотність, домогосподарства не створюють підвищеного попиту на таке обслуговування. Однак вже на цьому етапі за доцільне формувати передумови щодо створення відповідних продуктів та супутнього обслуговування до них.

Переважаючими напрямками обслуговування домогосподарств залишається розрахунково-касове обслуговування та обмінні валютні операції. Організація обслуговування за цими напрямками характеризується зростанням рівня їх діджиталізації. Поява спеціальних додатків - Інтернет банкінгу, через які банки можуть надавати послуги без фізичної присутності клієнтів у офісі.

Спрощення процесу ідентифікації з використанням порталу «Дія». Збільшення емісії карток та зростання платіжних сервісів банків, наприклад, таких як LigPay. Все це збільшує швидкість банківського обслуговування, покращення його якості, що формує позитивне враження у клієнтів та дозволяє банкам надавати більш широке коло продуктів більшій кількості клієнтів.

Таким чином, особливостями обслуговування банками домогосподарств є використання переважно стандартизованих рішень, через їх масовість та низьку

вартість, що створює в банківському бізнесі окремий напрямок - роздрібний банкінг. Тому, для подальшого аналізу та оцінки перспектив обслуговування банками домогосподарств за необхідне є удосконалення організаційний аспект роздрібною банкінгу.

Список використаних джерел

1. Іващенко М. В. Поведінкові аспекти інституційної динаміки кредитного ринку України. *Вісник університету банківської справи НБУ*. 2012. № 1. С. 49–55.
2. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці: Підручник. К.: КНЕУ, 2003. 367 с.
3. Коваль С.Л. Мотиви та потенційні ризики кредитної поведінки домогосподарств. *Ефективна економіка* 2016. № 10, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5185>.

Волошин І. А.

Університету митної справи та фінансів

Науковий керівник: канд. екон. наук, доц. Григораш О. В.

ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Фінтех - це компанії, які надають фінансові послуги клієнтам, покладаючись насамперед на технології та хмарні сервіси - і меншою мірою на фізичне місцезнаходження [1].

Фінансові технології (Фінтех) спричиняють революцію в банківському секторі, пропонуючи нові, інноваційні способи надання фінансових послуг. Цей процес веде до кращого доступу до фінансів, більшої зручності та економії коштів для клієнтів. Банки, які не впроваджують фінтех-рішення, ризикують втратити свою конкурентну перевагу.

За словами старшого партнера McKinsey Брайана Ледбеттера [2], банківська сфера переживає другу еру діджиталізації. Традиційно банки були прив'язані до системи обслуговування клієнтів, яка покладалася на відділення та колл-центри. Він зазначає: "Якщо вам щось було потрібно, ви або дзвонили по телефону, або йшли у відділення і робили це. Потім, з появою смартфонів, ми виявили, що мобільні та цифрові технології є основним способом взаємодії з

клієнтами... Тож ми пережили бум додатків та автоматизованих подорожей, які банки підключили до своїх існуючих систем".

Це призвело до проблеми технічного боргу: коли банки впроваджували перший етап оцифрування, вони робили це за допомогою технологій, які мали на той час. З часом ці системи застаріли. Це створило можливість для більш спритних фінтех-компаній порушити звичний бізнес, пропонуючи клієнтам менш громіздкі та зручніші способи ведення бізнесу. Сьогодні банки перебувають на етапі модернізації як зовнішніх, так і внутрішніх систем. І їхня інституційна спроможність може стати перевагою, коли справа доходить до прийняття та розгортання рішень, заснованих на нових технологіях, що швидко розвиваються.

Звіт "Фінтех: нова парадигма зростання" [3] аналізує майбутню траєкторію зростання фінтех-компаній у порівнянні з традиційними фінансовими установами. У ньому стверджується, що, хоча останнє десятиліття ознаменувалося стрімким розвитком фінтеху, найближчі роки ознаменуються переходом до "сталого, розміреного прогресу". Це означає, що фінтех-компанії зосередяться на прибутковості, партнерстві з відомими гравцями та експансії в нові сфери, такі як вбудовані фінанси та управління капіталом. Авторами окреслено ключові тенденції, що зумовлюють цей зсув, включаючи зміну макроекономіки, еволюцію очікувань клієнтів та регуляторні зміни. Автори роблять висновок, що фінтех-компанії, які адаптуються до нової парадигми, матимуть хороші шанси на подальший успіх, тоді як ті, хто чіплятиметься за стару модель, ризикують опинитися в стані стагнації.

Фінтехи продовжуватимуть отримувати вигоду від радикальної цифрової трансформації банківської галузі та зростання електронної комерції в усьому світі, особливо в країнах, що розвиваються. Близько 73 відсотків взаємодії з банками у світі зараз відбувається через цифрові канали. B2B-компанії також потребують більше фінтех-рішень, ніж будь-коли. Щоб скористатися цим попитом, фінтехам потрібно буде йти в ногу з мінливими регуляторними

нормами і забезпечувати себе достатніми ресурсами для їх дотримання [1].

Список використаних джерел

1. What is fintech?. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-fintech>
2. Banks' core technology conundrum reaches an inflection point. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/banks-core-technology-conundrum-reaches-an-inflection-point>
3. Fintechs: A new paradigm of growth / L. Anan et al. McKinsey & Company. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/fintechs-a-new-paradigm-of-growth>

Вязьміна В. К.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

Банки є важливими учасниками ринкової економіки, відіграючи ключову роль у організації фінансових потоків. Вони забезпечують основну частину кредитних ресурсів країни та відіграють визначальну роль у фінансово-кредитному обслуговуванні економіки. Грошовий потенціал банків є важливим для забезпечення стабільності економічної системи. Повномасштабне вторгнення Росії 24 лютого 2022 року кардинально змінило життя кожного громадянина України, призводячи до трагедії і руйнування нашої культури та міст. Війна перекинулася на всі сфери діяльності країни, включаючи банківську систему, яка завжди була вразливою до зовнішніх впливів.

Щоб запобігти паніці серед населення, на початку війни Національний банк встановив високі ліміти на зняття готівки у воєнний період. Таким чином, гроші можна було зняти в Україні у розмірі 100 тисяч гривень на добу як у гривні, так і у валютному еквіваленті. Також можна отримати готівку на касі в магазині або аптеці. Однак банки мають проблеми з транспортуванням готівки до "гарячих точок" фронту. Інкасаторам доводиться перевозити гроші до відділень буквально під обстрілами та через зруйновані дороги. На тимчасово окупованих

Росією територіях люди не мають можливості отримати свої кошти з рахунків через закриття банківських відділень. Тому тепер українці розглядають картки як надійне сховище для грошей.

Військові події суттєво вплинули на умови роботи банків, змінивши кредитні відносини, ставки, операції з валютою та загрожуючи стабільності банків. Велика кількість науковців, таких як Чалюк Ю. О., Барановський О. І., Малахова О. Л. та інші, досліджує вплив війни на банківську систему та її можливості протистояти кризовим ситуаціям. Сьогодні ця тема набуває особливого інтересу серед науковців, і хоча наукові конференції націлені на дослідження цього питання, більш глибоких теоретичних робіт поки зроблено дуже мало через обмежений час [1]. У ситуації воєнного стану спільними зусиллями регулятора та банків банківська система країни функціонує достатньо стабільно і забезпечує неперервну роботу фінансових установ. Під час періоду воєнного стану не спостерігалось значних змін у структурі банківського ринку, проте інфраструктура банків пройшла певну трансформацію. У додаток до цього, поточні напрямки на банківському ринку підтверджують наявність явних викликів у роботі банків, які виникають через вплив воєнного стану. Незважаючи на ризики воєнного часу, банки зберігають достатньо високий рівень ліквідності, що дозволяє забезпечувати подальше безперервне проведення безготівкових розрахунків та інших фінансових операцій [2].

У четвертому кварталі 2022 року банківський сектор продемонстрував стабільну працездатність, незважаючи на енергетичний терор з боку Росії. Банки активно відновлювали свою мережу у звільнених регіонах і зберігали довіру вкладників. Обсяги коштів, що належали клієнтам, зросли, зокрема, спостерігався стійкий ріст обсягів строкових вкладів населення, особливо в іноземній валюті. Чистий кредитний портфель скоротився через пригнічений попит і збільшення втрат від кредитного ризику. Подальший ріст процентних та комісійних доходів сприяв отриманню сектором прибутку як за квартал, так і за рік.

Банківська система успішно впоралася з умовами повномасштабної тривалої війни, швидко адаптувавшись до нових умов. Вона залишається операційно стійкою, ліквідною та прибутковою завдяки реформам, проведеним у попередні роки, наполегливим зусиллям банків і ефективній підтримці Національного банку [3].

Список використаних джерел

1. «Молодий вчений» № 9 (109), вересень, 2022 р. ВПЛИВ ВІЙНИ НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ, Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5583>]
2. Еркес О., Калита О., Сундук Т. Банківська система України у війні. (2022) № 4. С. 123, Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/1351>]
3. Національний банк України. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-v-umovah-trivaloyi-viyni-zberegli-doviru-kliyentiv-visoku-operatsiyu-efektivnist-ta-pributkovist--oglyad-bankivskogo-sektoru>]

Давиденко Ю.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Українські банки стикнулися з великими труднощами внаслідок розпочатої російською агресією руйнівної війни проти нашої країни. Незважаючи на це, банки поступово адаптуються до нових умов, хоча це не так просто. Однак існує кілька потенційних стратегій, які можна застосувати для покращення банківського менеджменту навіть у такий важкий час:

1. Посилення кібербезпеки: підвищення надійності банківських систем безпеки для запобігання кіберзагрозам і атакам передбачає впровадження передових методів шифрування, проведення регулярних перевірок безпеки та навчання співробітників банку виявленню потенційних ризиків і реагуванню на них.

2. Резервна інфраструктура: створення резервної інфраструктури

забезпечить безперебійну роботу банківських послуг. Це може включати резервні центри обробки даних, резервні канали зв'язку та альтернативні джерела живлення на випадок збоїв.

3. Створення планів на випадок надзвичайних ситуацій: ці плани повинні окреслювати протоколи аварійного відновлення, альтернативні банківські операції та процедури для забезпечення доступу клієнтів до фінансових послуг.

4. Збільшення співпраці: сприяння співпраці між банками, державними установами та регуляторними органами, всі ці скоординовані зусилля можуть надати цінні розвідувальні дані, поділитися передовим досвідом і створити єдиний фронт проти фінансових злочинів і загроз [1].

5. Використання технологій: запровадження інноваційних технологій, такі як штучний інтелект і машинне навчання допоможе ідентифікувати підозрілі транзакції, контролювати фінансову діяльність і виявляти потенційне відмивання грошей або іншу незаконну діяльність. Використання цифрових банківських рішень зможе забезпечити зручний і безпечний доступ до послуг для клієнтів навіть під час війни.

6. «Customer education»: навчання клієнтів банку безпечній банківській практиці під час війни підвищить обізнаність про потенційне шахрайство та інші шахрайські дії, які можуть виникнути під час кризи [2]. Заохочення клієнтів регулярно перевіряти свої облікові записи допоможе не створювати додаткових проблем для банків.

7. Адаптація до невизначеності: війна приносить економічну нестабільність, коливання валют, політичну невизначеність і зміни в правилах. Банки повинні залишатися пильними та відповідним чином адаптувати свої стратегії, щоб зменшити ризики та орієнтуватися в мінливому просторі.

Банківський менеджмент в Україні в умовах війни є дуже складним завданням. Війна, що триває, має значний вплив на економіку та фінансову систему країни. Незважаючи на всі виклики, ефективне управління банками в Україні у воєнний час вимагає адаптивності, стійкості та проактивного підходу

до управління ризиками.

Список використаних джерел

1. Банківський менеджмент. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://pidru4niki.com/18120524/bankivska_sprava/bankivskiy_menedzhment].
2. Удосконалення механізму забезпечення фінансової стабільності банківської системи України. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/365954448_Udoskonalenna_mehanizmu_zabezpecenna_fiansovoi_stabilnosti_bankivskoi_sistemi_Ukraini].

Дідик А.О.

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Науковий керівник: д.е.н., проф. Сніщенко Р.Г. професор кафедри фінансів, обліку та аудиту

АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ

Безготівкові розрахунки надають ряд важливих переваг у порівнянні з готівковими грошима. По-перше, вони призводять до зниження робочих та фінансових витрат, пов'язаних із виробництвом, друкуванням, транспортуванням, зберіганням і сортуванням готівкових коштів. По-друге, вони сприяють безперервному кругообігу грошей. Між готівковим та безготівковим оборотами існує важлива взаємозалежність: гроші постійно переходять з одного виду до іншого, змінюючи свою форму від готівкових грошових знаків до депозиту в банку, і навпаки. Це створює єдиний грошовий обіг країни. По-третє, безготівкові розрахунки сприяють швидшій оплаті товарів і послуг, а також вчасному погашенню боргів, поліпшуючи загальні економічні взаємовідносини між різними учасниками економічної діяльності [3, с. 45]. Стаття 1088 ЦКУ встановлює, що безготівкові розрахунки мають здійснюватися через банківські установи, де відкриті відповідні фінансові рахунки. Згідно з положенням статті 51 ЗУ «Про банки і банківську діяльність», безготівкові розрахунки можуть проводитися на основі розрахункових документів, які можуть бути як на паперових носіях, так і в електронному вигляді. Банки в Україні мають право використовувати різноманітні платіжні інструменти, такі як платіжні доручення,

платіжні вимоги-доручення, чеки, платіжні картки та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти [2].

Згідно даних НБУ, у 2023 році, незважаючи на продовження повномасштабної війни, більшість платіжних операцій були проведені безготівково. Кількість операцій з використанням платіжних карток становила 7912,5 млн, а їхня загальна сума – 6140,8 млрд грн. З цього обсягу 91,9% операцій за кількістю та 90,4% за сумою були здійснені в межах України. Частка операцій з платіжними картками, емітованими українськими емітентами, за кордоном становила 8,1% від кількості та 9,6% від суми всіх операцій. Зокрема, значне зростання частки операцій за кордоном пов'язане з переселенням майже 6,5 млн українців за кордон у зв'язку з війною, які активно використовують платіжні картки [1]. Загальна кількість безготівкових операцій в Україні та за її межами досягла 7 397,2 млн на суму 3 980,0 млрд грн. Це вказує на те, що частка безготівкових операцій з використанням платіжних карток у 2023 році склала 65% від загальної суми операцій. Це збільшення порівняно з довоєнним 2021 роком, коли частка становила 61%, свідчить про поступовий розвиток платіжної інфраструктури та підтримку безготівкових розрахунків серед українців. Аналіз розподілу безготівкових операцій за видами вказує на те, що приблизно 70% операцій відбувається в торгівельній мережі. За кількістю це становить майже 5,0 млрд операцій, а за сумою – 40,4% від усіх безготівкових операцій. Перекази з картки на картку складають 37,1% від суми всіх операцій або 1 478,6 млрд грн, при цьому їхня кількість становить 10,1% від усіх безготівкових операцій. Оплата товарів і послуг в інтернеті зроблена 18% від кількості та 16% від суми безготівкових операцій з платіжними картками, що дорівнює 646,5 млрд грн.

Середня сума однієї операції в Україні у 2023 році в торговельній мережі становила 325 грн, що в порівнянні з довоєнним 2021 роком (238 грн) є значним збільшенням. У разі переказу з картки на картку середня сума складала 1972 грн, а оплата товарів та послуг у мережі Інтернет – 490 грн [1]. Кількість пунктів продажу, які приймають платіжні картки, зросла на 23,7% до 459,7 тис. За 2023

рік зростає кількість банкоматів на 2%, до 15,8 тис., однак це на 14,4% менше, ніж на кінець довоєнного 2021 року через тимчасову окупацію деяких територій.

Збільшення загальної кількості платіжних карток, емітованих українськими банками та фінансовими установами, на 5% до 115,1 млн свідчить про зростання популярності цього способу розрахунку. У грудні 2023 року кількість платіжних карток для видаткових операцій становила 52,1 млн, що на 12,5% більше, ніж у грудні 2022 року. Також варто відзначити тенденцію до зростання безконтактних активних платіжних карток, яких стало 30,6 млн, що на 17,1% більше, ніж у грудні 2022 року.

Більшість активних платіжних карток (58,7%) є безконтактними, а також популярність отримали токенизовані платіжні картки (NFC-технологія). У грудні 2023 року їх кількість зросла на 57% до 12,4 млн. За допомогою цих технологій проведено приблизно 90,0% безготівкових операцій у торговельній мережі в 2023 році [1].

Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що Україна, як країна з розвинутою фінансовою системою, має чітку правову базу для організації безготівкових розрахунків. Законодавчі акти, такі як «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України», визначають основні принципи та правила цієї сфери. За аналізом статистичних даних за 2023 рік, можна визначити стійкий розвиток та популярність безготівкових розрахунків в Україні. Більшість операцій з платіжними картками проводяться в межах країни, а їхня кількість і сума свідчать про поступове зростання безготівкових розрахунків серед українських громадян. Збільшення кількості безготівкових операцій свідчить про позитивну динаміку та високий рівень довіри українців до цього способу платежів. Розвиток технологій, таких як NFC-технологія, сприяє зручності та активному використанню безготівкових розрахунків, що є ключовим трендом в платіжній індустрії України.

Список використаних джерел

4. Другий рік повномасштабної війни: обсяги безготівкових розрахунків зростають | Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/drugiy-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-obsyagi-bezgotivkovih-rozrahunkiv-zrostayut>

5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

6. Коваленко Д.І. гроші та кредит: теорія і практика : Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 344 с.

Давиденко Ю.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ БАНКІВ УКРАЇНИ

Банківські установи України в умовах війни розміщують свої активи на ринку державних позик, а саме вкладаються в облігації внутрішньої державної позики, відомі як ОВДП. Рівень прибутковості облігацій в 2024 році сягає 18% [1]. Для банківських установ, які знизили темпи кредитування через ризики неповернення, саме цей напрям визначають найбільш привабливим. Погашення облігацій та виплата відсотків гарантується державою, що посилює стійкість банківських установ. Ці облігації засвідчують зобов'язання України повернути номінальну вартість цим облігаціям своїм власникам, разом з виплатою доходу згідно з умовами їх розміщення. У той же час такий фінансовий інструмент як облігації державної позики мають велике значення для фінансової системи в цілому.

1. Фінансування воєнних дій: облігації внутрішньої державної позики можна використовувати як засіб збору коштів для уряду під час війни. Ці облігації дозволяють уряду залучати капітал від власних громадян для підтримки військових витрат, закупівлі зброї та фінансування оборонних операцій.

2. Патріотична участь: інвестуючи в облігації внутрішньої державної позики, громадяни можуть активно сприяти воєнним зусиллям своєї країни. Така участь може сприяти почуттю патріотизму та солідарності серед населення,

оскільки громадяни відчувають, що вони безпосередньо підтримують оборону країни [2].

3. Економічна стабільність: війна може спричинити значні економічні проблеми, зокрема збільшення державних витрат і навантаження на ресурси. Випуск облігацій внутрішньої державної позики може сприяти стабілізації економіки, надаючи джерело фінансування. Ці облігації приваблюють інвесторів, які готові позичити гроші уряду, тим самим вливаючи ліквідність у систему.

4. Управління державним боргом: війна може призвести до збільшення рівня державного боргу. Проте, випускаючи облігації внутрішньої державної позики, уряд може диверсифікувати свої джерела запозичень і потенційно зменшити залежність від зовнішнього боргу. Це може допомогти зменшити фінансовий тягар у довгостроковій перспективі.

5. Довіра інвесторів: незважаючи на невизначеність, пов'язану з війною, облігації внутрішньої державної позики можуть продемонструвати прихильність уряду виконувати свої фінансові зобов'язання. Це зобов'язання може допомогти зберегти довіру інвесторів як усередині країни, так і за кордоном, потенційно залучаючи подальші інвестиції в країну.

6. Фінансування державного бюджету: Облігації є інструментом, який уряд використовує для залучення фінансування на поточні та капітальні видатки. Продаж облігацій дозволяє уряду отримати необхідні гроші для проведення соціальних програм, інфраструктурних розширень та реалізації інших проєктів.

7. Розвиток фінансового ринку: Випуск облігацій сприяє розвитку внутрішнього ринку цінних паперів, включаючи ринок облігацій. Це розвиток позикового ринку, який збільшує доступність кредитів для підприємств і фізичних осіб, що сприяє економічному зростанню країни.

Отже, облігації внутрішньої державної позики грають важливу роль у забезпеченні фінансування країни, розвитку фінансового ринку та залученні інвестицій. В управлінні банківськими активами Облігації внутрішньої

державної позики знижують ризики активних операцій та підвищують їх прибутковість і рентабельність.

Список використаних джерел

1. Строки погашення та виплати відсотків [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://index.minfin.com.ua/ua/finance/bonds/calendar/2024-06/>.
2. ОВДП - тренди. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zn.ua/ukr/macrolevel/ovdp-trendi.html>.

Єрмолова К.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ВІДКРИТИЙ-БАНКІНГ ЯК ТРЕНД РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В останні роки в банківському секторі все більше стає актуальним трансформація в цифрове середовище, де головним вектором є партнерство і реалізація проектів спільних з ринком фінансових технологій. Цілком очевидно, що тренд на впровадження відкритого банкінгу з кожним роком набирає обертів, адже технологія сприяє підвищенню рівня обслуговування та персоналізації сервісів. Споживачі прагнуть отримувати нові, більш зручні фінансові послуги найвищої якості, саме це підштовхує банки створювати сучасні продукти та сервіси з фокусом на безконтактні платежі. Концепція відкритого банкінгу передбачає об'єднання продуктів різних постачальників, а також надання третім сторонам доступ до банківських даних користувача, але тільки за його згодою. Open Banking (відкритий банкінг) з'явився саме з метою надання клієнтам банків та іншим фінансовим посередникам повного контролю над їх даними, одночасно покращуючи конкурентне середовище, дозволяючи отримувати доступ до різних фінансових продуктів онлайн. Основний принцип відкритого банкінгу полягає в тому, що тільки користувач вирішує, хто має право отримати доступ та конкретний обсяг інформації щодо його рахунку [2].

Відкритий банкінг - екосистема, що впроваджується, щоб надати

користувачам платіжних послуг більш різноманітні і привабливі пропозиції. Нормативно-правове регулювання роботи відкритого банкінгу та нагляд за дотриманням постачальниками платіжних послуг забезпечує Національний банк України [1].

Open Banking має свої переваги не тільки для клієнтів, але і для банків. Основною перевагою відкритого банкінгу для клієнтів є отримання нових, зручних і корисних сервісів. Так, за допомогою відкритого банкінгу користувачі можуть акумулювати інформацію про транзакції, рахунки, витрати, надходження та залишок коштів на своїх рахунках, одночасно відкритих у різних фінансових установах. Також користувачі можуть отримати від фінансових установ персональний вигідний і цікавий продукт. Переваги для банків залючуються в тому, що Open Banking може поліпшити показники залучення та утримання клієнтів, а також розширити перелік додаткових сервісів. Аналіз інформації про клієнтів дозволить пропонувати персоналізовані послуги, а це сприятиме збільшенню продажів. Більш глибокий скоринг дозволить банкам видавати більше кредитів за вигідними ставками, що приверне додаткових клієнтів. Однак, у відкритому банкінгу є певні ризики, зокрема зростання витрат на реалізацію і підтримку відкритих API, втрати монополії на клієнта, а також втрату частини доходів, тому що при відкритому обміні інформацією підвищується рівень конкуренції. Більш того, зростає ймовірність кібератак і розкрадання грошових коштів [3].

Завдяки впровадженню відкритого банкінгу умови надання платіжних послуг в Україні можуть стати більш гнучкими та прозорими, кількість фінансових послуг зросте, а їх вартість зменшиться. Відкритий банкінг сприяє впровадженню інновацій у сфері платіжних послуг, розширює наявні продукти та послуги, а також створює нові, забезпечуючи обмін даними користувачів та взаємозв'язок систем, що вимагають від учасників платіжного ринку створення системи управління операційними ризиками, кіберризиками та ризиками безпеки, пов'язаними з наданням платіжних послуг, комплаєнс-ризиком, зокрема

ризиком легалізації (відмиванню) коштів, регуляторним ризиком [1].

Отже, Open Banking - це світовий тренд, в рамках якого прагнуть працювати всі прогресивні країни, зокрема Великобританія, США, Канада, Австралія, Японія і країни ЄС.

Список використаних джерел

1. Концепція відпритого банкінгу НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua> 2. Довгань Ж. М. Розвиток банківських екосистем: ризики і перспективи / Ж. М. Довгань // Інноваційна економіка. - 2019. - № 5-6. - С. 158-164. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2019_5-6_23. 3. І. В. Краснова, М. С. Щеглюк FINTECH та цифрові трансформації на фінансовому ринку Ефективна економіка.- 2023. № 4. С. 18-24

Казарян Л.А.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації
Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

НЕОБАНКІНГ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Необанк – це інноваційна фінтех-компанія, яка революціонізує банківський сектор, пропонуючи клієнтам банківські послуги виключно у цифровому форматі. Вона відрізняється від традиційних банків своєю сучасною технологічною платформою та відсутністю фізичних відділень. Необанки, відомі як інтернет-банки, віртуальні банки або банки-челенджери, забезпечують якісне обслуговування клієнтів, засноване на інноваційних рішеннях та високотехнологічних платформах. Вони дозволяють зручно та безпечно здійснювати банківські операції через Інтернет, забезпечуючи доступ до фінансових сервісів за допомогою мобільних додатків або веб-сайтів. Перехід до необанкінгу відкриває нові можливості для клієнтів, спрощуючи процес отримання фінансових послуг та покращуючи їх якість. Ці необанки активно використовують технології штучного інтелекту, аналіз даних та інші інноваційні рішення, що дозволяє їм бути надійними та ефективними у своїй діяльності.

Створення нового банку може відбутися двома способами: отриманням банківської ліцензії або базуванням діяльності на вже існуючому банку. Перший варіант підходить для стартапів в країнах з менш регульованим фінансовим ринком, де стартапи мають відповідні ресурси і технічну базу. Другий варіант використовується для компаній, які отримали ліцензії на необанки. Процес отримання банківської ліцензії вимагає значних витрат і складних можливостей. Можлива модель, коли новий банк спочатку діє як підрозділ вже існуючого банку, а пізніше отримує ліцензію та працює самостійно[1].

Технологічний прогрес безперечно змінює робочі процеси в банківській сфері. З одного боку, це дозволяє покращити ефективність та зручність обслуговування клієнтів, але з іншого – призводить до втрати робочих місць для багатьох співробітників.

Банки зменшують кількість відділень та співробітників через розвиток онлайн-комунікацій, що дозволяє скоротити операційні витрати. Прогнозувалося, що у 2022 році кількість відділень банків у світі зменшиться на 36%.

Перевагами необанкінгу є спрощення процедур, застосування нових інструментів, цілодобовий доступ до послуг, зручне обслуговування, нижчі вартості обслуговування та комісій, широкий перелік послуг, постійний доступ та контроль за рахунками, вищі процентні ставки по вкладеннях та депозитах, сучасний інтерфейс, високий рівень обслуговування, швидкість транзакцій та можливість зняття та внесення готівки у будь-якому банкоматі який приймає Visa та MasterCard без комісій.

Найважливішою перевагою необанкінгу є прискорення фінансових операцій та цілодобовий доступ до послуг з високим рівнем безпеки. Завдяки інноваційним технологіям, необанкінг може оперувати та створювати сучасні банківські послуги, постійно працюючи над їх вдосконаленням та розширенням.

Україна має досить багато фінтех-стартапів, серед яких є необанки, одним з них є проєкт Monobank. Цей небанк розроблявся як самостійний продукт, але запусився на базі традиційного банку UniversalBank. Monobank пропонує безліч інноваційних послуг, простий та зручний у використанні, але розмістити депозит неможливо. В Україні небанки не можуть випускати платіжні картки, це можуть робити лише банки.

Список використаних джерел:

- 1.Калічак В. Необанк: поняття, історія та перспективи розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/neobank-ponyattya-istoriyata-perspektiva-rozvitku-v-ukrayini.html>
2. Небанки vs традиційні банки: як небанки змінюють фінансову систему [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanku-vstradytsiini-banku-iak-neobanku-zminiuiut-finansovu-systemu>
3. Як отримати картку monobank? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://moneybanking.com.ua/ukr/card/>

Карначов О. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к.е.н., доц. Бобирь О. І.

ІНВЕСТИЦІЇ ДІЯЛЬНІСТЬ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Активна інвестиційна діяльність у період воєнного стану є необхідною умовою успішного розвитку українських банків. Як правило, механізми реалізації інвестиційної діяльності тісно пов'язані з інвестиційним процесом у сучасному стані трансформації та розвитку економіки. Беручи участь в інвестиційному процесі, банки управляють потоками коштів своїх клієнтів-інвесторів та коштів на інвестиційні цілі. Однією з основних інвестиційних функцій банків є мобілізація заощаджень домогосподарств і спрямування їх в інвестиції через ринок цінних паперів. Іншою важливою функцією є вкладення власних або залучених коштів в інвестиційні проєкти. Однак, як зазначають експерти, інвестиційна діяльність українських комерційних банків обмежується

виконанням першої функції - перекачуванням коштів [1].

Інвестиційна діяльність та будь-які рішення в цій сфері значною мірою визначаються цілями, які повинні сприяти досягненню ефективних результатів з точки зору прибутковості банку у складний для економіки час. Необхідність інвестиційної діяльності комерційних банків зумовлена розвитком банківської системи та взаємозалежністю економіки в цілому. З одного боку, банківські установи зацікавлені у стабільному економічному середовищі, що є необхідною умовою їх діяльності, з іншого боку, стабільність економічного розвитку значною мірою залежить від високого ступеня надійності банківської системи та її ефективного функціонування.

Загалом в економічній літературі інвестиційна діяльність банків розглядається з мікроекономічної точки зору, з позицій вивчення інвестиційних операцій самих банків. А в сучасній зарубіжній літературі термін "інвестиційна діяльність банку" часто трактується як вкладення коштів у цінні папери на відносно тривалий період часу. Таке визначення є теоретичним відображенням реальних економічних відносин, оскільки механізм інвестування в ринковій економіці безпосередньо пов'язаний з ринком цінних паперів.

Тому інвестиційна діяльність банківських установ в період воєнного стану на Україні має подвійний характер: збільшення доходу та досягнення приросту суспільного капіталу. Зокрема, з точки зору економічного розвитку до інвестиційної діяльності банків належать лише ті інвестиції, які сприяють формуванню доходів не лише на рівні банків, а й суспільства в цілому (на відміну від форм інвестиційної діяльності, які збільшують доходи окремих банків, але пов'язані з перерозподілом суспільного доходу).

На сьогодні існують дві основні форми інвестування банками в українську економіку: пряме фінансування інвестиційних проектів; вкладення в цінні папери.

До інвестиційних вкладень також варто віднести банківські інвестиційні кредити, оскільки вкладення в цінні папери та надання кредитів формують

інвестиційно-кредитний портфель банку. Банки України за надання інвестиційних кредитів покращують свою діяльність шляхом:

1) банк вкладає кошти в цінні папери, що значно диверсифікує його активи, значно підвищує стабільність банківського сектору та забезпечує надійність збереження коштів вкладників;

2) поширення конкуренції між суб'єктами інвестиційних відносин на фондовому ринку, що сприяє зменшенню витрат інвесторів та емітентів;

3) формування банківського та промислового капіталу ефективно впливає на діяльність банку, тим що посилює конкурентоспроможність установи [2].

Слід також зазначити, що інвестиції банків у рухоме та нерухоме майно слід розглядати окремо від їхніх вкладень у цінні папери. Важливим аспектом забезпечення інвестиційного процесу в національному та регіональному економічному розвитку є визначення відповідних механізмів регулювання інвестиційної діяльності, що призведе до формування сукупності інвестиційних потоків, які матимуть максимальний ефект на регіональний розвиток.

Таким чином, на сучасному етапі розвитку економіки України під час воєнного стану від ефективної інвестиційної діяльності комерційних банків залежить подальший розвиток ринкової економіки в цілому та інвестиційний вектор банківської системи зокрема. Проте, основною інвестиційною метою українських банків все ж таки залишається лише забезпечення достатньої прибутковості фінансових вкладень при мінімальному рівні ризику.

Список використаних джерел

1. Захарін С.В. Кредитування інвестиційної діяльності // Фінанси України. – 2022. - № 4. – С. 102.
2. Папаїка О.О., Мелентьєва О.В. Аналіз інвестиційної діяльності банків України та шляхи підвищення її ефективності. [Електронний ресурс]/ <http://trade.donduet.edu.ua/download/2013/35/Papaika.pdf>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Лісна Д.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О. Й.

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Серед банківських платіжних систем в Україні найбільшим напрямом розвитку є використання масових електронних платіжних систем, які ґрунтуються на застосуванні банківських електронних карток. Головною позитивною тенденцією їх використання є збільшення безготівкового обігу в країні. Безготівкові розрахунки - перерахування коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, внесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів [1].

На рисунку 1 представлена динаміка обсягу безготівкових та готівкових операцій з банківськими платіжними картками в Україні протягом 2017-2022 рр. Аналізуючи графік, можна побачити, що у 2017 - 2018 рр. у загальній структурі переважали готівкові операції, а у 2019 - 2022 рр. - безготівкові операції. Також обсяг безготівкових операцій поступово зростав з кожним роком. У 2021 році значення показника суттєво зросло - на 40,29 %. Протягом травня - грудня 2022 року показник також зріс (на 11,13 %). Це говорить про те, що, незважаючи на військовий стан в країні, фізичні особи довіряють платіжним системам, що підтримуються банками, а також розвивається інфраструктура здійснення таких операцій.

Можна виділити такі переваги безготівкових розрахунків: скорочення частки готівки (агрегату М0) у загальній грошовій масі; прискорення обігу грошових коштів суб'єктів господарювання; скорочення тіньового обігу, економіка стає більш прозорою; прозорість оподаткування та збільшення ВВП; скорочення витрат, пов'язаних з друкуванням паперових грошей та карбуванням монет; розвиток позитивних фінансових звичок громадян.

Для того, щоб покращити обслуговування безготівкових операцій необхідно: мінімізувати технічні проблеми у застосуванні спеціальних платіжних засобів, вдосконалити систему контролю за проведенням безготівкових платежів та заохочувати громадян до здійснення безготівкових операцій.

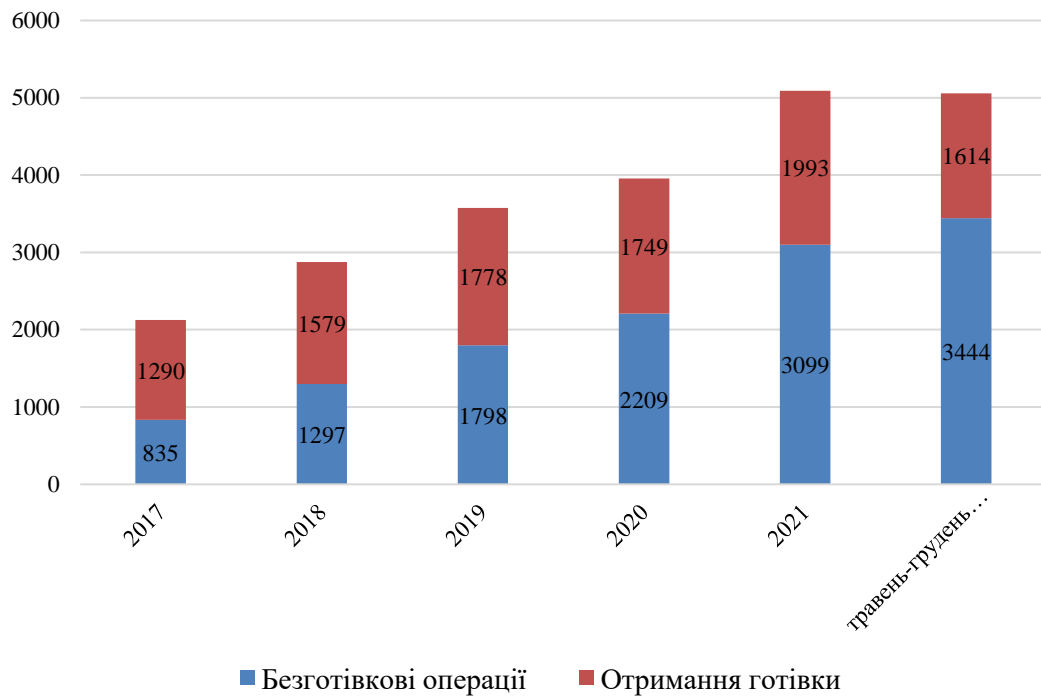

Рисунок 1 - Динаміка обсягу операцій, здійснених із використанням платіжних карток, млрд. грн. [2,3]

Банківська система України прагне до підвищення частки безготівкових розрахунків і готова до якісного обслуговування даних операцій.

Таким чином, сьогодні в Україні можна спостерігати швидкий розвиток безготівкових розрахунків та зменшення сфери використання готівки. Завдяки безготівковим розрахункам держава скорочує значні витрати, які потрібні для підтримки та оновлення значної маси готівки. Розвиток системи безготівкових розрахунків сприяє зростанню ефективності всієї фінансової системи країни,

детінізації економіки України та прозорості платежів.

Список використаних джерел

1. Про платіжні послуги : Закон України від 30 червня 2021 року № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
2. Річний звіт Національного банку України за 2021 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2021.pdf?v=6
3. Річний звіт Національного банку України за 2022 рік. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/annual_report_2022.pdf?v=6

Лопаткін Д.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Діяльність Національного банку України (НБУ) в умовах війни має на меті забезпечити фінансову стабільність, безперервне функціонування банківської та платіжної систем, а також підтримати потреби оборони країни. Для цього НБУ застосовує різні інструменти монетарної та валютної політики, такі як встановлення обмінного курсу, валютні обмеження, інтервенції на валютному ринку, депозитні сертифікати, програма “Доступні кредити 5-7-9%” тощо.[1]

Основні фінансові центри України – це Київ, Харків, Дніпро, Одеса, Львів. Вони мають найбільшу кількість банківських установ, фінансових компаній, інвестиційних фондів, страхових компаній, бірж та інших фінансових посередників.

За даними НБУ, у Києві на 1 січня 2023 року діяло 54 банки, що становило 48.6% від загальної кількості банків в Україні. Ці банки мали 1 263 відділення, що складало 22.4% від загальної кількості відділень в Україні. Загальний обсяг активів банків Києва становив 1 234.7 млрд грн, що складало 70.9% від загального обсягу активів банківської системи України. Загальний обсяг пасивів банків Києва становив 1 099.3 млрд грн, що складало 69.4% від загального обсягу пасивів банківської системи України. Загальний обсяг кредитів, наданих

банками Києва, становив 614.6 млрд грн, що складало 63.8% від загального обсягу кредитів, наданих банками України. Загальний обсяг вкладів, залучених банками Києва, становив 729.5 млрд грн, що складало 67.7% від загального обсягу вкладів, залучених банками України.[2]

Крім банків, у Києві також працюють інші фінансові установи, такі як фінансові компанії, лізингові компанії, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, біржі, брокерські компанії, аудиторські фірми та інші. За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, на 1 січня 2023 року у Києві діяло 1 038 фінансових установ, що становило 35.9% від загальної кількості фінансових установ в Україні. Ці фінансові установи мали 2 726 відділень, що складало 29.2% від загальної кількості відділень фінансових установ в Україні.[3]

У Києві обсяг активів фінансових установ склав 163.4 млрд гривень, що становило 54.5% від загального обсягу активів у фінансовій системі України. Пасиви фінансових установ столиці склали 117.9 млрд гривень, що становить 51.5% від загального обсягу пасивів у фінансовому секторі країни. Це свідчить про значний вплив Києва як центру фінансових операцій на загальну економіко - фінансову динаміку України.

Умови конфлікту, який триває з 2014 року, поставили фінансову систему перед серйозними випробуваннями, такими як територіальну втрату, збільшення витрат на оборону, санкції та інші негативні наслідки. Це принесло із собою необхідність проведення реформ та отримання підтримки з боку союзників.

Реформи включали реструктуризацію банків, зміцнення фіскальної політики та підвищення ролі небанківських фінансових установ.

Список використаних джерел:

1. Національний банк України. Офіційний сайт. <https://bank.gov.ua/>
2. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. <https://mof.gov.ua/>
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт. <https://nfp.gov.ua/>
4. Фінансова система України в умовах війни - наукова стаття, яка досліджує фінансову систему України в умовах війни, її особливості, проблеми, реформи та результати. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1800/1735/>

5. Особливості фінансової системи в умовах воєнного стану - наукова стаття, яка розглядає складові фінансової системи, її елементи, основні підходи до реформування фінансової системи під час воєнного стану.
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1228>

Назаренко П.М.

Факультет економіки ДНУ ім. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Бобирь О.І.

ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМ БАНКІВСЬКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Україна відноситься до категорії країн, економіка яких знаходиться на стадії розвитку. Тому, якщо проаналізувати банківську діяльність, можна виявити недостатній розвиток банківського сектору. Однією з причин низької ефективності банківської системи України є низький рівень банківського менеджменту [1].

У сучасному світі банківський менеджмент є важливою складовою економічної системи. Він відіграє ключову роль у фінансовій інтермедіації, управлінні ризиками, кредитуванні, інвестуванні та інших аспектах фінансової діяльності, що впливають на економічний розвиток.

Банківський менеджмент включає наступні цілі:

- керування фінансовими ресурсами банку;
- встановлення стратегічних цілей;
- розробку політик та процедур;
- надання фінансових послуг клієнтам.

Система має деякі проблеми, що впливають на розвиток діяльності. Наприклад, зміни в регуляторному середовищі, конкуренція, ризики та нестабільність.

Для вирішення цих питань та оптимізації роботи банківського менеджменту в Україні, держава може впровадити сучасні технології, такі як

штучний інтелект, блокчейн та розподілені реєстри. Також для більшої зручності для користувачів можна впровадити мобільний та інтернет-банкінг.

Установи мають забезпечити ефективний контроль за ризиками, зокрема кредитними та ринковими. В цьому допоможе вдосконалення методів оцінки ризиків та стрес-тестування.

На сучасному ринку спостерігається зростання інтересу до зелених фінансових продуктів та інвестицій, що свідчить про посилену увагу до екологічної відповідальності. Банки можуть активно розвивати банківські послуги, орієнтовані на сталість та екологічну безпеку, щоб задовольнити попит споживачів і сприяти збереженню навколишнього середовища.

Підвищена увага до фінансової грамотності серед користувачів може значно покращити якість банківського менеджменту. Для вдосконалення знань споживачів банки активно розвивають програми навчання та консультування клієнтів. Це допомагає клієнтам банку ухвалювати більш обдумані рішення щодо управління своїми фінансами та вибору оптимальних банківських продуктів. Український банк «ПриватБанк» є прикладом застосування деяких з цих стратегій. Вони допомагають у розвитку та покращенню діяльності установи [2].

Таким чином, зараз банківська система України стикається з чисельними проблемами. Проте існує багато стратегій для підвищення конкурентоспроможності країни у цій галузі. Таких, як впровадження сучасних технологій та стратегій управління ризиками, розвиток зелених фінансових продуктів та підвищення фінансової грамотності споживачів. Крім цього, не менш важливим є вміння системи постійно адаптуватися до змін в економічному середовищі. Співпраця з міжнародними організаціями допоможе забезпечити банкам в Україні можливість обміну найкращими практиками та передовими технологіями для стабілізації банківської системи.

Список використаних джерел

1. Горбач Л.М. Ринок фінансових послуг/Л.Горбач, О.Каун – 2021. – 155с.
2. ПриватБанк [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://privatbank.ua/>

Полієнко М.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ: НОВІ ВИКЛИКИ

Банки усвідомлюють необхідність створення системи управління, яка гарантує стійкість і ефективність їхнього розвитку в довгостроковій перспективі. Це можливо за умови розуміння та врахування об'єктивних світових тенденцій в економіці, фінансовій сфері та соціальних процесах. Соціальна відповідальність банків не тільки вигідна для самих банків, покращуючи їхню репутацію та стійкість, але і має позитивний вплив на суспільство, відповідає чинному законодавству та міжнародним нормам поведінки. Банківські установи все більше розширюють свою діяльність за межі задоволення очікувань своїх акціонерів та працівників і приєднуються до вирішення актуальних соціально-економічних проблем. Вони стають активними учасниками у сфері екологічних проєктів, функціонуючи як "грошові провайдери", сприяючи тим самим розвитку сталого майбутнього [1].

Аналіз корпоративної соціальної відповідальності провідних банківських установ України дозволяє виділити основні її напрями. По-перше, це захист незахищених категорій населення (особи з інвалідністю та вадами, діти-сироти, тяжкохворі діти). Наступний це корпоративне волонтерство, благодійництво та спонсорство. Якщо говорити про соціальну допомогу банків, то можна відзначити, що кожен акцентує увагу на благодійних проєктах або підтримці окремих заходів спонсорського характеру. Наприклад, у «ПриватБанку» існує власний благодійний фонд під назвою «Допомагати просто», який тривалий час допомагає дитячим будинкам, школам-інтернатам, онкохворим дітям та постраждалим від стихійних лих або терактів. Крім того,

банк сприяє активній участі в благодійних внесках через «Приват24», касу «ПриватБанку» та прямо у банкоматах. [2]

Банки витратили принаймні 1,3 млрд грн своїх коштів на підтримку ЗСУ, а ще 4,3 млрд грн було зібрано завдяки спонсорам та партнерам (табл. 1).

Таблиця 1 – Рейтинг банків за обсягами допомоги ЗСУ, 2022 р.

Місце в рейтингу	Банк	Обсяг власних коштів, скерованих на допомогу ЗСУ, млн. грн.	Обсяг коштів від спонсорів та партнерів, скерованих на допомогу ЗСУ, млн. грн.
1	УКРГАЗБАНК	375,00	103,00
2	ОЩАДБАНК	100,00	140,00
3	УКРСИБАНК	362,00	Н/Д
4	СЕНС БАНК	96,00	150,00

Джерело: розроблено автором за даними [3]

Війна стала випробуванням на максимальне навантаження для банківської системи, яке українські банки успішно пройшли. Зростання гривневого кредитного портфеля банків у 2022 році стало найвищим з 2013 року, досягнувши 38,9%. Отримання кредиту стало складнішим для тих, хто втратив роботу через війну. Багато банків готові кредитувати клієнтів з стабільним офіційним доходом. Однак військові події ускладнюють можливість полегшення вимог. Незважаючи на це, банки пропонують індивідуальні умови для кожного клієнта, базуючись на п'яти тарифах реструктуризації кредиту.

Зараз банки ставлять перед собою завдання забезпечити безпеку своїх працівників, здійснити можливість платежів навіть при ризику окупації або знищення серверів та надавати допомогу армії. [3]

Список використаних джерел

1. Пасінович І.І., Сич О.А. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності банків в Україні в контексті сталого розвитку. Інтеллект XXI. 2022. №2. С. 43-50.
2. Рачинська Г.В. Гарасюк І.Р. Соціальна відповідальність банків у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку країни. Приазовський економічний вісник. 2021. №2(25). С. 30-35.
3. Дані провідних банків України під час війни. [Електронний ресурс] – [Режим доступу: https://banksrating.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/TOP_25_BANKOV_2022.pdf]

Полинько Д.Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

МІЖБАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Конкуренція є потужним каталізатором розвитку діяльності в будь-якій сфері, адже підвищує її ефективність, змушує впроваджувати зміни, що сприятимуть покращенню кінцевого результату. Банківська галузь не є винятком, маючи конкуренція між банками. Проте у сучасному світі все складніше просувати свої послуги: якщо раніше потенційний клієнт обирав банк, спираючись на такі фактори як геолокація відділення та відгуки знайомих людей, то на 2023 р. залучення клієнтів відбувається через Інтернет.

Банку необхідно виділятися серед конкурентів, що відбувається за рахунок розширених пропозицій, враховуючи актуальні потреби своїх клієнтів як, наприклад, застосування процедури оформлення банківської картки в онлайн-форматі та отримання її віртуальної версії в банківському застосунку на телефоні. Банківська конкуренція включає в себе не тільки аналіз ринку банківських послуг, а й аналіз потреб населення.

Протягом 2008-2014 років в Україні нараховувалося понад 175 банків. Станом на 1 січня 2014 року існувало 180 банків, однак вже в лютому місяці розпочалося російське збройне вторгнення в Крим, а згодом, у квітні 2014 р. росія розпочала війну на сході України, що негативним чином впливає і досі на всю економіку країни, включаючи банківський сектор.

Так, станом на 1 січня 2015 року неплатоспроможними було визнано 33 банка та 22 з них було ліквідовано вже до кінця року. Станом на: 1 січня 2016 року існувало 109 банків, 1 січня 2017 р. – 90 банків, 1 січня 2018 р. – 91 банк, 1 січня 2019 р. – 77 банків, 1 січня 2020 р. – 75 банків, 1 січня 2021 р. – 73 банка, 1 січня 2022 р. – 71 банк, 1 січня 2023 р. – 67 банків. Спостерігається зменшення

банківських установ протягом 2014-2023 рр. вдвічі, що безпосередньо пов'язано з російсько-українською війною [1].

Під час воєнних дій та окупації певної частки територій України банки втратили доступ до частки своїх відділень, що знаходилися в зоні бойових дій, мали значні фінансові втрати, в результаті чого ставали неплатоспроможними. До того ж війна – це сильний психологічний тиск на населення країни, що посилює страх людини звертатися до банківських послуг. З іншого боку можуть, навпаки, зрости запити в наданні кредитів, адже війна спричиняє кризу, в результаті чого громадяни мають фінансові проблеми.

Функціонування банківського сектора України навіть при умові війни є показником стійкості та швидкої адаптації банків до зовнішніх факторів, а також оперативного й антикризового регулювання як керівництва окремих банків так і з боку Національного банку України, банкам вдається утримувати довіру клієнтів, завдяки чому не відбулося великих вилучень депозитів протягом повномасштабного вторгнення Росією в Україну 2022-2023 рр [2].

На 2023 рік державні банки України займають більшу частку на ринку, що є з одного боку логічним в період війни, проте це негативним чином впливає на конкуренцію банків з приватним та іноземним капіталами. Однак НБУ задля стимулювання конкуренції банків з 10 березня 2023 р. запровадив зміни: обов'язкові резерви банків повинні становити у національній валюті за коштами фізичних осіб 20% (було 10%), а в іноземній – 30% (було 20%). НБУ вважає, що зменшення обсягів вільних коштів буде спонукати банки до більш активної конкуренції за строкові кошти клієнтів, що є фізичними особами, та до підвищення ставок за депозитами у національній валюті [2].

Отже, конкуренція сприяє позитивним змінам, але в умовах війни велику частку на банківському ринку займають державні банки, що зменшує рівень конкуренції, однак зменшення кількості банків сприяє зміцненню та стійкості банківського сектору за рахунок відсіювання неплатоспроможних банків.

Список використаних джерел:

1. НБУ: наглядова статистика: кількість діючих структурних підрозділів банків [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.

2. НБУ: медіа-простір: огляд банківського сектору [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-v-umovah-trivaloyi-viyni-zberegli-doviru-kliyentiv-visoku-operatsiyu-efektivnist-ta-pributkovist--oglyad-bankivskogo-sektoru>

Сарєва О. Г.

Факультет фінансів і банківської справи, Одеський національний економічний університет

Науковий керівник проф., д. е. н. Коваленко В.В.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВ

Фінансову стабільність можна визначити як здорову фінансову систему, яка може безперебійно надавати фінансові послуги, включаючи надання фінансових послуг, інвестиції та фінансування різних секторів економіки. Найголовніше те, що стабільна фінансова система має бути стійкою та здатною протистояти шоківим ситуаціям.

Залежно від дизайну регулювання фінансової стабільності виділяють такі моделі регулювання [1]: ліберальна, європейська, американська, змішана перехідна.

Проте, більш обґрунтованим з практичної точки зору вважаємо такий підхід щодо класифікації моделей банківського регулювання та нагляду [2, 3]: інституційна (секторальна), функціональна; мегарегулятор та модель «двох вершин».

Також виокремлюють рівні регулювання фінансової стабільності: міжнародний рівень, регіональний рівень та національний.

Вивчаючи питання фінансової стабільності, варто додати, що розвиток макропруденційної політики пов'язаний саме з наслідками фінансової кризи 2008 року, яка спричинила зростання невизначеності та перегляд підходів до регулювання фінансових ринків.

Значна кількість прикладних економічних досліджень порівнювала

ефективність простих і складних правил у питаннях, які мають стратегічне значення для регуляторів і банків (наприклад, слабкість банків, прогнозування криз) у різних вибірках і періодах, як у звичайні, так і в кризові часи, збираючи докази того, що в банківському регулюванні «менше» може стати «більше». Ці напрямки досліджень показали, що менш складні правила іноді можуть краще справлятися з невизначеністю та досягати цілей наглядю.

При розробці збалансованого підходу до регулювання можливим виходом має бути зменшення складності фінансових правил, коли це вважається непотрібним. Дві ключові цілі полягатимуть у наступному: 1) надати регулюючим органам збільшену спроможність гнучко реагувати на невідомі непередбачувані ситуації, можливо, шляхом перекалібрування кількох базових інструментів і плавного та своєчасного прийняття політичних заходів; 2) зменшити стимули регульованих суб'єктів зловживати системою та переміщувати ризики за межі регуляторного периметру, а також їхні витрати на відповідність.

Визначено низку критеріїв, що впливають на зміст правил, комбінацію регуляторної політики для певних фінансових секторів, а також на процес нормотворення.

По-перше, вищий ступінь пропорційності у виробленні норм дозволив би більш ефективно забезпечити відповідність вартості регулювання розміру та ризикованості банків.

По-друге, враховуючи нещодавню еволюцію міжнародної фінансової системи, нормативні акти, що стосуються суб'єктів господарювання та діяльності, слід розглядати як взаємодоповнюючі, особливо в деяких сферах (наприклад, небанківське фінансове посередництво, фінтех), які вимагають послідовного розгляду ризиків.

По-третє, нижчого рівня складності можна досягти шляхом зміни «правил», що регулюють процес створення правил у банківській (і фінансовій) сфері. Особливо після глобальної фінансової кризи суттєва різниця між законодавчим і

технічним рівнями нормотворчості зникла, що додало системі жорсткості та складності.

Список використаних джерел

1. Веретельников І. О. Світові моделі державного регулювання банківського сектора. *Державне будівництво*. 2023. № 1 (33). С. 148–162. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2023-1-13>.
2. Коваленко В. Стратегічні напрями реалізації макропруденційного банківського нагляду та регулювання. *Стратегічні пріоритети*. 2012. № 4(25). С. 89-97.
3. Коваленко В. Макропруденційна політика в контексті формування нової парадигми банківського регулювання та нагляду. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка*. 2014. Т. 19, Вип. 1(2). С. 109-113.

Тарасенко П.С.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Широкомасштабне вторгнення РФ на територію нашої держави змусило змінити звичний уклад життя українців. Ще донедавна люди отримували кредитні кошти на власні потреби як готівкові, так і для цільового призначення, розраховуючи на певну стабільність. Але все змінила війна. Сьогодні у ситуації повної або часткової відсутності роботи, вимушеної зміни місця проживання внаслідок воєнних дій, а також у зв'язку з несенням військової служби, люди позбавлені можливості виконувати взяті на себе зобов'язання. З цих причин виникла законодавча потреба у якнайшвидшому розв'язанні низки питань, пов'язаних з кредитною заборгованістю для населення в умовах війни.

1 грудня 2022 року ВРУ ухвалила законопроект №7441–1 «Про списання кредитів на житло та авто, яке було пошкоджене або зруйноване під час війни. Норми цього закону поширюються на фізичних осіб, які є позичальниками на придбання рухомого і нерухомого майна, яке через війну опинилося на тимчасово окупованій території або на території активних бойових дій, а також

яке пошкоджене або знищене внаслідок воєнних дій. Йдеться, що за наявності підтверджуючих документів такі громадяни можуть отримати у кредитора призупинення платежів по кредиту [1].

Також законом передбачається списання кредиту на житло. На це мають право позичальники, нерухомість яких знищена внаслідок війни, якщо на 23 лютого 2022 року це єдине місце проживання сім'ї позичальника.

До банку необхідно надати документи, які підтверджують, що зруйноване житло було єдиним місцем проживання постраждалого українця, а автомобіль — єдиним засобом пересування; куплена квартира за площею повинна бути не більшою 140 кв м, а будинок - 250 кв м; заборгованість за кредитом станом на 23.02.2022 не перевищує сім днів або відсутня. Це саме стосується і авто. Згадані правила не поширюються на борги за кредитними картками, лише на борги за рухоме і нерухоме майно [2].

Шкоди, такі як втрачені проценти, є пропущеною можливістю та можуть бути компенсовані відповідно до закону за рахунок країни, що вчинила агресію [3].

Захищати Батьківщину необхідно, а кредитні зобов'язання ніхто не відміняв. Що робити військовослужбовцям та їх сім'ям з кредитною кабалою, яка буквально нависла над тисячами сімей на час проведення бойових дій, адже поки годувальник сім'ї боронить Україну від ворога, кредитні установи продовжують вимагати сплатити борг, згідно з графіком. Як повернути вчасно та у законний спосіб борг, а в деяких випадках не сплачувати навіть штрафні санкції та відсотки? Такі питання для адвокатів, стали вже повсякденними, тому стисла добірка законодавчих документів допоможе зорієнтуватись, як діяти, якщо така ситуація склалась.

Зазвичай банки мають повне право вимагати повернення наданих ними коштів і активно користуються цією можливістю на практиці [4]. Якщо не зважати на такі повідомлення, справа може дійти до суду, а відповідно і до виконавчого провадження, арешту рахунків та іншого майна та обмеження

права виїзду за кордон.

Список використаних джерел

1. Особливості вирішення питань кредитної заборгованості під час війни» Юридична газета (17 липня 2023) <https://jur-gazeta.com/publications/practice/bankivske-ta-finansove-pravo/osoblivosti-virishennya-pitan-kreditnoyi-zaborgovanosti-pid-chas-viyni.html>
2. Кредити <https://promo.bank.gov.ua/know-your-rights-loans/>
3. Рада дозволила списання кредитів за житло та автівки, знищені через війну» Економічна правда (1 грудня 2022) <https://www.epravda.com.ua/news/2022/12/1/694501/index.amp>
4. 4. Кредити під час війни <https://riyako.com.ua/ua/kredityi-vo-vremya-vojnyi-44>.

Удовиченко А. В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Наразі банківська система вимушена діяти в умовах підвищеної конкуренції та поглиблення кризових процесів на фінансових ринках. Одним з каталізаторів до успішного ведення банківської діяльності як окремого суб'єкта, так і системи в цілому може бути запровадження та підтримка інноваційної діяльності. Саме інновації є важливим чинником сталого економічного розвитку банків та конкурентоспроможності.

Банківський сектор має високу залежність від тенденцій впровадження FinTech на фінансових ринках. На даному етапі розвитку ринку банківських послуг, основним напрямом взаємозв'язку з клієнтами є дистанційне обслуговування. За даними Національного банку України на 01.01.2023 року дистанційно обслуговуються 67,7% фізичних осіб та 77,9% суб'єктів господарювання, у т. ч. ФОП [2]. Воєнні дії на території нашої держави поглиблюють цей процес, але потрібно відмітити, що на потребу в наданні послуг дистанційно значно вплинула пандемія COVID-19.

На сучасному етапі серед інноваційних продуктів та послуг, що необхідні

банкам для ведення своєї діяльності виділяють: цифрові платежі, зручний та багатофункціональний інтернет-банкінг, цифрові гаманці, омніканальне обслуговування клієнтів, технологія блокчейн [1]. Дані технології дозволяють клієнтам мінімально зменшити випадки, коли необхідний особистий візит до банківської установи, мати доступ до системи у будь-який час та миттєво реагувати на зміни.

В подальшому банківські установи намагатимуться поглибити персоналізацію послуг для кожного клієнта. З цією метою їм необхідно буде збирати все більшу кількість даних про своїх користувачів. Досвід банків вказує на те, що цю тенденцію підтримують і самі клієнти. Хоча навколо переваг та недоліків штучного інтелекту досі триває чимало дискусій, дана система може допомогти банкам в цьому питанні, адже необхідно збирати та аналізувати достатньо велику кількість інформації. Також необхідно відмітити голосову біометрію, що дасть можливість ідентифікувати клієнта та здійснювати ним мобільні платежі. Одним із напрямків розвитку інформаційних технологій є використання доповненої (AR) та віртуальної (VR) реальності. Наприклад, клієнти за допомогою даних технологій можуть у відділенні легко вносити свої дані до системи, або отримувати віртуальні консультації спеціалістів [3].

Використання інноваційних технологій у банківських установах дає змогу:

- залучати нових клієнтів та збільшувати лояльність постійних клієнтів до установи шляхом покращення обслуговування та надання актуальних пропозицій;
- зменшити час на обслуговування та надання послуг клієнтам через автоматизацію процесів;
- вийти на новий рівень менеджменту банку та поліпшити якість внутрішньобанківських процесів;
- підвищити конкурентоспроможність та розширити діяльність установи.

Негативною стороною поглиблення інформаційних технологій в банках є збільшення ризику шахрайських дій. Тому здійснюючи дистанційне

обслуговування банківським установам необхідно пам'ятати про підвищення безпеки даних користувачів та захист систем від кібератак.

Отже, поглиблення інформаційних технологій у банківській системі зумовлено зміщенням фокусу клієнта на швидкості, якості та безперервності обслуговування. Розвиток FinTech у банківській справі має значну кореляцію з науковими розробками у IT-сфері. Застосування даних технологій дає змогу банкам впроваджувати сучасні інноваційні продукти та підвищувати якість обслуговування клієнтів.

Список використаних джерел

1.Вінценті Емілія, Кушнір Н. О. Сучасні тенденції ринку банківських послуг із застосуванням інформаційних технологій / Емілія Вінценті, Н. О. Кушнір // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2022. №43. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/43_2022ua/7.pdf

2.Кількість клієнтів та рахунків в банках, 2022 рік. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kilkist-kliyentiv-ta-rahunkiv-v-bankah-2022-rik>

3.П'ять «технологій майбутнього», які використовують банки. Портал «Finance.ua» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/5-tehnologij-jaki-vykorystovuut-banky>

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ РІЗНОГО РІВНЯ

Горелов Д.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

КІБЕРБЕЗПЕКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Фінансова діяльність є одною з найважливіших діяльностей будь-якої держави, що забезпечує керування фінансами, наприклад розподіл і використання централізованих та децентралізованих фондів коштів. Тому безпека фінансової діяльності є пріоритетним напрямом для формування стабільності та розвитку економічної системи держави, враховуючи розвиток економіки та інформаційних технологій слід відзначити необхідність запровадження кібербезпеки фінансової діяльності, як одну з головних цілей для створення стабільної системи у цій сфері.

Так, наприклад, Олександр Василик описує фінансову безпеку держави як стан фінансових відносин, який забезпечує сприятливі умови та необхідні ресурси для сталого економічного зростання, підвищення рівня життя населення і вдосконалення національної фінансової системи, щоб успішно протистояти внутрішнім і зовнішнім факторам, що можуть призвести до дестабілізації фінансового стану країни [1].

Рівень фінансово-економічної безпеки визначається спроможністю країни ефективно протидіяти впливу наявних і потенційних загроз фінансової діяльності. Тому важливим аспектом є постійний моніторинг та прогнозування факторів, що можуть впливати або впливають на ризики і загрози фінансової безпеки з точки зору відповідних сфер діяльності.

Важливим чинником підтримки фінансової безпеки є посилення

кібербезпеки. Фінансова діяльність характеризується високим рівнем застосування ІТ-технологій, які пов'язано з інтернет-простором.

Збільшення питомої ваги безготівкових розрахунків, розвиток електронних платіжних систем, карткових платежів як серед суб'єктів господарювання так і для масових платежів фізичних осіб. Все це посилює кібер-ризиками.

Підтримка відкритості та співпраці в кіберпросторі є ключовою для соціально-економічного розвитку країни. Безпечний та надійний кіберпростір сприяє вільному обміну інформацією, що в свою чергу сприяє активному економічному розвитку, інноваціям та розв'язанню соціальних проблем. З урахуванням транснаціонального характеру кіберзагроз, їх вплив на фінансові відносини стає дедалі серйознішим. Кібербезпека охоплює всі аспекти інформаційних технологій, програм, процесів та фінансових потоків, розширюючи сферу класичної фінансової безпеки.

Для забезпечення розвитку кібербезпеки фінансової діяльності та подальшої ефективності захисту від загроз можна виділити такі етапи:

- контроль і регулювання протидії кіберзлочинності в банківській, бюджетній та фіскальній сферах;
- залучення міжнародної допомоги для забезпечення кібербезпеки фінансових систем;
- формування регуляторного апарату кіберполітики в органах влади;
- виділення додаткового фінансування на розвиток кіберпростору у проектах розвитку фінансової, бюджетної та податкової систем.

Основними заходами протидії кіберзагрозам у контексті політики фінансової безпеки [2] є: формування та реалізація стратегії кібербезпеки на державному і місцевому рівнях; розвиток міжнародної співпраці для оперативного реагування на кібератаки; створення стратегії захисту кіберпростору фінансових відносин; навчання передовим методам реагування на кіберзагрози.

Список використаних джерел

1. Vasylyk, O.D. (2000). Teoriia finansiv [Theory of finance]. Study guide. Kyiv [in Ukrainian]
2. Кібербезпека як складник політики фінансової безпеки держави – [<https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-7-02-09/2023-7-02-092>] .

Гужаковська З.В.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ: ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Споживачем фінансових послуг називають фізичну особу, яка отримує чи планує отримувати послугу для задоволення фінансових питань.

Актуальною проблемою є знання своїх прав та обов'язків, що стосуються усіх фінансових операцій та отримання фінансових послуг. Споживач може стати жертвою агресивної реклами банківських операцій, або зробити вибір під тиском тієї чи іншої фінансової установи. У таких випадках треба бути обізнаним, щоб впевнено розрізнити дійсно гарні пропозиції від способу наживатися на фінансах населення. А також варто знати способи вирішення таких питань.

Щоб вберегти споживачів фінансових послуг від зайвих проблем, існує список так званих «червоних прапорців» для всіх видів фінансових послуг [1].

1. Агресивний маркетинг та реклама.
2. Відсутність ліцензії надавачів фінансових послуг.
3. Недостатнє розкриття інформації про фінансову послугу, а також відмова у наданні примірника договору для ознайомлення додому.
4. Недостатнє розкриття інформації про саму фінансову установу.
5. Чинення тиску на споживача.
6. Негативна попередня історія фінансових установ.

Є три основні напрямки роботи підрозділу. Перший – робота зі

зверненнями громадян. Другий – встановлення вимог до фінансових установ. Третій – контроль за дотриманням законодавства про рекламу (у банківській сфері) та законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг.

Створення умов, які будуть забезпечувати відповідальне фінансування – головна задача держави у справі захисту прав споживачів фінансових послуг під час воєнного стану[2]. Положення мають захищати інтереси споживача і заохочувати до надання якісних фінансових послуг та чесної конкуренції. А однією з головних цілей такого нормативно-правового регулювання є усунення з ринку фінансових установ, які мають пряме чи стороннє відношення до країни-агресора, а також низьку якість і засновані на обмані та зловживанні.

Для підвищення фінансової стабільності ринку НБУ та інші фінансові установи розробили низку порад та виключень під час воєнного стану в Україні. Однією з таких порад було закликання не вивозити готівкову гривню за кордон, адже українці або взагалі не зможуть обміняти її, а це буде дуже не вигідний курс. Тому було рекомендовано зберігати гроші на банківських картках та розраховуватися через інтернет-оплату. А платіжна фінансова мережа Euronet в свою чергу скасувала плату за послуги для українців, тому зняти готівку в банкоматах мережі без комісії можна у Польщі, Словаччині, Угорщині, Румунії та Україні.

Захистом прав споживачів фінансових послуг в Україні займається Національний банк України. Для впевненості у своїх діях та запобігання неприємних ситуацій з фінансовими установами, споживачеві важливо досконало знати свої права та обов'язки. Також варто ознайомитися зі списком потенційних «червоних прапорців», щоб без проблем обрати фінансову установу. У разі виникнення питань відносно надання фінансових послуг треба намагатися вирішити проблему через фінансову установу, але якщо ваша проблема не вирішена, звернутися до НБУ.

В умовах воєнного стану НБУ та інші фінансові установи встановили низку виключень та пропозицій для українців, що спрямовані на підтримання

фінансової стабільності.

Список використаних джерел

1. Захист прав споживачів фінпослуг. Що варто знати? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision>.
2. Одинак О., Голота Н. Захист прав споживачів фінансових послуг в умовах воєнного стану [Електронний ресурс]–Режим доступу: <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/ap>.

Євсюкова В.Р.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Однією з основних загроз для національної безпеки України є агресивна зовнішня та воєнна політика Російської Федерації. Вторгнення Росії, що розпочалося у 2014 році, мало негайний вплив на економіку України, призводячи до анексії Криму, окупації територій, втрати контролю над стратегічними промисловими об'єктами, руйнування інфраструктури та збільшення витрат на оборону та соціальну підтримку біженців [1].

Поміж інших джерел ризиків і загроз можна виділити зміну клімату, розвиток науки та технологій, а також просування іншими країнами своїх інтересів, які можуть суперечити національним інтересам України. Загальна ситуація визначає необхідність розробки комплексних стратегій та заходів для забезпечення національної безпеки.

Починаючи з 11 серпня 2021 року, в дію вступило рішення "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року". Стратегія економічної безпеки – це план дій, спрямований на забезпечення стійкості економіки в довгостроковій перспективі [2]. Проєкт визначає основні напрямки, в межах яких вивчаються потенційні загрози:

фінансова стійкість, щодо якої розглядаються заходи, спрямовані на підсилення фінансової системи та уникнення економічних труднощів, пов'язаних із зовнішніми впливами;

безпека виробництва, коли аналізується, як забезпечити безпеку виробництва та інфраструктури в умовах можливих загроз;

зовнішньоекономічна безпека, в межах якої розглядається міцність зовнішньоекономічних відносин та шляхи захисту від негативних зовнішніх впливів; макроекономічна стійкість, щодо якої аналізуються питання забезпечення стабільності макроекономічного середовища та управління економічними ризиками.

У стратегії чітко визначено, що головні національні цілі України в економічній сфері полягають у сталому розвитку вітчизняної економіки, інтеграції в європейський економічний простір і встановленні взаємовигідних економічних зв'язків з іншими країнами [3].

Ці напрями та завдання були розроблені ще до початку російської агресії проти України. Стратегія економічної безпеки, розроблена ще до війни, залишається актуальним документом, який визначає основні напрями та завдання державної політики у цій сфері. Ключові зміни, що внесені до Стратегії внаслідок війни: посилення фокусу на обороні та безпеці; прискорення детінізації економіки; переорієнтація економіки на внутрішній ринок; розвиток критичної інфраструктури; підтримка малого та середнього бізнесу[1].

Стратегія економічної безпеки України визначає основні напрями, але увагу потрібно звернути на розвиток людського капіталу(тобто інвестиції в освіту, професійну підготовку та створення достатньої кількості робочих місць), підтримка експорту(створення сприятливих умов для виходу українських товарів і послуг на міжнародні ринки) та інновацій(впровадження нових технологій і розвиток наукових досліджень). Впровадження цих стратегічних напрямків допоможе Україні стати економічно сильною та конкурентоспроможною країною.

Список використаних джерел:

1. Резнікова, О. О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України / Резнікова, О. О. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/statti/stratehichnyy-analiz-bezpekovo-ho-seredovyshcha-ukrayiny>

2. Гетман, О. О. Стратегія економічної безпеки — прийняти не можна відкладати / Гетман, О. О. // [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://www.epravda.com.ua/columns/2021/02/23/671316>

3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року "Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року» від 11 серпня 2021 року № 347/2021[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n11>

Єрмолова К.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

МІСЦЕ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В СИСТЕМІ БАНКІВСЬКОГО НАГЛЯДУ

На сьогодні питання проведення фінансового моніторингу набуває ще більшої актуальності через збільшення обсягів злочинної діяльності, і, як наслідок, істотно зростає проникнення злочинних грошових коштів у фінансово-кредитні установи.

Банківська система стає дуже привабливою для відмивання грошей, оскільки пов'язана з іноземними банківськими та іншими установами, має широкий спектр банківських операцій та оперує значними сумами грошей.

Необхідність банківського моніторингу обумовлена, по-перше, тим, що банк займає особливе місце в господарському житті. Банківський сектор впливає на загальну економічну ситуацію, за рахунок впливу на обсяг та структуру грошової маси, будучи посередником між господарюючими суб'єктами. По-друге, банківський моніторинг дозволяє запобігти виникненню проблем в банківському секторі на початковому етапі, завдяки чому з більшою ймовірністю вдається зберегти ринкову рівновагу.

Фінансовий моніторинг – це діяльність направлена на виявлення доходів отриманих злочинним шляхом та запобігання фінансування тероризму. Питання фінансового моніторингу регулюються законом України “Про запобігання та

протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму” [1].

Вимоги до банків щодо протидії легалізації незаконно отриманих доходів встановлює Національний банк та здійснює перевірку їх дотримання. В процесі фінмоніторингу, банки здійснюють перевірку клієнтів та аналізують їх фінансові операції. У разі виявлення підозрілих або сумнівних операцій банки інформують Державну службу фінансового моніторингу та правоохоронні органи України.

Встановлено, що за порушення законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму, а також вимог валютного законодавства Національний банк України за 9 місяців 2023 року застосував заходи у вигляді штрафу до 10 банків: АТ «Комінбанк» (145601 тис. грн.), АТ «Укрексімбанк» (3251 тис. грн.), ПАТ «МТБ БАНК» (1000 тис. грн.), АТ «ПУМБ» (10851 тис. грн.), АТ «Кристалбанк» (51 тис. грн.), АТ «Мотор Банк» (10051 тис. грн.), АТ «Банк Альянс» (1451 тис. грн.), АТ «РВС БАНК» (100 тис. грн.), АТ «Банк «Кліринговий Дім» (50 тис. грн.), АБ «Укргазбанк» (64621,9 тис. грн.); у виді письмового застереження за порушення вимог до 2 банків: АТ АКБ «Львів» та АТ «А-БАНК»; відкликання банківської ліцензії та ліквідація банку за систематичне порушення вимог законодавства у сфері порушень валютного контролю та фінансування тероризму у двох банків: АТ АКБ «КОНКОРД» та АТ «АЙБОКС БАНК» [2].

Згідно із Базовим Законом, спеціально визначені суб'єкти первинного фінмоніторингу подають інформацію щодо порогових та підозрілих фінансових операцій до служби Держфінмоніторинга.

Банки приватного і державного сектора займають питому вагу в інформуванні фінансових операцій, що підлягають моніторингу. Кількість таких повідомлень, що надані банківськими установами складають 99%, а небанківськими – близько 1% [3].

Отже, фінансовий моніторинг є важливим інструментом у використанні системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинним

шляхом, та фінансуванні тероризму. А також, слід зауважити, що насамперед легалізація злочинних доходів загрожує життю громадян країни, національній безпеці та моральним засадам суспільства, що перешкоджають його розвитку.

Список використаних джерел

1. Метлушко О. В. Організаційно-аналітичні засади проведення фінансового моніторингу в банках України. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua>.
2. Офіційний сайт Національного банку України. 2023. URL: <https://bank.gov.ua>
3. Річний звіт Державної служби фінансового моніторингу України за 2022 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sdfm.gov.ua/>

Карначов О. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к. е. н., доц. Бобирь О. І.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Воєнні роки стали своєрідним природним експериментом, природнім стрес-тестом для української банківської системи.

Незважаючи на значні геополітичні, демографічні та макроекономічні потрясіння, банківський ринок зміг протистояти труднощам завдяки зниженню вразливості до внутрішніх ризиків у результаті восьми років реформ та своєчасних антикризових заходів, вжитих під час війни.

Для банків дворічна війна стала точкою, в якій вони змінили або посилили свої попередні тенденції мирного часу.

Стійкість до зовнішніх шоків Банківська система в цілому не лише стійко відреагувала на перші військові випробування, зберігши керованість і безперебійність платежів, а й витримала більш довгострокові виклики.

Банки змогли зберегти приплив коштів населення на свої рахунки та адаптувати бізнес-процеси до ракетних обстрілів і перебоїв з електропостачанням протягом осінньо-зимового періоду.

Під час війни з ринку пішли банки, три з яких належали російським

акціонерам: державний "МР Банк" (Сбербанк), "Промінвест Банк" і приватний "Форвард Банк", а також вітчизняні банки: "Мегабанк", "Сіті Банк" та "Івокс Банк".[1]

Це скромна цифра для війни, але не слід забувати, що НБУ залишається лояльним до порушень регуляторних норм.

Скорочення мережі відділень: 63 банків планомірно продовжують давній тренд скорочення регіональних мереж: у 2023 році кількість відділень скоротилася на 20%, з 6685 до 5331.

При цьому закриття цих 1349 відділень через окупацію південно-східних територій значно більше, ніж у 2022 році, коли було закрито 449 відділень.

Активи різко зросли. Основною причиною зростання банківських активів на 17,9% до 2,7 трлн грн є примусова емісія гривні НБУ для фінансування нових бюджетних потреб на військові та соціальні видатки, особливо на ранніх етапах війни.

Єдиним позитивним аспектом було те, що надлишок коштів залишався в основному в межах бухгалтерської звітності банківської системи і не повністю "вилівся" в гіперінфляцію.

Чисте кредитування скоротилося. Це сталося через слабкий платоспроможний попит на нові кредити та збільшення частки непрацюючих кредитів (NPLs) до 38,1%. Бізнес та домогосподарства все ще не готові платити високі відсоткові ставки та брати на себе додаткові борги у воєнний час. [3]

Замороження кредитування було дещо пом'якшено збільшенням кредитування державними банками аграрного сектору, зокрема через механізм бюджетної підтримки програми "6-8-9% кредити".

Обсяг пільгових кредитів від уряду вже сягнув третини від загального обсягу непогашених корпоративних кредитів у національній валюті.

Нерівномірне зростання депозитних портфелів. Банківські депозити домогосподарств зросли на 31.2%, але акумулювалися переважно на поточних рахунках, оскільки тимчасові невитрачені виплати військовослужбовцям,

державним службовцям та переміщеним особам були сконцентровані в системних державних банках[2].

У період війни банківський сектор може зазнати різних впливів. Деякі з можливих тенденцій розвитку банківського сектору в цей період можуть включати:

1. Збільшення попиту на фінансові послуги, такі як кредити та зберігання коштів, у зв'язку з нестабільністю економічної ситуації під час війни.

2. Зміна стратегій ризику та управління активами для врахування геополітичних ризиків, пов'язаних з війною.

3. Зростання кіберзлочинності та кібератак на банківські установи через збільшену вразливість у період війни.

4. Зміна попиту на фінансові продукти та послуги, що відповідають новим потребам клієнтів у період кризи.

5. Збільшення регулювання та нагляду з боку уряду для забезпечення стабільності фінансової системи в умовах війни.

Ці тенденції можуть варіюватися в залежності від конкретних обставин та контексту війни.

Водночас, шок такого масштабу не повинен залишитися непоміченим. Численні дисбаланси в строковій структурі пасивів, дисбаланси між різними типами процентних ставок, той факт, що не всі непрацюючі активи коректно відображаються у звітності, більш серйозні проблеми фінансової інклюзії, формування так званого "інфляційного навісу" через надлишок ліквідності, неоднорідність бізнес-моделей, що призвела до неоднорідності бізнес-моделей поглибила відмінності між окремими показниками надійності банків.

У воєнний час процес ефективної перевірки надійності банків має вирішальне значення для фінансової стабільності бізнесу та приватних клієнтів.
[4]

Важливу роль у цьому процесі відіграє як доступ до повної та актуальної аналітичної інформації про зміни ключових показників стійкості фінансових

установ, так і фінансова обізнаність.

Список використаних джерел

1. Фінансовий клуб. Україна займає 120 позицію з розвитку фінансового ринку. 22 січня 2023. URL: <https://finclub.net/ua/news/ukraina-zaimaie120-pozytsiiu-z-rozvytku-finansovoho-rynku.html>

2. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи : кол. монографія / за заг. ред. В. Г. Барановой, О.М.Гончаренко. Харків : Діса плюс, 2019. 370 с.

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

4. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Березень 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitkufinansovogo-sektoru-ukrayini-do-2025-roku-7686>

Лалаян А. Г.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к.е.н., доцент Бобирь О. І.

КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Огляд сучасного стану кібербезпеки в фінансовому секторі відображає постійні загрози, особливо у зв'язку з цифровою трансформацією та залежністю від хмарних технологій після пандемії. Напади включають крадіжку даних, фішинг, атаки на мережі та інші форми, призводячи до серйозних втрат для бізнесу та громадян. Зростання кількості зловмисників, які намагаються скористатися вразливостями, став актуальним.

Для захисту від кіберзагроз необхідно створювати кібербезпечне середовище та дотримуватися кібергігієни. Системи моніторингу, виявлення вразливостей та реагування на кібератаки, включаючи зміну паролів, є важливими. Використання передових технологій для захисту мереж, шифрування даних та ідентифікації користувачів є критичними, особливо в умовах сучасних конфліктів та війни.

Аналіз основних кіберзагроз, з якими стикаються фінансові установи, стає надзвичайно важливим у сучасному цифровому світі. Зловмисники постійно

шукають нові шляхи для атак на фінансовий сектор, що призводить до значних збитків і загрози конфіденційності даних. Ось огляд деяких найпоширеніших кіберзагроз:

1. Фішинг і Смішинг
2. Зловмисне програмне забезпечення (Malware)
3. Програми-вимагачі (Ransomware)
4. Компрометація корпоративної електронної пошти (BEC)
5. Надійні внутрішні загрози
6. Ненавмисне розголошення
7. Розвідка сховища в хмарі
8. Атаки нульового дня
9. Соціальна інженерія
10. Витік даних

У зв'язку зі зростаючими загрозами кібербезпеки, фінансові установи впроваджують комплексні заходи для захисту. Це оновлення інфраструктури, навчання персоналу та впровадження новітніх технологій кіберзахисту.

Навчання персоналу стає ключовою складовою стратегії, підвищуючи усвідомленість та навички реагування. Фінансові установи також використовують штучний інтелект та машинне навчання для виявлення та усунення загроз.

Важливою частиною стратегії є ефективний внутрішній контроль, що включає в себе контроль доступу, шифрування даних та регулярні аудити систем безпеки.

Всі ці заходи базуються на комплексному підході, що поєднує технології, навички персоналу та внутрішні процедури для максимального захисту від кіберзагроз у фінансових установах.

Отже, ефективний внутрішній контроль та комплексний підхід до кібербезпеки є важливими для захисту фінансових установ від кіберзагроз. Використання шифрування даних, контроль доступу та регулярні аудити систем

безпеки є критичними. Технології машинного навчання та штучного інтелекту можуть допомогти виявляти та усувати загрози. Навички персоналу та внутрішні процедури також відіграють важливу роль у забезпеченні кібербезпеки.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко Ірина Георгіївна КІБЕРЗАГРОЗИ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРА В УМОВАХ ВІЙНИ <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2442/2362>
2. ТОП 10 загроз кібербезпеці бізнесу <https://www.bdo.ua/uk-ua/insights-2/information-materials/2023/top-10-cybersecurity-threats-to-businesses-in-2023>

ЛІСНА Д.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОГО СТАНУ**

Військове вторгнення Росії в Україну викликало масштабне порушення ланцюгів економічної діяльності та знищення інфраструктури. Також темпи економічного зростання в Україні завжди були нижчими у порівнянні з країнами Центральної Європи. Як наслідок, все це зумовило погіршення інвестиційного клімату в державі і саме тому було складено Цільовий план економічного відновлення. Даний план передбачає не тільки покриття збитків, спричинених війною, а й закладання основ для майбутньої відбудови національної економіки, покращення якості життя в нашій країні [3].

Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, економічних, правових, соціальних та інших факторів, що визначають у результаті ступінь ризику капіталовкладень і можливість їхнього ефективного використання.

Серед основних чинників, що заважають покращенню інвестиційного клімату України, можна виділити такі:

- 1) політична ситуація (російська військова агресія у кінці лютого 2022 року);
- 2) нестабільний економічний стан (інфляційні коливання, вразливість

обмінного курсу, низький рівень життя населення, збільшення рівня безробіття);

3) недосконале правове середовище (корупція, монополії, непрозорість судової системи, слабкі права власності);

4) високий рівень державного боргу (станом на 31.12.2021 - 48,9 % до ВВП, станом на 31.12.2022 - 78,4 % до ВВП) [2];

Існує ряд переваг для інвестування в Україну :

1) вигідне географічне положення (Україна розташована в центральній частині між Європою та Азією);

2) природні ресурси (Україна є одним з найбільш насичених мінеральними ресурсами регіонів світу).

3) розвинутий агропромисловий комплекс (Україна має значний сільськогосподарський потенціал);

4) статус кандидата в ЄС, скасування мит та квот на український експорт, транспортний безвіз з країнами ЄС;

5) один із найбільших ринків Європи (43,5 мільйони споживачів);

6) кваліфікована та недорога робоча сила (Україна має більшу кількість випускників із технологічним ступенем, ніж інші європейські країни. В Україні близько 240 тис. фахівців, які працюють в ІТ-індустрії [1]);

Статус кандидата на членство в ЄС відкриває наступні потенційні зони:

1) доступ до фінансування: Україна буде мати можливість отримувати фінансову допомогу для країн, які готуються до вступу до ЄС. Допомога може надаватись через гранти, інвестиції або як технічна допомога.

2) залучення інвестицій: Україна буде більш привабливою для інвесторів. Країни ЄС вважатимуть інвестиції в Україну як інвестиції у зміцнення ЄС.

3) розвиток співпраці: Україна буде учасником програм та ініціатив ЄС.

Також у вересні 2022 року було презентовано платформу для потенційних іноземних інвесторів - Advantage Ukraine. Мета цього проекту - залучити майбутні інвестиції у країну, демонструючи широкі можливості в основних галузях та вигоди, які потенційний інвестор отримує від реалізації проекту. Дана

ініціатива охоплює інвестиційні проекти у таких секторах: оборонно-промисловий комплекс; металургія та металопереробка; енергетика; агропромисловий комплекс; інноваційні технології; промислове виробництво, тощо.

Список використаних джерел

1. Економічна правда. Країна можливостей: чому інвестор прийде в Україну. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/09/29/691997/>].
2. Мінфін. Державний борг України. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>].
3. План Відновлення України. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://uploads-ssl.webflow.com/625d81ec8313622a52e2f031/62c19ac16c921fc712205f03_NRC%20Ukraine%27s%20Recovery%20Plan%20blueprint_UKR.pdf].

Лісяк Ю.С.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО З КРЕДИТНИМИ КАРТКАМИ

Науковці довгий час проявляли зацікавленість етичними питаннями банківських операцій та складністю моральних аспектів обману. Шахрайство, яке означає некоректне отримання послуг або грошей, стає нагальною проблемою по всьому світу. Воно стосується ситуацій, коли є злочинні мотиви, що часто важко визначити. Хоча кредитні картки - часта мета, шахрайство стосується різних кредитних продуктів, таких як особисті позики, іпотека, та роздрібна торгівля. Зміна технологій радикально змінила характер шахрайства, тож важливе завдання для банків та фінансових установ - це запобігання шахрайству та його ефективна боротьба.[1]

Національний банк України розпочав інформаційну кампанію #ШахрайГудбай, спрямовану на підвищення обізнаності громадян щодо безпеки онлайн-платежів. Мета кампанії – формування безпечних практик у віртуальному просторі.

Кампанія #ШахрайГудбай триватиме три місяці, метою якої є

інформування про захист від платіжного шахрайства та створення безпечної культури у цифровому просторі. Оновлена вебсторінка #ШахрайГудбай містить детальну інформацію про кампанію та правила безпеки в онлайні.[2]

У зв'язку з воєнним станом, з'явилися нові шахрайські схеми, які становлять серйозну загрозу громадянам та їх фінансовій безпеці. Нові методи шахраїв вимагають пильності та обережності.

Поліція повідомляє про наступні схеми:

1. Збір коштів для військових: Шахраї під виглядом благодійників привласнюють гроші, збирані на потреби військових. Рекомендація - перевіряти благодійні організації перед пожертвуванням.

2. Розшук зниклих родичів: Зловмисники вимагають винагороду за надання інформації про зниклих. Рекомендація - звертатися до правоохоронців.

3. Шахрайство під час евакуації: Шахраї обіцяють перевезення з конфліктних зон, але після передплати не виходять на зв'язок. Рекомендація - довіряти перевіреним благодійним організаціям.

4. Оренда житла для переселенців: Аферисти обманюють, здаючи «уявні» житлові приміщення. Рекомендація - перевіряти документи та інформацію про власника помешкання.

5. Інші види шахрайства: Поліція попереджає про різні інші види шахрайства, від онлайн-шопінгу до телефонних шахрайств. Рекомендація - перевіряти інформацію та бути обережними у взаємодії.[3]

Воєнний стан спричинив появу нових шахрайських схем, що представляють серйозну загрозу громадянам. Ці шахрайські методи вимагають від громадян пильності та обережності. Зловмисники використовують благодійність, оренду житла як інструменти для обману та привласнення коштів.

Кампанія #ШахрайГудбай, ініційована Національним банком України, має на меті забезпечити громадянам обізнаність та безпеку під час онлайн-платежів. Із зростанням шахрайства в онлайн-сфері, акцент на безпеці стає більш важливим, щоб зменшити ризики стати жертвою шахрая.

Список використаних джерел:

1. Шахрайство з кредитними картками та способи виявлення: аналіз URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56993/1/Delamajre%2C%20Hussejn%20Abdou%2C%20Dzhon%20Pojnton.pdf>
2. Аналіз ринку платіжних карток та шахрайських операцій з їх використанням згідно з статистичними даними НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-informatsiyna-kampaniya-natsionalnogo-banku-z-platijnoyi-bezpeki-shahraygudbay>
3. ТОП – 5 поширених шахрайських схем в умовах війни: як не стати жертвою URL: <https://056.ua/news/3494478/top-5-posirenih-sahrajskih-shem-v-umovah-vijni-ak-ne-stati-zertvou>

Лісняк А.О.

НМ Центр заочної та вечірньої форм навчання, ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ФІНАНСОВЕ ШАХРАЙСТВО ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Аналіз ринку платіжних карток та шахрайських операцій з їх використанням, проведений на основі актуальних статистичних даних Національного банку України (НБУ) за 2022 рік, розкриває суттєві аспекти стану сучасної фінансової сфери та платіжної безпеки[1].

За останніми числовими показниками НБУ, рівень шахрайських операцій в сегменті платіжних карток залишається високим, і важливо розглядати конкретні відсотки та числові дані для повного розуміння масштабів цього явища. Зокрема, визначено високий відсоток несанкціонованих трансакцій, фішингових атак та інших видів шахрайства.

Проаналізувавши відсотки та числові дані, подані в звіті НБУ, можна зробити висновок, що ринок платіжних карток потребує подальших заходів з підвищення безпеки. Національний банк продовжує активно впроваджувати заходи для зменшення ризиків та забезпечення надійності платіжних трансакцій.

Фінансове шахрайство, пов'язане з використанням кредитних карток, стає важливим аспектом у сучасному банківському секторі. Аналізуючи актуальні

дані на 2022 рік та використовуючи інформацію з наукового дослідження Мельника С. С., присвяченого абстрактній моделі фінансового шахрайства в комерційних банках, можна висвітлити деякі основні висновки та тенденції у цій сфері[2].

Працюючи з абстрактною моделлю фінансового шахрайства, яку розробив Мельник С. С., можна виявити нові можливості для захисту від шахраїв. Застосування розроблених стратегій та технологій, що враховують сучасні тенденції, може допомогти банкам зменшити вплив шахрайства та забезпечити безпеку фінансових транзакцій з кредитними картками.

Важливо взяти до уваги, що різноманітність шахрайських схем у період війни створює надзвичайно високий ризик для фінансових інтересів користувачів кредитних карток[3].

За даними згаданого джерела, такі шахрайські схеми, як:

Фішинг в електронній пошті: Атаки, що використовують псевдологіні та шахрайські посилання у листах, щоб отримати конфіденційну інформацію.

Вимагання викупу за допомогою криптовалют: Злочинці використовують військовий конфлікт як відмінний фон для вимагання викупу в криптовалютах, загрожуючи та поширюючи паніку.

Обман через соціальні мережі: Злочинці шахрайським шляхом отримують доступ до особистої інформації через соцмережі, використовуючи військовий контекст для вигаданих благодійних акцій.

Імітація благодійних фондів: За допомогою фейкових благодійних фондів шахраї збирають гроші на імітовані потреби військових чи постраждалих.

Атаки на банківські системи: Шахраї використовують військові дії як прикриття для атак на банківські системи та крадіжку конфіденційної фінансової інформації.

Необхідно впроваджувати ефективні стратегії захисту, орієнтовані на протидію розвитку шахрайства з кредитними картками у складних умовах війни. НБУ та фінансові установи мають посилити свої заходи безпеки та проводити

інформаційні кампанії для підвищення свідомості громадськості та захисту їхніх фінансових інтересів.

Список використаних джерел

1. Аналіз ринку платіжних карток та шахрайських операцій з їх використанням згідно з статистичними даними НБУ. URL: /<https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-informatsiyna-kampaniya-natsionalnogo-banku-z-platijnoyi-bezpeki-shahraygudbay>.

2. Мельник С. С. Абстрактна модель фінансового шахрайства в комерційному банку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.— 2017.— С.69-73.

3. ТОП – 5 поширених шахрайських схем в умовах війни: як не стати жертвою URL:056.ua/news/3494478/top-5-posirenih-sahrajskih-shem-v-umovah-vijni-ak-ne-stati-zertvou.

Максимова Є. Д.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Протягом останніх років українське суспільство стикнулось з складнощами у вигляді карантинних обмежень, а згодом – війни. Ці процеси підвищили рівень ризиків фінансової діяльності фізичних осіб, що знижує рівень їх фінансової безпеки.

Варто врахувати й те, що на фоні вище вказаних обставин суттєво виріс рівень стресу, страху та неухважності населення. В цей же час шахраї активізували спроби махінацій з привласнення чужих грошей [1].

Виділяють три передумови здійснення фінансового шахрайства («трикутник шахрайства» за Дональдом Крессі).

Злочинці дуже швидко адаптуються до нових умов, знаходять нові засоби махінацій та протистоять діяльності комерційного банку, яка спрямована на боротьбу з фінансовим шахрайством. Тому людина може й не одразу дізнатися, що стала жертвою [2].

За даними Національного банку України, часто жертвами фінансових махінацій стають молоді люди та особи похилого віку.

Правоохоронні органи та Національний банк України створюють проекти, що мають на меті поліпшити обізнаність громадян про кібергігієну та сприяти формуванню культури безпечної поведінки у віртуальному просторі, а також нагадати про основні правила безпеки безготівкових розрахунків. Одним з них стала інформаційна кампанія #ШахрайГудбай від Нацбанку, що стартувала 14 лютого 2022 року [1].

Фінансове шахрайство є ретельно спрямованою послідовністю дій. Це ілюструє схема здійснення фінансового шахрайства в комерційному банку, розроблена на основі статті Мельник С.С. «Абстрактна модель фінансового шахрайства в комерційному банку».

До найбільш поширених форм фінансового шахрайства з кредитними картками належать: вбудовані пристрої на банкоматах, що зчитують особисту інформацію власників, SMS-шахрайство, махінації з фінансовим номером телефону та продаж неіснуючого товару. Після початку війни злочинці винайшли нові форми обкрадання громадян, спрямовані на категорії переселенців, родичів військових та численні збори [3].

На жаль, часто жертви фінансових махінацій самі повідомляють злочинцям особисті дані. Щоб попередити неприємну ситуацію, варто дотримуватись наступних правил: бути уважним до інформації, яку вам повідомляють, не виконувати одразу вказівки незнайомих, не переказувати гроші на не перевірені карткові рахунки.

Список використаних джерел

1. Аналіз ринку платіжних карток та шахрайських операцій з їх використанням згідно з статистичними даними НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-informatsiy-na-kampaniya-natsionalnogo-banku-z-platijnoyi-bezpeki-shahraygudbay>
2. Мельник С. С. Абстрактна модель фінансового шахрайства в комерційному банку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.— 2017.— С.69-73.
3. ТОП – 5 поширених шахрайських схем в умовах війни: як не стати жертвою URL:056.ua/news/3494478/top-5-posirenih-sahrajskih-shem-v-umovah-vijni-ak-ne-stati-zertvou.

Наполов Д.Б.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к.е.н, доц. Левкович О.В.

БІДНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ФАКТОР ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Найголовнішим завданням будь-якої держави є забезпечення фінансової безпеки, одним із факторів якої виступає зміцнення фінансового потенціалу домашніх господарств. Проблема полягає в тому, що бідність населення має вплив на економічне зростання. Малий рівень доходів населення сприяє послабленню фінансової безпеки країни. За довгий період часу науково-дослідницьких робіт з приводу цього назбиралось чимало, але широкий перелік питань, на жаль, залишається відкритим. Необхідна конкретизація запропонованих методів боротьби із майновою нерівністю, та використання набутих знань для покращення добробуту населення. Оскільки бідність поглиблюється, вона набуває неабиякої актуалізації та потребує якісного дослідження.

Згідно з указом Президента України «Про Стратегію подолання бідності» від 15 серпня 2001 р. № 637/2001 бідність визначено як неможливість унаслідок нестачі коштів підтримувати спосіб життя. Серед основних причин її виникнення науковці виокремлюють низькі доходи населення, соціальне вилучення, невдалий механізм розподілу коштів між особами, матеріальна незабезпеченість, відносно низький стан суспільно-економічного розвитку країни тощо [1]. Розв'язання проблеми бідності пов'язують з покращенням рівня життя основної маси населення. Підійти до розв'язання цієї проблеми науковці радять комплексно, залучивши не лише економіку, а й політику. Невдалі реформи перехідного періоду та недосконалість законодавчого механізму призвели до значного розшарування суспільства за рівнем майнового забезпечення. Для того, щоб побороти бідність в Україні, необхідно усунути недоліки в стратегічному

управлінні державою. Підвищення рівня бідності пов'язане із відсутністю дієвого державного регулювання суспільних процесів: модернізація виробництва; знехтування «тіньовими» доходами тощо [2].

Науковці твердо переконанні, що подолати бідність в Україні остаточно неможливо, але принаймні можна спробувати знизити її рівень до мінімуму. Задля досягнення такого результату варто вжити заходи одразу на декількох рівнях: адміністративному, соціальному, екологічному, нормативно-правовому, економічному, політичному та організаційному. Туди входять: заборона підвищення процентних ставок, протидія корупції; зміни у системі соціальних виплат, посилення державної допомоги особам з обмеженими фізичними можливостями; посилення законодавчої бази, захист прав власності; макроекономічна стабільність, запобігання «тіньовій» діяльності, регуляція цін; виявлення політичної волі всіх гілок влади; легалізація закордонної трудової діяльності громадян України (укладання міждержавних угод).

На підставі означених досліджень робимо висновки, що в жодному разі не можна допустити ускладнення ситуації бідності в Україні, адже це понесе за собою неприємні наслідки для економіки та політики країни. Боротися із матеріальною нерівністю можливо лише комплексно, проводячи зміни в правовій системі, економіці, політиці, адміністративному комплексі тощо. Загалом позбавитися від такого явища, як бідність, — неможливо, тому варто направляти свої сили на зниження її рівня. Для цього треба орієнтуватися на досвід закордонних країн, у яких економічно-соціальний рівень вище, ніж у нашій державі, та зробити акцент на вдосконалення стратегічного управління державою.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко О. А. Про співвідношення категорій “запобігання бідності” і “подолання бідності” та їх використання у межах державної політики боротьби з бідністю // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. : у 2 ч. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2006. – № 2. – Ч. 1. – С. 339–347.

2. Євдокимова В. В. Теоретико-методологічні та програмно-технологічні складові регуляції бідності в Україні : автореф. дис. ... к. соц. н. : спец. 22.00.01 “Теорія та історія соціології” – Запоріжжя, 2010. – 16 с.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПЛАТІЖНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Останні кілька років фінансовий сектор зазнає постійних змін: цифровізація та технологічні інновації, зміни споживчих уподобань, розвиток онлайн-банкінгу. Криза 2020 року, спричинена пандемією COVID-19, повномасштабне вторгнення росії на територію нашої держави, прискорили ці тенденції. У спробах усвідомити можливості, які з'являються в подібних масштабних змінах, розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) у сфері фінансових послуг, надає банкам потенціал для збільшення доходів за менших витрат за рахунок залучення та обслуговування клієнтів радикально новими способами [1].

Ситуація, що склалася, спровокувала стрімке зростання використання послуг онлайн і мобільного банкінгу практично в усіх частинах світу, а разом із ним зростання кіберзлочинів. Сектор фінансових послуг став найуразливішою галуззю, оскільки основна частина кібератак спрямована на банківських клієнтів з розширенням наданих їм можливостей приймати фінансові рішення з використанням мобільних додатків, а не на установи. Цифровий банкінг, мобільні додатки забезпечують більш швидке опрацювання фінансових транзакцій, що зручніше, а так само дозволяє продовжувати фінансову індустрію навіть в умовах пандемії. Таким чином, постає питання про забезпечення безпеки на етапах реєстрації, активації або використання мобільного застосунку щодо облікового запису або транзакції, за якими має стояти репутація бренду.

НБУ за співучастю з компанією «Опендатабот» регулярно проводяться опитування, у точу числі щодо визначення кількості випадків шахрайства з

кредитними картками. На початок жовтня 2023 року опитано 112,9 тисяч осіб, з яких 12,42 тисячі (майже 11%) – стали жертвами шахраїв. В основному шахрайські схеми підлаштовані під дію благодійних організацій з допомоги ВСУ та тимчасово переміщеним особам [2].

Дані щодо віку ошуканих наведені на рис. 1. Необхідно зазначити, що кількість молоді від 18 до 24 років (14,0%) перевищує долю опитаних старше 65 років (11,5%), що свідчить про низьку фінансову грамотність серед молоді.

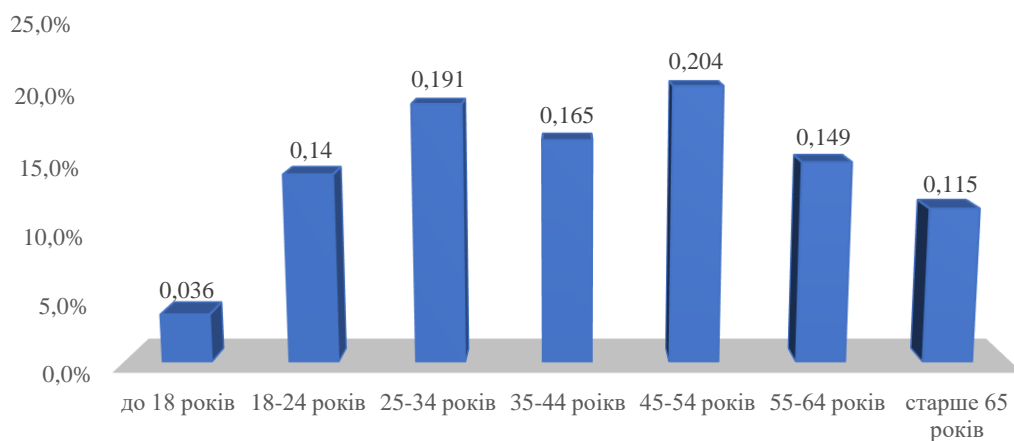

Рисунок 1 - Дані щодо віку ошуканих у випадках шахрайства з кредитними картками [2].

Проте, фінансова галузь більше усвідомлює ризики, що з'являються, які загрожують безпечному функціонуванню цифрових банківських послуг, і вживає всіх можливих заходів для їх зниження. На сьогодні реальним розв'язанням проблеми стала інтеграція підходу API в платформи для управління і забезпечення безпеки фінансових операцій. Відкриті технології API дають змогу розробникам сторонніх програм використовувати стандарти безпеки, встановлені банком. Аутентифікація за допомогою банківського облікового запису гарантує безпеку проведених фінансових операцій у сторонніх додатках, виключає витік персональних даних, які можуть використовувати шахраї.

Список використаних джерел

1. Аналіз ринку платіжних карток та шахрайських операцій з їх використанням згідно

з статистичними даними НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/startuye-informatsiyna-kampaniya-natsionalnogo-banku-z-platijnoyi-bezpeki-shahraygudbay>

2. Результати опитування від НБУ та Опендатабот: кожен дев'ятий опитаний ставав жертвою шахраїв з початку воєнного стану. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-opituvannya-vid-nbu-ta-opendatabot-kojen-devyatiy-opitaniy-stavav-jertvoyu-shahrayiv-z-pochatku-voennogo-stanu>

Удовиченко А. В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Адонін С. В.

ВЛИВ ВІЙНИ НА ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

З початком воєнних дій на території України у 2022 році з'явилась потреба перебудови бюджетної системи через значне збільшення обсягу та структури доходів та видатків бюджету країни, поглиблення дефіциту державного бюджету, стрімке зростання державного боргу та спрощення бюджетного законодавства країни [1].

Видатки державного бюджету збільшились у 2022 році у 2 рази, в порівнянні з 2021 роком та у 2023 році у 1,5 рази, в порівнянні з 2022 роком [3]. Зокрема така зміна відбулась через зростання видатків на оборону країни.

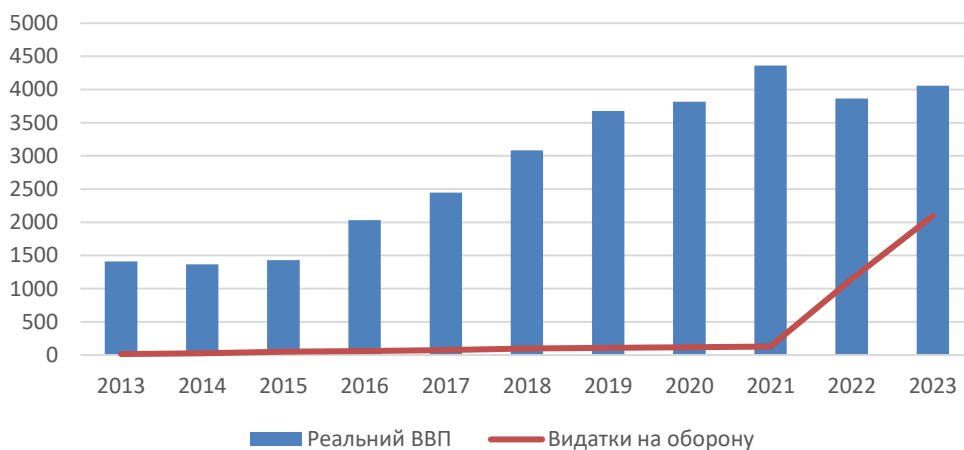

Рисунок 1 – Співвідношення обсягів реального ВВП України та видатків на оборону з державного бюджету у 2013-2023 рр., млрд. грн

Джерело: складено автором на основі [2, 3, 4]

Видатки Державного бюджету України на безпеку та оборону у 2022 році зросли на 1015,3 млрд. грн, в порівнянні з 2021 роком (рис. 1). Це становило 29,56% від обсягу реального ВВП країни, у 2021 році – 2,92%. Стрімке зростання видатків зумовлене потребами пріоритетних напрямів діяльності, зокрема купівля матеріально-технічних ресурсів, виплата заробітних плат військовослужбовцям, виплата грошової допомоги сім'ям загиблих тощо.

У 2023 році, за оцінками аналітиків, обсяг реального ВВП країни зріс на 5-5,5% [4]. Видатки на оборону збільшились у 1,8 разів, в порівнянні з 2022 роком. Це становило 51,68% від обсягу реального ВВП. Дана тенденція є вкрай негативною та несе за собою подальше збільшення бюджетного дефіциту.

Доходи державного бюджету у 2022 році збільшились у 1,7 рази, в порівнянні з аналогічним періодом попереднього року та у 2023 році у 1,5 рази, в порівнянні з 2022 роком [3]. У 2021 році найбільший обсяг у структурі видатків займали податкові надходження – 85,37%, але у 2022 році обсяг даної статті зменшився до 61,16%, у 2023 році – до 45%. Причинами цьому було надання значного обсягу митних пільг, зниження надходжень від податку на доходи фізичних осіб, зменшення обсягу надходжень з податку на прибуток, через погіршення фінансових результатів, зменшення кількості споживачів підакцизних товарів. Також потрібно відмітити збільшення частки у доходах країни офіційних трансфертів від урядів інших держав. У 2022 році частка даної статті становила 21,9%, у 2023 – 16,2%.

З вище наведеного зрозуміло, що країні не вистачає власних надходжень для фінансування видатків державного бюджету. У 2023 році видатки перевищували доходи на 1342,4 млрд. грн, що у 7 разів більше за 2021 рік та 1,5 рази більше за 2022 рік. Тобто через значне зростання витрат на безпеку та оборону держави відбулось стрімке збільшення розриву між доходами та видатками державного бюджету та, як наслідок, поглиблення дефіциту бюджету. За даними Міністерства фінансів України обсяг бюджетного дефіциту у 2023

році складав до 20,6% ВВП.

Отже, з 2022 року наповнення бюджету держави відбувається в умовах значної соціально-економічної кризи. Бюджетна система вимушено маневрує між необхідністю збільшення видатків на оборону, соціальну підтримку населення та підтримкою бізнесу. Уряд значно нарощує обсяги залучених коштів через ОВДП. Також значний потенціал має розвиток військово-промислового комплексу в середині країни. Це зменшить залежність від допомоги іноземних партнерів. В подальшому дану продукцію можна спрямувати на експорт, адже на тлі військової агресії РФ в Україні світовий попит на озброєння почав зростати та дана тенденція буде зберігатись ще декілька років.

Список використаних джерел

1. Буй Т. Г., Прімерова О. К. Бюджетна система України: вплив війни та виклики повоєнної відбудови / Т. Г. Буй, О. К. Прімерова // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2023. №1. С. 17-24 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://spne.ukma.edu.ua/article/view/289545/283094>
2. Валовий внутрішній продукт в Україні. Статистична інформація порталу Minfin.com.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/>
3. Державні фінанси. Статистична інформація порталу Minfin.com.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/>
4. Економіка України у 2023 році: головне. Дослідження Центру економічної стратегії [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ces.org.ua/ukrainian-economy-in-2023-tracker-overview/>

Федорова Л.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ФІНАНСОВІ КРИЗИ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Фінансові кризи – необхідна складова сучасної економіки, що здатна викликати серйозні наслідки для країни як на макро-, так і на мікрорівні. Вони часто виникають через недосконалість фінансової системи, ризиковані інвестиційні стратегії, а також невірне управління фінансовими ресурсами. Подібні кризи можуть призвести до різкого зниження економічного зростання,

збільшення безробіття, зменшення виробництва та зростання боргового тягаря країни. Такі наслідки можуть відбитися на добробуті громадян, стабільності фінансових інститутів та загальній економічній ситуації в країні.

Криза є значною точкою перелому, при якій відбувається зміна у параметрах системи через зовнішні й внутрішні впливи. Кожна криза має свій унікальний характер, оскільки причини та фактори її виникнення різняться. Тому поняття кризи не має єдиного тлумачення. Зміни, пов'язані з кризою, часто мають негативний характер і можуть становити загрозу для суб'єкта ринку, але водночас є частиною перехідного процесу до нового етапу розвитку. [1]

Економічні кризи є неодмінною складовою частиною економічного процесу і суттєво впливають на світову економіку. Зміна моделей економічного розвитку також впливає на характер та розвиток цих криз. У період ранньої стадії ринкових відносин, коли економічні зв'язки між країнами були менш розвиненими, кризи мали обмежений характер і не розповсюджувалися масово.

Проте в сучасних умовах глобалізації та зростання міжнародних економічних зв'язків у відкритих економіках, кризи стають більш масштабними та тривалими, оскільки вони виходять за межі національних кордонів і впливають на глобальний рівень. Цей процес вимагає перегляду деяких аспектів сучасної економічної теорії щодо причин, характеристик і наслідків глобальних економічних криз.

У контексті глобалізації економічні кризи впливають на всі сфери соціально-економічного, науково-технічного та політичного розвитку, набуваючи все більшого значення. Тому інтерес вчених з усього світу до вивчення економічних криз постійно зростає.

Коли говорять про глобальні фінансові кризи, то вони розглядаються з різних поглядів. Одна з них - це причинно-наслідкові зв'язки, які можуть бути класифіковані за кількома критеріями, такими як розмір фінансової системи, міжнародні економічні зв'язки та фактори, що спричиняють кризу. Фактори, які призводять до кризи, грають важливу роль, оскільки вони можуть порушити

рівновагу між економічними потребами та функціонуванням фінансової системи. [2]

Економічні кризи призводять до погіршення ключових показників економіки у всіх сферах життя країни. Це має негативний вплив на суспільство, бо спостерігається зниження економічної активності, зростання безробіття, інфляція, падіння платоспроможності громадян, а також проблеми з ліквідністю та здатністю підприємств виплачувати свої борги. [3]

Фінансові кризи є серйозними загрозами для економіки країни, оскільки вони можуть призвести до серйозних економічних збоїв та негативно впливати на життя населення. Їхні наслідки можуть бути руйнівними як для фінансової системи, так і для реального сектора економіки. Кризи часто спричиняють спад виробництва, зростання безробіття, падіння доходів населення та загальний економічний стрес.

Список використаних джерел

1. Король М.М. Генезис, причини та наслідки світових фінансових криз. 2020. С.2. Електронний ресурс – [Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/24.pdf].
2. Воронова, О., Марущак, С., & Пугачов, М. (2023). Глобальні фінансово-економічні кризи та їх вплив на економіку держав. *Економіка та суспільство*, (51). С. 2-7. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-9>].
3. Тшонковскі, К. (2023). Вплив фінансової кризи на економіку країни. *Економіка та суспільство*, (55) . С.2. Електронний ресурс – [Режим доступу <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-64>].

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Башара О.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник к.е.н., доц. Бобирь О. І.

ФАНДРЕЙЗИНГ ЯК ЗАСІБ ФІНАНСУВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Енергетичні можливості будь-якого підприємства є вирішальним чинником успішності або неуспішності будь-якого бізнесу, особливо в сучасних реаліях енергетичної, а також військової криз в Україні. Крім того, майже в сіх державах світу також простежується проблема пошуку можливих альтернативних джерел енергетичного комплексу, що зумовлено, в першу чергу, вичерпністю існуючих наявних ресурсів, по-друге, нестабільністю світової політичної ситуації, військовими конфліктами, а також природними катаклізмами, такими, як засухи, землетруси, пошкодження інфраструктури.

Отже, перед нами як суспільством постає необхідність у пошуках нових альтернативних джерел енергії, або відновленню раніше вже використовуваних та несправедливо забутих, що виявляється дуже актуальним на сьогодні. Назріла необхідність у пошуках дієвих фінансових механізмів для мотивації участі якомога більшої кількості господарюючих суб'єктів, домогосподарств, держав та недержавних організацій до процесів освоєння таких альтернативних джерел енергопостачання.

Станом на кінець 2023 року- початок 2024 року розподіл усіх основних джерел енергії, які використовуються найчастіше у світі. представлено на Рисунку 1. Невирішеним на сьогодні залишається питання, які ж все-таки з альтернативних джерел енергії було б більш доцільним розвивати, і отже, куди

саме вкладати кошти. Рушійною силою розвитку нашого суспільства є узгодження суперечностей між виснаженням природних ресурсів землі і забруднюванням навколишнього середовища, з одного боку, і безмежним їх споживанням, з іншого.

В Україні сьогодні на одиницю ВВП витрачається майже тонна природних ресурсів, у той час, як в США – всього 3 кг [1, стор.2; 2, стор. 3]. Тому й податкове законодавство в Україні і в світі дозволяє зменшення податкового тягаря, стимулюючи розвиток відтворювальних джерел енергії [3, стор. 34; 4, стор. 36; 5, стор. 5].

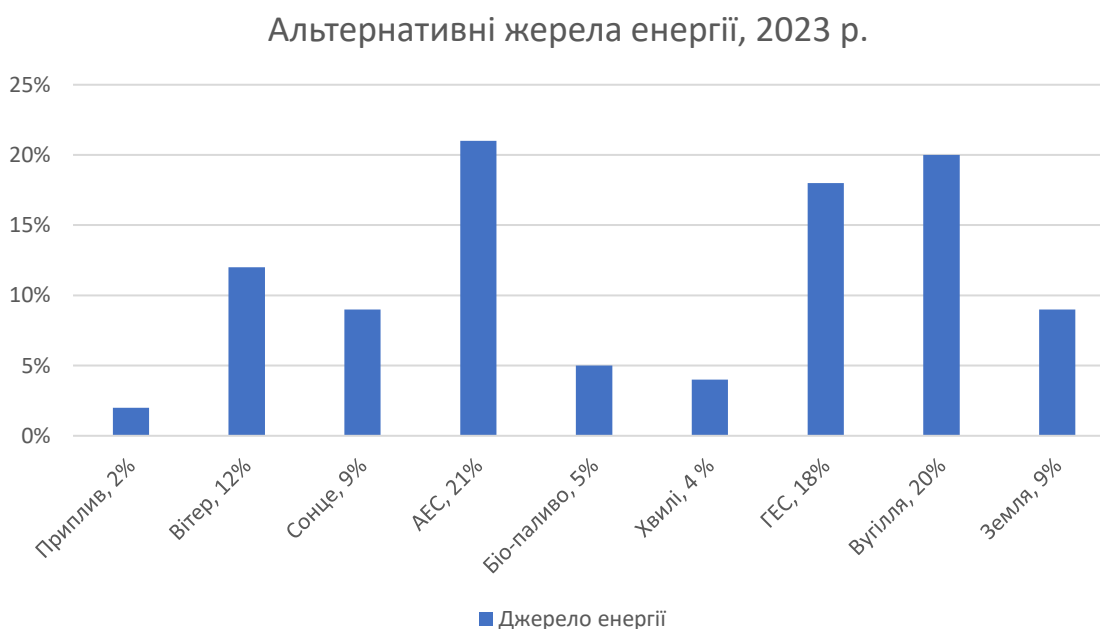

Рисунок 1 – Сучасні альтернативні джерела енергії, 2023 р.
Розраховано автором на основі [1, стор. 5; 5, стор. 2]

Вирішення означених енергетичних проблем доцільно започатковувати з урахуванням інструментарію фандрайзингу. Управління фандрайзинговими стартап-проектами в трансформаційному енергетичному процесі рекомендується використовувати на сучасному етапі, адже фінансування через систему грантів є дуже перспективним на сьогоднішній день, не потребує додаткових коштів на рекламу та інформування громадськості і є багато

накопичених (фондованих) коштів, які тільки і чекають на своїх стартаперів. Значну роль при цьому відіграватиме професіоналізм команди проектниого менеджменту при написанні грантової заявки.

Тим більше, існуюча фінансова криза спонукає бізнесменів-стартаперів підвищувати свою активність щодо самостійного пошуку необхідних грантів як джерел фінансування своїх стартап – проектів. Кваліфікована інформаційна кампанія привабливості саме енергетичних стартапів допоможе прискорити процес отримання гранту і скорішому переходу енергетичного комплексу на більш екологічні актуальні стандарти.

Список використаних джерел

1. Програми фінансування альтернативної енергетики / Режим доступу: <https://iknet.com.ua/uk/article/funding-programs> . (дата звернення: 17.11.23).
2. В Україні запущена інформаційна платформа з фандрейзингу. URL: <https://www.prostir.ua/?news=v-ukrajini-zapuschena-informatsijna-platforma-z-fandrejzynu-ta-hrantrajtnu> (дата звернення: 05.10.2023).
3. Краудфандинг в Україні: сутність, стан та особливості діяльності в Україні. URL: <https://www.businesslaw.org.ua/craundfunding-v-ukraini-t/> (дата звернення: 05.02.2023).
4. Crowdfunding Platforms – Want to Inspire Others? URL: https://www.ceefundraising.org/apply?gclid=CjwKCAjwlcARbBYEiwAK341jQ2uPdRm75dY1-szRZ2htmVb-Bx-8bglxLbTiOMi6vPZ6ZKnYwi7K_BoCehcQAvD_BwE (дата звернення: 12.10.2023).
5. Crowdfunding Market Report – State of the market report. URL: https://energy4impact.org/crowdfunding-energy-access-%E2%80%93-state-market-report-2019-2020-0?gclid=CjwKCAjwlcARbBYEiwAK341jaHlv2mgHMhVMLNA2xAchpyBmLgXfW5EwB7eWB6D_mLvoI2gyqmNBocKiWQAvD_BwE (дата звернення: 07.10.2023).

Безугла К.О.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., канд. екон. наук Адонін С.В.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка фінансового стану підприємства відіграє надважливу роль як для його власників, так і для стейкхолдерів. Пояснюється тим, що повна та достовірна інформація, яка використовується в ході оцінки фінансового стану підприємства, висвітлює всі його позитивні аспекти діяльності та, так звані,

«проблемні зони». Керівникам необхідно розуміти, в якому стані знаходиться кожна зі складових, які аналізуються в ході оцінки фінансового стану. Це необхідно для своєчасного виявлення і вирішення проблем, які виникають в процесі господарювання. А іншим зацікавленим особам, чи то кредиторам, чи клієнтам підприємства, важливо знати достовірну інформацію про фінансовий стан установи, з якою вони потенційно готові співпрацювати.

Наразі ніяке підприємство не зможе повноцінно існувати без періодичного проведення оцінки свого фінансового стану. Пояснюється дане тим, що сучасні умови функціонування економіки пов'язанні з мінливістю та непостійністю. Лише регулярний аналіз показників економічної діяльності суб'єкта господарювання і запровадження заходів щодо підвищення його ефективності, які здійснені на основі оцінки фінансового стану, дадуть підприємству можливість функціонувати безперебійно та забезпечувати прибутковість діяльності та стимулюватимуть до розвитку.

Звісно, нормальний фінансовий стан буде характерним лише для того підприємства, керівники якого будуть уміло управляти всіма факторами, які визначають результати його господарської діяльності. Тобто при хаотичному розпорядженні наявними ресурсами менеджер не досягне успіхів у функціонуванні своєї установи. Нормальний фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від фінансової діяльності підприємства [1, с. 59].

Окрім зовнішніх чинників, таких як досконалість законодавчої бази, економічна та геополітична ситуація в країні, добробут та платоспроможність населення, на фінансовий стан підприємств також впливають і внутрішні чинники, які умовно можна розмежувати на: якісні та кількісні. До якісних можна віднести все те, що стосується менеджменту підприємства: кваліфікація всіх ланок керівництва, професійні навички працівників та загальна атмосфера у колективі, мотивація персоналу тощо. Важливо, щоб на підприємстві було створено всі належні умови, які б забезпечували віддану, ефективну та продуктивну діяльність всього штату. Кількісні фактори, що впливають на

фінансовий стан суб'єкта господарювання це обсяг, склад та структура активів; обсяг власних фінансових ресурсів; величина чистого прибутку тощо. Більшою мірою саме поєднання всіх наявних фінансових ресурсів разом із управлінськими здібностями всіх ланок керівництва і визначають фінансовий стан підприємства.

Отже, оцінка фінансового стану компанії необхідна не лише для його керівника, а й інших учасників ринкових відносин, адже він визначає виробничий потенціал, конкурентоспроможність, платоспроможність, кредитоспроможність, а також впливає на репутацію підприємства. Тому для кожного підприємства важливим завданням є досягнення стійкого фінансового стану, який є гарантією своєчасності розрахунків зі всіма взаємодіючими з підприємством суб'єктами економіки, а також запорукою подальшого ефективного розвитку.

Оцінити фінансовий стан можна за допомогою таких методів: комплексний, рівноважний, беззбитковий, інтегральний, коефіцієнтний. Для більш розширеної оцінки дані методи можна застосовувати в системі.

Список використаних джерел

1. Корнева Н. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/files/16_13.pdf.
2. Косарева І. П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства / І. П. Косарева, М. П. Хохлов, В. В. Бірюкова // Економіка та управління підприємствами. – 2018. - №19. – С. 101-107.
3. Омельченко О. В. Про деякі питання оцінки фінансового стану підприємства // О. В. Омельченко, В. В. Швед, В. В. Штифлюк // Інфраструктура ринку. – 2022. – № 68. – С. 145-150.

Бурчак О.Є.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ДИНАМІКА ОБСЯГІВ ТА СТРУКТУРИ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

В умовах воєнного конфлікту на території України аналіз динаміки обсягів та структури витрат домогосподарств набуває особливого значення. Війна суттєво впливає на економічний ландшафт та споживчу активність населення, що ставить питання фінансового стану у центр уваги.

1. Зміна обсягів витрат: Динаміка змін витрат домогосподарств може відображати вплив війни на економіку та фінансовий стан населення. Зокрема, зростання витрат на певні категорії може свідчити про зміни в споживчому підході.

2. Структура витрат: Аналіз структури витрат може вказувати на пріоритети домогосподарств під час війни. Наприклад, збільшення витрат на основні потреби (харчування, житло, медичні послуги) може бути наслідком нестабільності у країні.

3. Вплив на фінансовий стан: Аналіз витрат може також відобразити вплив війни на фінансовий стан домогосподарств. Збільшення боргів, скорочення накопичень або зміни в інших фінансових показниках можуть бути показниками економічних труднощів.

Проаналізуємо ряд статей, що висвітлюють різні аспекти цього питання.

Однією з ключових проблем є визначення структури витрат під час війни, оскільки вона може суттєво відрізнятись від стандартної ситуації. За аналізом Кириленко, Сидорчука та Ковалю збільшені витрати на житло, медичні послуги та продукти першої необхідності є характерними для нової структури витрат домогосподарств під час конфлікту. Це свідчить про необхідність адаптації до нових умов та перегляду пріоритетів.

Аналіз витрат робочих місць та динаміки зарплат також є невід'ємною частиною вивчення впливу війни на економіку. В статті Блінова розглядається динаміка цих показників в різних секторах економіки, наголошуючи на втратах та їхньому впливі на соціально-економічний ландшафт.

Все це дозволяє краще розібратися в зміні фінансових звичок українців. Зрозуміти, як населення реагує на економічні труднощі та які стратегії вони

обирають для забезпечення фінансової стабільності.

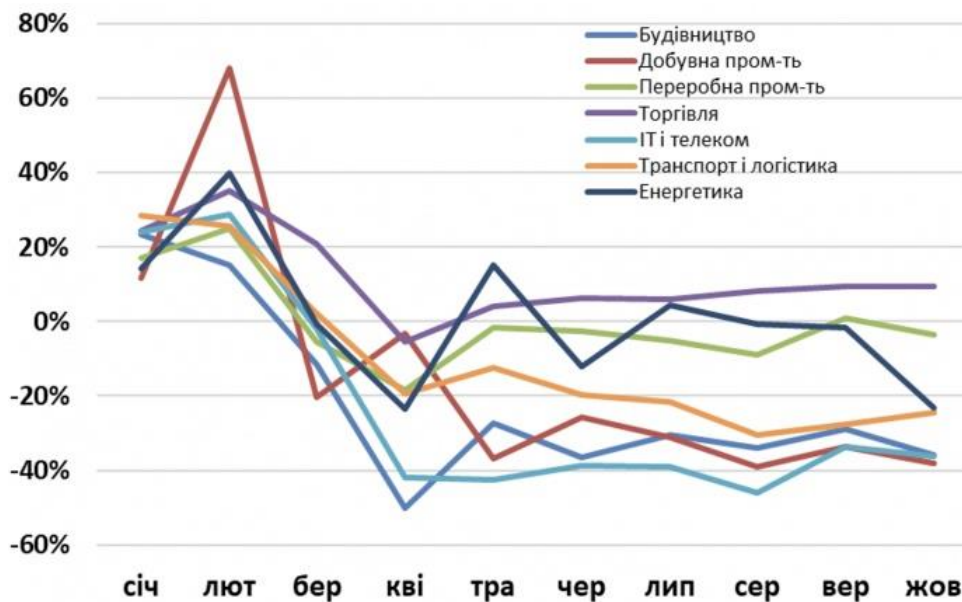

Рисунок 1 – Середня номінальна зарплата в продуктивній економіці, річна зміна у 2022 році

У висновках можна констатувати, що війна суттєво перетворює економічний пейзаж України, аналіз якого вимагає комплексного підходу. Фінансовий стан домогосподарств стає ключовим фактором в умовах нестабільності, адаптації та пошуку нових стратегій споживання.

Список використаних джерел.

1. Кириленко О., Сидорчук А., Коваль С. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45616/1/Стаття%20опублікована.pdf>.
2. Бінов О. Динаміка зарплат і втрати робочих місць під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/21/693997/>.
3. Коробкова О. Як змінилися фінансові звички українців під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564/>.

Давиденко Ю.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., канд. екон. наук Адонін С.В.

ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Утворення та використання фінансових ресурсів часто пов'язують з процесом управління ними. Під управлінням фінансовими ресурсами будь-якого суб'єкту господарювання варто розуміти певну систему форм, методів та інструментів управлінських рішень, розробка та реалізація яких забезпечить його стійкий фінансовий стан та ефективну діяльність [1, с. 81].

Головною метою здійснення управління є вибір раціональних форм фінансових ресурсів з врахуванням умов та особливостей провадження економічної діяльності підприємства, а також максимізація прибутку, збільшення загальної вартості підприємства, досягнення оптимального обсягу фінансових ресурсів у різних часових періодах, зростання ліквідності, ділової активності та платоспроможності підприємства, формування потрібного рівня і раціонального використання фінансових ресурсів, зростання капіталізації підприємства [2].

При цьому їх організація має здійснюватися за такими принципами як важливість, оперативність, повнота, динамічність, плановість, циклічність, системність, результативність, а також узгодженість з іншими економічними процесами [3, с. 33].

Наведені принципи є важливим аспектом управління фінансовими ресурсами, оскільки вони є основоположним базисом, що дозволяє підприємству сформулювати таку систему управління фінансами, що буде забезпечувати досягнення встановлених цілей. Наприклад, принцип системності та плановості означає, що показники діяльності підприємства прогноуються, принцип оперативності дозволяє вчасно реагувати на поточні зміни та проблеми, тим

самим надаючи змогу мінімізувати їх або попередити.

Деякі науковці виділяють також додаткові принципи управління фінансами. До них відносяться такі як принцип господарської автономності та самостійності, що відображають право підприємство самостійно розробляти плани виробництва, прогнозувати свої доходи та витрати, а також планувати обсяг та склад фінансових ресурсів; принцип окупності витрат визначає те, що всі понесені витрати підприємства мають бути покриті його отриманим прибутком; та принцип матеріальної відповідальності, який означає, що результатом діяльності підприємства та управління його фінансовими ресурсами має бути певний результат, наприклад зростання рівня капіталізації, продажу або прибутку, зниження витрат тощо.

Система організації фінансових ресурсів спрямовується на виконання таких пріоритетних завдань як пошук шляхів залучення додаткових коштів на вигідних для підприємства умовах, створення їх раціональної структури, забезпечення ефективного застосування ресурсів для одержання високого показника фінансових результатів.

Крім того, підприємство може встановити для себе таку задачу управління фінансовими ресурсами, як формування достатнього для суб'єкта господарювання обсягу капіталу, котрий буде забезпечувати необхідні темпи економічного розвитку. Дана задача буде реалізовуватися шляхом визначення загальної потреби у капіталі, для формування відповідного необхідного розміру активів, утворення схем їх фінансування. Інша задача, оптимізації розподілу сформованого обсягу ресурсів за видами діяльності та напрямках використання, буде реалізуватися за рахунок визначення можливості найбільш ефективного використання фінансових ресурсів у окремих видах діяльності та господарських операцій.

Отже, управління фінансовими ресурсами підприємства є певною системою форм, методів та інструментів управлінських рішень, розробка та реалізація яких забезпечить його стійкий фінансовий стан та ефективну

діяльність.

Список використаних джерел

1. Мішина С. В. Організаційно-економічний механізм управління фінансовими ресурсами на підприємстві / С. В. Мішина // Харків: Вид-во ХНЕУ. - 2015. – С. 8.
2. Махначова Н. М. Теоретичні та методичні основи організації управління фінансовими ресурсами підприємства при здійсненні ЗЕД / Н. М. Махначова, І. Ю. Семенюк, Т. І. Дмитрієва // Молодий вчений. – 2018. – № 12. – С. 719-723.
3. Телегін В. В. Еволюція формулювання сутності фінансових ресурсів / В. В. Телегін // Ефективна економіка. – 2021. – №11. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8363>

Дуда Є.С.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ТЕНДЕНЦІ ЗМІН ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Аналіз динаміки обсягів та структури витрат домогосподарств України під час війни надзвичайно актуальний у контексті впливу воєнних подій на економічну ситуацію країни. Домогосподарства змушені переглядати свою споживчу корзину та шукати ефективніші стратегії економії. Структура витрат зазнає змін через реорганізацію пріоритетів у зв'язку з військовою ситуацією. Вивчення динаміки обсягів та структури витрат домогосподарств України під час війни є необхідним для розуміння впливу конфлікту на побут і економічну поведінку населення, що може визначити напрямки подальших економічних політик та соціальних заходів у розв'язанні викликів, що визвано війною[1]. Можливості населення для придбання товарів і послуг визначаються в основному рівнем заробітної плати, яка є ключовою складовою доходів працюючого населення[2]. Графіки реальної заробітної плати та інфляції наочно демонструють негативний вплив війни на економіку (рис1.)

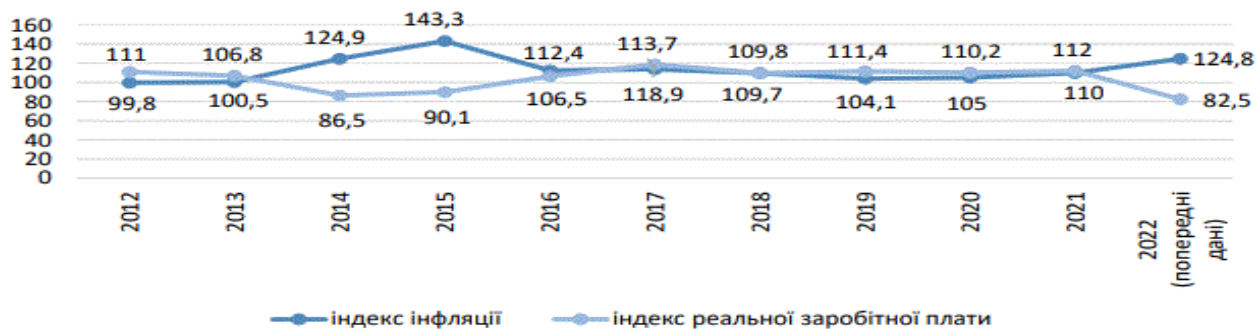

Рисунок 1 – Динаміка індексів інфляції та реальної заробітної плати

Станом на кінець 2022 року зафіксовано зростання вартості різних товарів та послуг. Вартість продовольчих товарів зросла на 32,7%, одягу та взуття – на 6,8%, житла та комунальних послуг – на 5,6%, а побутової техніки та предметів домашнього вжитку – на 25,5%. Послуги охорони здоров'я подорожчали на 17,6%, транспортні – на 39,3%, освітні – на 9,8%, а послуги зв'язку – на 11% (рис 1). Проте протягом цього періоду реальна заробітна плата спостерігала зниження, зменшившись на 17,7% [4]. Ці показники свідчать про серйозне вплив вартості життя на бюджет населення та важкі економічні умови. У зв'язку з економічними труднощами, населення змушене економити гроші. Зменшення обсягу споживчих трат та зростання частки тих, хто не економить на регулярних тратах, свідчать про адаптацію до нових умов. Економія найбільше стосується базових потреб.

Важливою складовою фінансового пейзажу є кредитування, де відзначається певна стабільність, але спостерігається певне зниження у користувачів кредитів на авто. Тенденція збереження або навіть підвищення показників фінансової стійкості серед українських сімей визначає напрямок для подальших зусиль у відновленні та розвитку економіки країни.

Внаслідок війни в Україні багато сімей стали жертвами великих втрат, втративши своє майно та навіть житло. Це спричинило значний попит на вживану побутову техніку, яку можна отримати з країн Європи. Однак не лише економічні обставини стимулюють цей попит. За даними експертів, близько

третини населення втратило своє майно, включаючи не лише житло, а й побутову техніку.

У зв'язку з вищезазначеним, переоцінка цінностей стала характерною рисою для населення. Житло стало не лише об'єктом комфорту, а й символом стабільності та безпеки. Відзначається також оптимізація витрат на непродовольчі товари, де багато людей зазначають, що можуть обійтись мінімальним набором речей. Ці тенденції віддзеркалюють глибокі зміни в споживацькому поведінці та психології населення, викликані довготривалим конфліктом та нестабільністю в Україні.

Список використаних джерел

1. Кириленко О., Сидорчук А., Коваль С. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45616/1/Стаття%20опублікована.pdf>.
2. Блінов О. Динаміка зарплат і втрати робочих місць під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/21/693997/>.
3. Коробкова О. Як змінилися фінансові звички українців під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564/>.

Єрмолова К. Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних реаліях залучення інвестицій відіграють велику і важливу роль у діяльності будь-якого підприємства, бо вони забезпечують ефективне функціонування, сприяють сталому розвитку, дозволяють оновлювати та нарощувати своє виробництво, розширювати матеріально-технічну базу своєї діяльності, тим самим підвищують конкурентоспроможність підприємства. Тому для успішного та сталого розвитку організації необхідно залучення капіталу від зовнішніх джерел. За рахунок інвестицій організації посилюють конкурентні переваги, розширюють виробництво, впроваджують новітні технології.

Визначення інвестиційної привабливості підприємства проводиться

інвестором при визначенні доцільності вкладення інвестицій в обраний об'єкт. Для залучення інвестицій підприємству необхідна стійка конкурентоспроможність, тому що будь-який інвестор зацікавлений у максимальній прибутковості своїх вкладень та мінімізації ризиків. Отже, в якості узагальнюючого показника доцільності вкладення інвестиційних ресурсів в діяльність будь-якого підприємства прийнято розглядати показник інвестиційної привабливості.

Інвестиційна привабливість - це сукупність факторів та характеристик підприємства, що дозволяють інвестору обрати його в якості об'єкта інвестування [1].

Ретельна та своєчасна оцінка інвестиційної привабливості підприємства дуже важлива для інвестора, тому що дозволяє знизити ризик невдалого вкладення коштів до мінімуму. Головним завданням інвестора є вибір об'єкта інвестування, з кращими можливостями для розвитку та високої ефективності вкладень. Оцінку інвестиційної привабливості підприємства в аналітичній практиці поділяють на три основні підходи: ринковий, бухгалтерський та комбінований (фінансовий).

У кожного з вищеперерахованих підходів є свої переваги та недоліки. Так, до переваг ринкового підходу оцінки інвестиційної привабливості можна віднести застосування загальних критеріїв та об'єктивність застосовуваних індикаторів, а до недоліків те, що немає можливості ефективно використовувати інструменти цінних паперів через нерозвиненість фондового ринку. Перевага бухгалтерського підходу полягає в застосуванні традиційних фінансово-економічних показників та інформаційній доступності, а до недоліків – обмеженість оцінки фінансових аспектів та дублювання інформації. Перевагою комбінованого підходу оцінки інвестиційної привабливості є формування узагальненого показника з урахуванням кількісних та якісних параметрів, а недоліком – складності у досягненні точності та об'єктивності самої оцінки [3].

Отже, головний критерій успішного розвитку підприємства – це

інвестиційна привабливість, а ефективна методика її оцінки є основоположним інструментом при виборі об'єкта інвестування. Вона дозволяє отримати об'єктивні, цілісні дані про організацію, оцінити стан фінансової стійкості на сьогоднішній день та перспективи її розвитку. Відповідність досліджень надає змогу комплексно оцінити підприємство як об'єкт інвестиційної привабливості та спрогнозувати перспективи його діяльності у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Маслак М.О. Визначення факторів інвестиційної привабливості підприємства. Науковий журнал «Молодий вчений» 2016. №6 (33). С.61-64
2. Воробйова, Є.І., Бантурова В.І., Блажевич О.Г. Теоретичні засади оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Бюлетень науки та практики. 2016. №6 (7). С. 217 - 224.
3. Ніконова, Н.В. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. Економічний вісник університету. Збірник наукових праць вчених та аспірантів. 2017. №32-1. С.81-89

Ляміна М.О.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ДИНАМІКА ОБСЯГІВ ТА СТРУКТУРИ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

В умовах воєнно-політичних турбулентностей сучасної України, розгляд аспектів економічної діяльності домогосподарств стає особливо актуальним завданням. Військові конфлікти неминуче впливають на фінансове становище населення, викликаючи значні зміни у витратах, фінансових звичках та соціально-економічних показниках.

У контексті війни динаміка обсягів та структури витрат домогосподарств України відображає вплив воєнних конфліктів на фінансовий стан населення. За таких умов, витрати домогосподарств можуть відзначатися змінами внаслідок економічної нестабільності, соціальної неспокої та зміни структури споживчих потреб.

Аналіз витрат під час війни передбачає ретельне вивчення основних напрямків витрат, таких як продовольчі та непродовольчі товари, житлові витрати, освіта, здоров'я та інші життєві потреби. Велика увага приділяється також розподілу витрат між різними секторами економіки та аналізу витрат як індикатора фінансової стійкості населення.

Структурний аналіз витрат враховує зміни в споживчому поведінні під впливом воєнного конфлікту. Це може включати зміни у вартості та обсязі споживчих товарів і послуг, а також перерозподіл коштів між різними категоріями витрат. Оцінка ключових факторів, які визначають фінансовий стан домогосподарств, допомагає зрозуміти, як воєнний конфлікт впливає на економічну поведінку населення.

Загалом, аналіз динаміки витрат домогосподарств в умовах війни є важливим для розуміння соціально-економічних викликів, з якими стикається країна. Він надає цінні інсайти для розробки стратегій управління економікою та соціальної політики, спрямованих на полегшення фінансового тиску на населення під час періодів кризи.

Таблиця 1 - Динаміка обсягів та структури витрат домогосподарств України під час війни

Витрати	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Споживчі	8826,3	9000,7	9205,1
Не споживчі	843,8	860,2	876,7
Всього	9670,2	9860,9	10081,8

Джерело: розраховано автором за даними [1]

Аналізуючи динаміку витрат домогосподарств в Україні за останні три роки (2021-2023), можна визначити певні тенденції у споживчій поведінці населення. У 2021 році середні споживчі витрати склали 8826,3 грн. на місяць, що свідчило про високий рівень економічної активності господарств. Протягом наступних двох років ця цифра зросла, досягнувши 9205,1 грн. у 2023 році [2].

Цей позитивний тренд може бути пов'язаний з підвищенням рівня доходів населення та загальним поліпшенням економічної ситуації в країні.

Не споживчі витрати також показали збільшення, зростаючи з 843,8 грн. у 2021 році до 876,7 грн. у 2023 році [3]. Це може вказувати на збільшення інвестицій та особистих заощаджень населення. Загальні витрати домогосподарств також відзначилися позитивною динамікою, зростаючи з 9670,2 грн. у 2021 році до 10081,8 грн. у 2023 році. Це може бути спричинене ростом економіки, зниженням безробіття та загальною підтримкою соціальних програм. Узагальнюючи, можна стверджувати, що економічна ситуація в Україні покращується, що відображається у зростанні витрат населення. Однак важливо продовжувати моніторити ці тенденції та розглядати їх у контексті широкого економічного середовища та подій в країні.

Список використаних джерел:

1. Блінов О. Динаміка зарплат і втрати робочих місць під час війни
[URL:https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/21/6939971](https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/21/6939971).
2. Кириленко О., Сидорчук Л., Коваль С. Аналіз витрати як складова оцінки фінансового стану домогосподарств
[URL:http://dspace.wunu.cdu.ua/bitstream/1316497/45616/1/Стаття%20опублікована.pdf](http://dspace.wunu.cdu.ua/bitstream/1316497/45616/1/Стаття%20опублікована.pdf).
3. Коробкова О. Як змінилися фінансові звички українців під час війни
[URL:https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564/](https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564/)

Мауер Д.Р.

Факультет обліку та фінансів ПДАУ

Науковий керівник проф., д. е. н. Зоря О.П.

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Посилення євроінтеграційних процесів в Україні значною мірою впливає на розвиток аграрного сектору та загострює питання відповідності діяльності сільськогосподарських підприємств до європейських стандартів, адже трансформаційні зміни в галузях сприяють досягненню необхідного рівня конкурентоспроможності та зростання інвестиційної привабливості сільського

господарства України.

В умовах війни, інвестиційна привабливість аграрного сектору України знижується за рахунок таких факторів як нестабільність та невизначеність у діловому та політичному середовищі, пошкодження інфраструктури та логістичних систем, зниження довіри інвесторів та збільшення ризиків через фінансову нестабільність, а також наслідки екологічних та гуманітарних катастроф.

Зростання інвестиційної привабливості агросектору України в умовах її інтеграції до ЄС вимагає комплексного підходу та врахування військових ризиків.

Безумовно, євроінтеграція відкриває перед країною широкі ринкові перспективи та можливості, зокрема розвиток експорту сільськогосподарської продукції, впровадження інноваційних технологій та зростання інфраструктурних можливостей, але на ряду з тим вимагає реформування законодавства яке має відповідати стандартам ЄС та стимулювати інвестиції в галузі, що також неможливо без сприятливої інвестиційної політики та захисту прав інвесторів. Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату та надання іноземним інвесторам пільг та гарантій може стимулювати ріст їхніх інвестиційних вливань в український аграрний сектор.

Також, важливо зазначити, що підтримка Європейського Зеленого Курсу та основних стратегічних документів ЄС щодо зміни підходів до ведення сільського господарства – створює сприятливі умови для зростання інвестиційної привабливості агросектору України. Стратегії ЄС спрямовані на зменшення впливу сільськогосподарських практик на навколишнє середовище, тому євроінтеграційні процеси передбачають розвиток інноваційних технологій в аграрному секторі країни та впровадження зелених технологій для зменшення негативного впливу на довкілля, а отже українське сільське господарство яке віддає перевагу сталому розвитку є більш конкурентоспроможним та інвестиційно привабливим. Розвиток екологічно чистого виробництва

забезпечує високу якість продукції та сприяє підвищенню попиту на українські аграрні товари на міжнародних ринках, підтримка альтернативних методів землеробства, наприклад, розвиток органічного сільського господарства також формує позитивний екологічний імідж та підвищує інвестиційну привабливість аграрного сектору України [1].

Загальні трансформації сільського господарства України в контексті євроінтеграції сприяють сталому розвитку та забезпеченню конкурентоспроможності, але при цьому, варто враховувати, що успіх даного процесу вимагає комплексного підходу та системної реалізації реформ, включаючи створення сприятливого інвестиційного клімату, реформування законодавства та підтримку малих та середніх агропідприємств, дотримуючись балансу між економічними, екологічними та соціальними аспектами розвитку, Ми вважаємо, що такий підхід дозволить досягти високого рівня інвестиційної привабливості аграрного сектору України та забезпечити його стабільний та сталий розвиток.

Список використаних джерел:

1. Зоря О.П., Зоря С.П., Мауер Д.Р. Напрями інвестиційного-інноваційного розвитку аграрного виробництва України в умовах євроінтеграційних змін та продовольчих викликів. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Випуск 8 (08). С. 83-88. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.8-14>.

Мороз Ірина

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Науковий керівник: Черкашина Т.С., к.е.н., доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ “ІННОВАЦІЇ”

Управління інноваційним розвитком підприємства в умовах інформаційної економіки є одним із найважливіших факторів, що визначають успішність, фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємства в ринковому

середовищі. Як показує реальна практика, стратегічний успіх підприємств, здебільшого, залежить від ефективності впровадження інноваційних продуктів.

Метою даного дослідження є визначення сутності та основних підходів до визначення економічної сутності поняття “інновації підприємства”.

Відповідно до Закону України “Про інноваційну діяльність” [1] інновація визначається як створення нових конкурентоспроможних технологій, продукції, послуг, організаційно-технологічних рішень виробничого, управлінського, комерційного та іншого характеру (застосування) та/або вдосконалення.

Комерціалізація інновацій у світовій економічній системі дозволяє виділити два різних підходи до вивчення її природи та тенденцій розвитку [2]. Перший виробничий підхід є найпоширенішим у сучасній економічній науці і має на меті представити інновації з точки зору покращення виробничих відносин, оптимізації витрат, підвищення продуктивності праці, використання відновлюваних джерел енергії та оптимізації впливу на навколишнє середовище. Іншими словами, згідно з виробничим підходом інновація трактується як різні сфери бізнесу, способи управління ним, які разом утворюють інноваційну економіку.

Другий споживчий підхід переплітається з попереднім у деяких категоріях, але є набагато складнішим за своєю природою. Це пояснюється тим, що вона розглядає інноваційну діяльність не як сферу бізнесу, а як об’єкт споживання, суспільну чи індивідуальну потребу суспільних відносин. У межах споживчого підходу до визначення економічної сутності поняття “інновації підприємства” окремі дослідники [2, с. 30-32] виділяють однакові стадії інноваційного процесу і стверджують, що інноваційний процес включає всі перераховані вище підходи. Крім того, умови, в яких відбувається інноваційний процес, можуть впливати на скорочення того чи іншого підходу, приводячи до скорочення або розширення. У сучасній ситуації, коли життєві цикли товарів і послуг мають чітку тенденцію до скорочення, менеджери інноваційних компаній намагаються скоротити інноваційний процес до відносно короткого періоду

часу.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що існує два основних підходи до визначення економічної сутності поняття “інновація”: виробничий та споживчий. Автор даного дослідження дійшов висновку про те, що в сучасних умовах більш ефективним є споживчий підхід, оскільки у цьому випадку інноваційна діяльність підприємства розглядається не як сфера бізнесу, а як об’єкт споживання, суспільна або індивідуальна потреба суспільних відносин. Тому подальші наукові розвідки автора будуть присвячені розробці науково-практичних рекомендацій щодо впровадження споживчого підходу в інноваційній діяльності українських промислових підприємств.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про інноваційну діяльність” // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/40-15> (дата звернення: 01.02.2024)
2. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 30-37.

Моторя М.С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., канд. екон. наук Адонін С.В.

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЇ

Аналіз ліквідності та платоспроможності компанії складається із двох етапів: аналізу балансу підприємства та аналізу відносних показників ліквідності.

Ліквідність компанії має більш загальне визначення, ніж ліквідність балансу, а ліквідність балансу – можливість суб’єкта господарювання звернути активи у готівку та погасити свої платіжні зобов’язання [1]. Ліквідність балансу – таке співвідношення активів та пасивів, що забезпечує своєчасне покриття короткострокових зобов’язань оборотними активами [2]. Ліквідність балансу означає наявність оборотних засобів за величиною, потенційно достатній на

погашення короткострокових зобов'язань [3].

Оцінюючи платоспроможності зовнішні користувачі розраховують коефіцієнти ліквідності, які показують потенційну можливість покриття короткострокових зобов'язань з допомогою різних наборів короткострокових активів за умови, що вони у поточному періоді будуть звернені в кошти. Платоспроможність оцінюють за даними бухгалтерського балансу на основі діагностики ліквідності обігових коштів, на основі аналізу ліквідності поточних активів та їх здатності перетворюватися на готівку.

Для визначення платоспроможності має значення не наявність фінансових ресурсів, а раціональність і синхронність руху грошових потоків для підприємства, інакше кажучи, нормальний і ритмічний «кровообіг» притоків і відтоків грошових ресурсів. Саме аналіз руху грошових потоків дозволяє визначити, чи життєздатне підприємство в економічному плані у цій ситуації. У разі дефіциту коштів слід оцінити заходи для збільшення припливу фінансових ресурсів та заходи для скорочення їх відтоку. Якщо брак готівкових фінансових ресурсів тимчасова, можна використовувати одноразові заходи отримання готівки; якщо підприємство має великі труднощі з отриманням готівки, то йому необхідна структурна перебудова, зміна в розподілі капіталу або часткова ліквідація.

Насправді саме тут виникає необхідність оцінки вартості активів з урахуванням їхньої ринкової ліквідності на конкретний момент часу.

У цьому виникає необхідність урахування сутнісної характеристики ліквідності: під ліквідністю розуміється здатність коштів пройти кругообіг і зрештою прийняти грошову форму. Масштабом виміру ступеня ліквідності служить час: у який термін та чи інша цінність по дорозі свого обороту перетворюється на гроші [2].

Процес проведення аналізу ліквідності та платоспроможності також має низку відмінних ознак:

- при оцінці ліквідності аналізується взаємоув'язка щодо певних груп

активів та зобов'язань; при оцінці платоспроможності оцінюються грошові припливи та відпливи, і визначається здатність підприємства генерувати грошові потоки;

– у процесі аналізу коефіцієнти ліквідності дають первинну характеристику платоспроможності, яка надалі доповнюється розрахунком показників грошових потоків та самофінансування;

– для аналізу ліквідності достатньо інформаційної бази у формі бухгалтерського балансу; для оцінки платоспроможності додатково необхідні дані звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів та пояснень до бухгалтерського балансу та звіту про фінансові результати; для комплексної оцінки платоспроможності підприємства також необхідний порівняльний галузевий аналіз діяльності підприємств, що конкурують.

У свою чергу, ліквідність активів є однією з якісних показників платоспроможності підприємства, як найважливішого параметра відображення фінансової стійкості економічного суб'єкта на ринку. Підприємству з високим іміджем і безперервно платоспроможним простіше підтримувати свою ліквідність [2]. Погіршення ліквідності, як правило, веде до зниження платоспроможності підприємства та втрати фінансової стійкості. Підвищення ліквідності активів сприяє зміцненню платоспроможності суб'єкта, зростанню його фінансової стійкості та підвищенню інвестиційної привабливості в очах потенційних кредиторів.

Список використаних джерел

1. Іванчук Н. В. Удосконалення факторного аналізу платоспроможності підприємства / Н. В. Іванчук // Причорноморські економічні студії. – 2020. – Вип. 57. – С. 133-138.
2. Корнева Н.О. Аналітичні основи платоспроможності в сучасних умовах господарювання / Н.О. Корнева, В.І. Магдун // Приазовський економічний вісник. – 2020. – № 5 (22). – С. 86-90.
3. Лагун М. І. Методичні аспекти аналізу платоспроможності підприємства / М.І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. – № 2 (57). – С. 53-57.

Онсович Ю. В.

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Науковий керівник: д.е.н., проф. Сніщенко Р.Г.

професор кафедри фінансів, обліку та аудиту

АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА КП «ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТЕПЛОМЕРЕЖІ»

З липня 1994 року в м. Хмельницькому працює комунальне підприємство «Південно-Західні тепломережі», яке надає послуги з опалення та гарячого водопостачання фізичним та юридичним особам. Підприємство також надає послуги з теплопостачання споживачам електроенергії Південно-Західного та Гречанського районів м. Хмельницького (близько 20 тис. абонентів та близько 200 об'єднань, організацій, підприємств – юридичних осіб). В масштабах господарства: 69 км тепломережі та 26,9 км ГВП, 13 теплоцентралей (в тому числі найпотужніша теплоцентраль міста в області ВАТ «Термопласавтомат», 17 тепловузлів), насосні станції, 0,92 МВт/год від вироб. системи та пункти опалення; автопарків, стрілочних переводів та інших комунікацій та інженерних споруд.

Підприємство «Південно-Західні теплові мережі» виконує технологію розподілу, монтажу замкнутої мережі опалення та ГВП для 150 будинків в масштабі ТЕЦ 1 та КП №1, аналіз приладів обліку теплової енергії, води, використаної води та теплової енергії. Річна потужність котелень підприємства становить 251,82 Гкал/год. тепла енергія.

Відповідно до стандарту ISO 9001:2015 [1] на КП «Південно-Західні тепломережі» модифіковано систему управління якістю.

Політика компанії в галузі якості, описана в однойменному документі, дозволяє визначити стратегічні цілі компанії та цілі їх досягнення. Якість стратегічних цілей КП «Південно-Західні тепломережі» є:

- підвищення задоволеності клієнтів за допомогою системи управління

якістю, включаючи вдосконалення процесів;

- підтримання репутації якісного та надійного постачальника послуг;
- розробка нових послуг та адаптація існуючих на основі очікуваних потреб внутрішнього та зовнішнього ринків.

Для досягнення мети організаційний менеджмент складається з вирішення наступних завдань:

- обслуговування та розвиток обладнання та робочих груп;
- здійснення управління діяльністю та ресурсами на основі ризик-орієнтованих процесних підходів;
- збільшення виробничих потужностей за рахунок впровадження сучасної технологічної технології та випробувального обладнання;
- дослідження та розвиток експортних ринків іноземної продукції;
- підвищення ефективності роботи працівників;
- створити умови для ефективного залучення співробітників і більшої інноваційності в процесі управління якістю.

Керівництво з якості КП «Південно-Західні тепломережі» розроблено відповідно до вимог стандарту ISO 9001:2023 [1].

Задokumentовані процедури та робочі інструкції є частиною системи управління якістю КП «Південно-Західні теплові мережі». Система менеджменту якості КП «Південно-Західні теплові мережі» складається з 19 письмових процедур та 10 робочих інструкцій.

Особливої уваги в структурі управління якістю досліджуваного підприємства заслуговує діяльність, спрямована на підвищення якості.

Вирішальною умовою для успіху підприємства на ринку є суб'єктивне сприйняття споживачами об'єктивних переваг підприємства та послуг, які воно пропонує. Рекламно-інформаційна діяльність підприємства є складовою його маркетингової діяльності [2].

У структурі КП «Південно-Західні тепломережі» відсутній відділ маркетингу. На нашу думку, важливим є створення відділу маркетингу з метою отримання об'єктивної інформації про перспективи розвитку додаткових послуг

м. Хмельницький, який має співпрацювати з органами державної статистики, відділом архітектури та містобудування міста.

Підприємству необхідний подальший розвиток щодо надання доступних послуг населенню. Необхідна систематична робота щодо оповіщення потенційних клієнтів на предмет надання додаткових послуг за допомогою елементарної рекламної діяльності в засобах масової інформації:

- реклама по ТРК «Поділля-Центр»;
- реклама в тижневиках: «Подільські вісті», «Всім», «Моя газета».
- реклама в спеціалізованих комерційних виданнях м. Хмельницького: «Є», «ВСІМ».

- розміщення в будівельних магазинах міста рекламних листівок з найменуванням додаткових послуг і розцінок на них, щоб виключити спотворення інформації, що переходить від уже існуючого клієнта підприємства до потенційного тощо.

На сьогоднішній день як пріоритетний має розглядатися напрямок «установка і ремонт водомірів», і тому планування цієї частини діяльності в сукупності з виявленням резервів і можливостей підприємства і ринку є невід'ємною частиною вироблення стратегії виживання КП «Південно-Західні тепломережі». Встановлено, що КП «Південно-Західні тепломережі» володіє всіма необхідними ресурсами для проведення дослідницьких робіт, проте такі роботи на підприємстві не проводяться. Тому проведення маркетингових досліджень, дозволило б покращити надання послуг підприємства, оцінити задоволеність споживачів даними послугами.

Список використаних джерел

1. Аскарів Е.С. Міжнародні стандарти системи якості серії ISO. URL: <http://www.bizeducation.ru/library/management/qm/9/askarov4.htm>.

2. Гоменюк О.І. Якість продукції як економічна категорія забезпечення конкурентоспроможності продукції. /О.І. Гоменюк // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. - 2022. - № 4(62). - С.286-289.

Павленко С.О.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИТРАТ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

У жовтні 2022 року РФ розпочала активну агресію на території України шляхом масштабних нападів на об'єкти енергетики, що призвело до пошкодження приблизно 40% загальної інфраструктури та потужностей генерації електроенергії в енергетичній системі України до кінця 2022 року. Ця ситуація призвела до загострення кризових тенденцій у промисловості через масове відключення та планові обмеження в постачанні електроенергії для промислових підприємств. Перевага була надана забезпеченню електроенергією об'єктів критичної інфраструктури та домогосподарств, порівняно з промисловими споживачами [1].

Витрати домогосподарств України, обумовлені зменшенням виробництва, блокадою портів і збільшенням виробничих витрат, складають 34,25 мільярда доларів США. Серед цих витрат у сільському господарстві втрати становлять 11,2 мільярда доларів США, а у галузі тваринництва - 348,7 мільйонів доларів США.

Витрати від зменшення виробництва озимих культур оцінюються в 3 мільярди доларів США, багаторічних культур - у 322 мільйони доларів США. Втрати, спричинені порушеннями логістики, складають 18,5 мільярда доларів США. Загалом було пошкоджено або знищено зерносховищ сукупною ємністю 9,4 млн тон. одночасного зберігання. Цей обсяг втрачених потужностей зберігання не враховує потужності, які залишаються недоступними через тимчасову окупацію. Приблизна вартість ремонту зіпсованих та заміни знищених зерносховищ наближається до 1,1 млрд дол. США [2].

Наближена кількість тварин, які загинули внаслідок агресії РФ становить майже 400 тис. бджолосімей, 95 тис. голів кіз та овець, 212 тис. голів великої рогатої худоби, 507 тис. Свиней та майже 11,7 тис. голів птиці. Оціночна вартість втрачених ресурсів тваринництва та бджільництва становить 362,5 млн дол. США.

Труднощі, пов'язані з проведенням посівної та жнивної кампанії в прифронтових регіонах, сильно вплинули на збір врожаю. За даними Міністерства аграрної політики України, врожай в 2022 році було зібрано з площі в 13,4 мільйона гектарів, що на 20,6% менше, ніж у 2021 році. Приблизно 30% озимих посівів отримали пошкодження або опинилися на території активних бойових дій або під окупацією [3].

У цей час, збільшення вартості виробництва сільськогосподарської продукції через значний ріст цін на пально-мастильні матеріали та добрива призвело до підвищення цін на продукти харчування [4].

У грудні 2022 року індекс споживчих цін в порівнянні з груднем попереднього року показав такі зростання: ціни на хліб і хлібопродукти зросли на 130,3%, макаронні вироби на 127,9%, м'ясо та м'ясопродукти на 124,6%, риба та продукти з риби на 145,8%, молоко на 118,7%, твердий сир і м'який сир на 125%, яйця на 176,6%, масло на 128,9%, соняшникова олія на 114,5%, фрукти на 173,8%, овочі на 151,8%, цукор на 131%. Це призвело до погіршення економічної доступності продуктів харчування та збільшення частки загальних витрат домогосподарств на їжу.

Список використаних джерел:

1. . Кириленко О., Сидорчук А., Коваль С. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45616/1/Стаття%20опублікована.pdf>.
2. Блінов О. Динаміка зарплат і втрати робочих місць під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/21/693997/>
3. Коробкова О. Як змінилися фінансові звички українців під час війни URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/8/693564/>.

4. Нейтер Р., Богонос М., Макаренко О. Огляд збитків від війни в сільському господарстві України URL: <https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/damagesreportissue2ua-1.pdf>

Яковенко О.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

КРИЗОВИЙ СТАН НА ПІДПРИЄМСТВІ: ВИНИКНЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

На сучасному етапі розвитку, в умовах кризової економіки, доцільно виділити характерні особливості управління промисловими підприємствами, про що свідчить світовий досвід та вітчизняна практика. Для поліпшення фінансового становища підприємств та забезпечення виходу їх із кризового стану необхідне постійне дослідження, класифікація та удосконалення механізму вимірювання дії чинників, що здійснюють суттєвий вплив на фінансово-господарську діяльність промислових підприємств.

Сучасні підприємства різних галузей функціонують в умовах високої складності, невизначеності та динамічності зовнішнього середовища. Ефективне управління фінансами підприємств, вирішення стратегічних і тактичних завдань, пов'язаних з максимізацією прибутку, зростанням рентабельності, а також підвищенням ринкової вартості компанії, неможливо без використання сучасних методів та інструментів фінансового управління [1].

Ведення бізнесу – це відповідальний процес, який потребує вкладення великих обсягів коштів для отримання певного прибутку у перспективі. Саме тому необхідно проводити регулярну оцінку можливих обсягів доходу, а також ефективність використання вкладених коштів. Для цього необхідно визначитися не лише з послідовністю заходів і розрахунками їх майбутнього результату, але й оцінити майбутній стан компанії, її зовнішнього оточення, враховуючи умови збуту, поведінку конкурентних компаній, потенціальну структуру активів і

пасивів. Без подібного аналізу оцінка результативності власних вкладень у компанію буде неможливою або мало вірогідною

Реальна практика показує, що кризові явища у виробництві, фінансовій сфері, недостатній розвиток інфраструктури створюють певні труднощі в управлінні фінансами підприємств. Головною умовою їх стійкості і стабільності є здатність своєчасного передбачення і реагування на будь-які ознаки виникнення кризового стану. Для того щоб виживати і розвиватися у ринковому середовищі, підприємствам необхідно використовувати режим антикризового фінансового управління, здатний забезпечити передбачення, попередження і подолання кризових ситуацій і одночасно утримувати стабільне їх функціонування.

Своечасне знаходження індикаторів кризового стану на підприємстві, розуміння його характеру є першим етапом антикризового управління і визначає можливість ефективного запобігання кризовому стану. Виявлення симптомів кризи можна здійснювати поряд з іншими методами за допомогою фінансового аналізу, що дозволяє визначити їх справжню причину.

Під оцінкою симптомів кризових явищ компанії мається на увазі система ретроспективного, оперативного і перспективного цільового фінансового аналізу, що спрямований на виявлення «слабких сигналів» фінансової кризи, оцінку ймовірності загрози банкрутства суб'єкта підприємницької діяльності і попередження її настання.

Після дослідження чинників, що обумовлюють виникнення фінансової кризи, наступними двома етапами мають бути: вибір механізмів фінансової стабілізації підприємства, адекватних масштабам його кризового фінансового стану, та розробка і реалізація комплексної програми виведення підприємства з фінансової кризи [1].

Фактори визначення актуальних ризиків діяльності підприємств відіграють доволі важливу роль у їх діяльності, і тому нагально мають ураховуватись у розробках стратегій й тактик сучасного управління. Отже, для

попередження або подолання економічних ризиків вагомого значення для підприємств набуває застосування відповідних інструментів для точного та комплексного оцінювання його результативності в умовах управління змінами, економіки знань, діджиталізації та інноваційного підприємництва.

Для побудови ефективної методики фінансового аналізу слід звертати увагу на специфіку середовища функціонування досліджуваних підприємств. Сучасний стан розвитку управління, а також посилення інформаційної потреби з боку зацікавлених сторін (управлінці, власник, потенційні інвестори тощо) щодо оцінювання фінансового стану підприємств визначають зростаючу необхідність у використанні інтегрального показника, який дозволяє комплексно оцінити результативність підприємства та розробити стратегію щодо поліпшення фінансового стану підприємства і подолання його кризового стану в умовах управління змінами, економіки знань, діджиталізації та інноваційного підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Старинець О. Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. - №17(2). С. 87-91. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/22363>
2. Хринюк О. С., Бова В. А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6121>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Афанас'єв В. О.

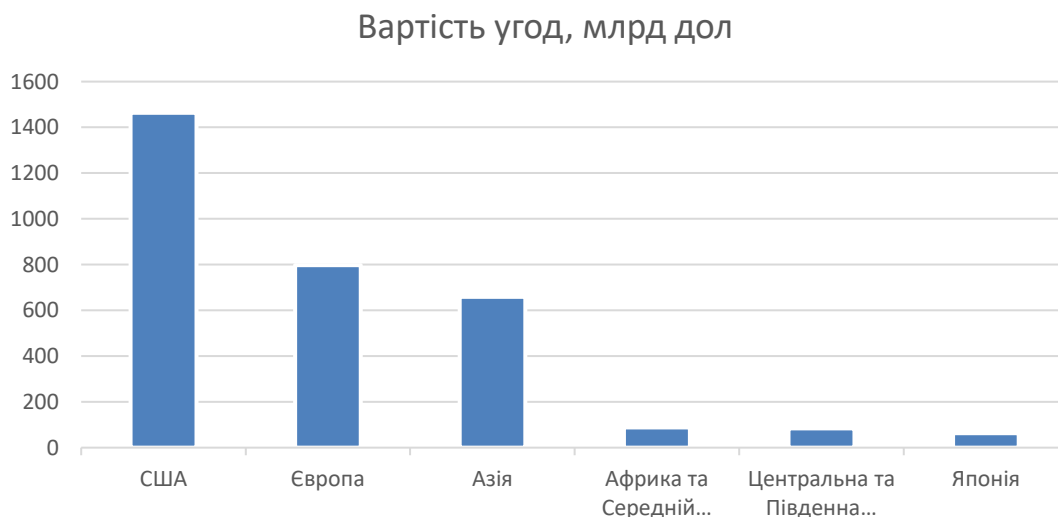
Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О. Й.

ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ АЗІАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Азія грає ключову роль у глобальному фінансовому ландшафті завдяки розгалуженій мережі фінансових центрів. Кілька з них є особливо важливими у контексті регіональної та світової економіки. Серед найвідоміших центрів можна виокремити: Сінгапур, Гонконг, Токіо, Шанхай, Сеул [1].

Азія, із своєю економічною динамікою та фінансовою перспективою, гордо займає третє місце серед регіонів світу за вартістю угод, виходячи за масштабами та розмаїттям своїх економічних трансакцій.

Джерело: побудовано на основі [2]

Рисунок 1 - Регіональний розподіл загальної суми угод консолідації банків станом на 01.01.2021

Сінгапур займає третє місце в світі та перше місце в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні за економічною конкурентоспроможністю з топ-10 позицій за економічними показниками, ефективністю бізнесу та ефективністю уряду [3].

Сінгапур став світовим фінансовим центром, привертаючи увагу таких мільярдерів, як Рей Даліо, і великих гравців з управління активами. У місті-державі лише за шість років його багатство, яке контролює індустрія управління активами, подвоїлося до 4 трильйонів доларів, причому 80% цього надходило з іноземних джерел.

Стратегічні кроки уряду, включаючи запровадження компанії зі змінним капіталом, залучили понад 600 компаній, зміцнивши Сінгапур як кращий напрямок для міжнародних фінансів. Привабливість Сінгапуру полягає в його політичній стабільності, низьких податкових ставках і привабливих стимулах для транснаціональних корпорацій, що робить його ключовим гравцем у фінансовому ландшафті.

Останні виклики в інших фінансових центрах, такі як крах Credit Suisse і політичні заворушення в Гонконзі, ще більше підвищили становище Сінгапуру. Незважаючи на нещодавні скандали, які вплинули на його кричущу репутацію, Сінгапур продовжує залишатися безпечною гаванню для світового багатства. Розташований у центрі Південно-Східної Азії, він розглядається як міст між Сходом і Заходом, що робить його привабливим центром для інвестиційних менеджерів, зосереджених на регіоні [4].

У 2023 році Азія, зокрема Сінгапур, залишається ключовим фінансовим центром завдяки стратегічним крокам уряду, ефективному управлінню активами та привабливим умовам для бізнесу, що підтримує її стабільність та привабливість для світових інвестицій.

Список використаних джерел

1.Олена Примостка, Фінансовий ринок азійського регіону, Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/356>]

2.Офіційний сайт Bank for International Settlements Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://www.bis.org/statistics/bankstats.htm?m=6%7C31%7C69>.

3. Why Singapore, Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://www.mas.gov.sg/development/why-singapore>

4. Chanyaporn Chanjaroen, Cathy Chan and David Ramli / Bloomberg, Financial Firms Are Flocking to Singapore But Hong Kong Keeps Its Edge, Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://time.com/6321258/singapore-hong-kong-asia-finance-hub/>.

Білоус В.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

СУЧАСНІ ТРЕНДИ ФІНАНСОВИХ ЦЕНТРІВ АМЕРИКИ

Однією з визначальних особливостей сучасної міжнародної економіки є існування світових фінансових центрів, які відіграють важливу роль у її функціонуванні та розвитку. Під фінансовим центром слід розуміти глобальне місто, в якому багато банків міжнародного значення, великих фірм, та є фондова біржа Фінансовий центр, де домінує іноземний ринок капіталів, який є основним джерелом євродоларів. Світові фінансові центри створюють умови для здійснення різноманітних фінансових операцій та сприяють розвитку міжнародних фінансових відносин. Їхня роль полягає не лише в залученні капіталу та фінансових інвестицій, а й у формуванні фінансових стратегій, розробці нових інструментів та впливі на стабільність світової економіки через взаємозв'язок з різними національними фінансовими системами.

США відомі своєю розвинутою економікою, тому їх фінансові центри поділяють саме за цим критерієм. Найбільшими фінансовими центрами США є Нью-Йорк, Вашингтон, Сан-Франциско, Бостон, Чикаго. Нью-Йорк - фінансовий центр, де домінує іноземний ринок капіталів, який є основним джерелом євродоларів. Він включає в себе різноманітні фінансові установи, компанії та організації, які спеціалізуються на наданні фінансових послуг та управлінні фінансами.

Нью-Йорк як фінансовий центр є містом в якому розташована Нью-

Йоркська фондова біржа (NYSE) – головна фондова біржа США та найбільша фондова біржа у світі, основною функцією якої є реалізація цінних паперів. Саме на Нью-Йоркській фондовій біржі у 2022 році президент України Володимир Зеленський відкрив торгіву сесію та запросив бізнес інвестувати в Україну. Також слід виділити NASDAQ - це електронна фондова біржа у США, яка входить до групи найбільших та найвідоміших фондових ринків у світі разом з Нью-Йоркською фондовою біржею (NYSE). Слід зазначити, що через рік після початку російського вторгнення в Україну біржа NASDAQ виключила акції російських компаній із лістингу.

Вже декілька років поспіль Нью-Йорк займає лідируючі позиції у рейтингу міжнародних фінансових центрів світу. Про це йде мова в огляді фінансової консалтингової компанії Z/YenGroup, яка розраховує індекс Global Financial Center Index (GFCI). Зазначається, що Нью-Йорк обігнав Лондон в рейтингу восени 2018 року із тих пір зберігає своє лідерство.

Таблиця 1- ТОП-10 Міжнародних фінансових центрів за індексом GFCI

GFCI 09.2022	GFCI 09.2021	GFCI 09.2020	GFCI 09.2019	GFCI 09.2018	GFCI 09.2015
Нью-Йорк	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Нью-Йорк	Лондон
Лондон	Лондон	Лондон	Лондон	Лондон	Нью-Йорк
Сингапур	Гонконг	Шанхай	Гонконг	Гонконг	Гонконг
Гонконг	Сингапур	Токіо	Сингапур	Сингапур	Сингапур
Сан-Франциско	Сан-Франциско	Гонконг	Шанхай	Шанхай	Токіо
Шанхай	Шанхай	Сингапур	Токіо	Токіо	Сеул
Лос-Анджелес	Лос-Анджелес	Пекін	Пекін	Сідней	Цюрих
Пекін	Пекін	Сан-Франциско	Дубай	Пекін	Торонто
Шеньчжень	Токіо	Шеньчжень	Шеньчжень	Цюрих	Сан-Франциско
Париж	Париж	Цюрих	Сідней	Франкфурт	Вашингтон

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Отже, наявність міжнародного фінансового центру на території країни значно покращує її імідж та підвищує конкурентоспроможність. Фінансові

центри США, особливо Нью-Йорк, відіграють ключову роль у світовій економіці. Вони створюють умови для різноманітних фінансових операцій та мають величезний вплив на глобальні фінансові ринки.

Список використаних джерел

1. Світовий фінансовий центр. Електронний ресурс - [Режим доступу]: https://uk.wikipedia.org/wiki/Світовий_фінансовий_центр
2. Сіденко С.В. Сучасні тенденції розвитку міжнародних фінансових центрів. Міжнародна економічна політика. 2022. № 2(37). С. 77–92.

Васецький Р. Ю.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ситуації в умовах воєнного стану вимагають спеціального регулювання на ринку іноземної валюти, щоб забезпечити стійкість у фінансовій сфері та неперервні розрахунки у сфері зовнішньоекономічних операцій. Нестабільність на валютному ринку може впливати на попит на національну валюту та втручатися в її функцію як грошового засобу [1].

З першого дня повномасштабного вторгнення НБУ ввів обмеження, також й на валютному ринку. Хоч вони мали антиринковий характер, але були дієвими, забезпечили стійкість роботи банківської системи та стабільне функціонування економіки. Це було прийнято постанову № 18 від 24.02.2022 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану»[2], яка містить ряд обмежень, таких як: фіксований офіційний курс станом на 24.02.2022; обмеження зняття готівки; заборона видачі коштів в іноземній валюті; зупинена робота валютного ринку, крім продажу валюти; заборона транскордонних валютних переказів; призупинено поповнення електронних гаманців електронними грошима та розповсюдження електронних грошей [3].

Через введення масштабних обмежень з'являються проблеми у бізнесів. Для того щоб не відбувався відтік валюти з України був введений критичний

імпорт. Більшість імпорту, за винятком критичного, зупинена. Проте, товари з-за кордону, та датовані березнем-квітнем 2022 року, таємно з'являються на полицях магазинів. Згідно з даними станом на 20 травня 2022 року, в магазинах побутової техніки пропонується значна кількість товарів нового виробництва. Це може пояснюватись тим, що населення, яке повертається до звичайного способу життя, задовольняє свої потреби через контрабанду або темні схеми ввезення товарів. Через те що, безготівкові розрахунки неможливі, використання готівки відбувається в обхід банківської системи. Це створює перепони для стандартного функціонування валютного ринку та сприяє зростанню курсу [4]

Друга причина полягає в технічних труднощах для законного бізнесу, який стикається з вибором, чи конкурувати з темним сектором або розробляти власні схеми. Більшість обирає шлях розвитку схем, але обмежений обсяг наявної готівки і відсутність безготівкових ресурсів на бізнес-рахунках ускладнюють ситуацію та призводять до зростання курсу.

Третя причина пов'язана з фіксацією курсу та виникненням двох паралельних ринків. Раніше курсоутворення відбувалося на міжбанківському ринку, але у зв'язку з воєнним станом готівковий ринок відокремився від міжбанківського, обслуговуючи процеси споживання та імпорту. У військових умовах, попри численні сценарії та можливості вирішення проблем, монетарна влада стикається з дилемою між соціальною безпекою та відновленням ринкових засад курсоутворення. Вибір між довоєнним форматом роботи та підтримкою курсу важливий, але стратегічне рішення потребує ретельного аналізу та урахування усіх обставин [4].

Готівковий ринок іноземної валюти вдалося стабілізувати в першій половині 2023 року, відзначається зближенням готівкового та офіційного курсів. З введенням воєнного стану вводяться нові обмеження валютних операцій, тому бізнесам слід дотримуватися консультацій та правил, щоб уникнути штрафів чи інших наслідків.

Список використаних джерел

1. Шапран Наталя Сергіївна Тенденції розвитку валютного ринку України в період

війни. Економіка та суспільство. 2023. Випуск №57. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/3125/3048/>.

2. Постанова Національного банку України «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» від 24.02.2022р. №18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18.

3. Ярослава Пацкан. Валютні обмеження для бізнесу в умовах воєнного стану. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/analytics/219499_valyutn-obmezheniya-dlya-bznesu-v-umovakh-vonnogo-stanu.

4. Віталій Шапран. Валютний ринок в умовах війни. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://interfax.com.ua/news/blog/833671.html>.

Гончаренко В. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ВАЛЮТНИЙ РИНОК В ПЕРІОД ВІЙНИ

Повномасштабне вторгнення, яке відбулося 24 лютого 2022 року стало поворотним моментом не лише для країни, але й для її валютного ринку. До повномасштабної війни валютний ринок був переважно збалансованим та не потребував значного втручання НБУ. Та коли війна все ж таки прийшла в нашу країну, український валютний ринок зазнав значних трансформацій, стикнувшись з численними викликами.

Правління Національного банку України оновило Постанову №18 "Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану", прийняту 24 лютого 2022 року. Відбулися такі зміни: 1) Визначено випадки, у яких уповноваженим установам дозволяється здійснювати за дорученням клієнтів торгівлю валютними цінностями, а також порядок здійснення цих операцій; 2) зафіксовано офіційний курс гривні до іноземних валют, офіційний курс гривні до спеціальних прав запозичення, а також розрахункову ціну банківських металів на рівнях, на яких вони діяли 24 лютого 2022 року; 3) визначено порядок проведення щоденних операцій з купівлі доларів США Національним банком України у банків, тощо.

Для стабілізації фінансової системи та запобігання впливу капіталу НБУ

запроваджував різні заходи, такі як: 1) Фіксація офіційного курсу гривні до долара США на рівні 29,2549 грн. за дол. Це рішення допомогло стабілізувати валютний ринок і запобігти різкому знеціненню гривні; 2) ведення обмежень на зняття готівки з рахунків клієнтів в іноземній валюті. Цей крок мав на меті стримати паніку та ажіотаж на валютному ринку; 3) призупинення проведення операцій між банками на валютному ринку України. Це тимчасове обмеження було необхідне для того, щоб унеможливити спекуляції на валютному ринку, тощо [1].

В особливо складних умовах опинились страхові компанії, які пов'язані безпосередньо із перерахунками коштів за кордон через міжнародні контракти перестраховування. Нацбанк у своєму відкритому листі висловив прохання до міжнародних партнерів відтермінувати платежі та продовжити виконувати взяті на себе перестрахові зобов'язання [2].

Незважаючи на жорстоку війну, значний бюджетний дефіцит та інфляційний тиск, українська гривня демонструє стійкість. Золото-валютні резерви Національного банку України (НБУ) знаходяться на рекордно високому рівні, що дає змогу впевнено говорити про забезпеченість валютного ринку.

На даний момент резерви НБУ покривають 85% грошового агрегату M1, що включає готівкову та безготівкову гривню в обігу. Це свідчить про те, що НБУ має всі необхідні ресурси для утримання курсу гривні протягом 2024 року [3].

Важливо розуміти, що курс гривні залежить не лише від фінансових факторів. Сценарій розвитку реального сектору економіки та стан логістики для українського експорту також відіграють значну роль.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Електронний ресурс – [Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18].
2. Чернишова, О., Чорновол, А., & Мирончук, В. (2022). ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Економіка та суспільство, (38). С.7. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-49>].
3. Шапран, Н. (2023). ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ. Економіка та суспільство, (57). С.7. Електронний ресурс – [Режим доступу:

Давиденко Ю.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю. П.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Покращення інвестиційного клімату в Україні в умовах воєнного стану може спричинити труднощі, оскільки воєнний стан зазвичай передбачає посилення державного контролю та обмежень. Однак існує кілька потенційних стратегій, які можна застосувати для сприяння сприятливому інвестиційному середовищу навіть у такий важкий період:

1. Прозорість і верховенство права: велика відповідальність лягає на плечі уряду щодо прозорості державної політики. Даний пункт включає захист прав власності, уникнення корупції та забезпечення передбачуваної правової системи.

2. Захист інвесторів: посилення правового захисту інвесторів, у тому числі іноземних. Гарантування захисту прав власності, забезпечення виконання договірних угод та створення механізмів вирішення спорів між інвестором і державою - підвищить настрій інвесторів.

3. Заслужування довіри інвесторів: спрощення бюрократії, зменшення непотрібних правил і надання стимулів, таких як податкові пільги або інвестиційні гранти.

4. Розвиток інфраструктури: зосередження на вдосконаленні інфраструктури для сприяння торгівлі та інвестиціям. Це включає модернізацію транспортних мереж, модернізацію енергетичної інфраструктури та покращення цифрового зв'язку.

5. Диверсифікація економіки: заохочення диверсифікації економіки за межі традиційних секторів, таких як сільське господарство та важка

промисловість, шляхом сприяння інноваціям, технологіям і галузям, що базуються на знаннях. Це залучить нові види інвестицій та створить якісніші робочі місця.

6. Зміцнення фінансового сектору: впровадження заходів щодо вдосконалення банківського регулювання, покращення доступу до кредитів та сприяння розвитку місцевих ринків капіталу [2].

7. Сприяння регіональному співробітництву: зміцнювання зв'язків з сусідніми країнами та участь у зусиллях регіональної економічної інтеграції. Розширення торговельного співробітництва, укладання та участь у регіональних торгових блоках – виведе Україну на новий рівень співробітництва.

8. Державно-приватне партнерство: заохочування формування державно-приватного партнерства (ДПП) для мобілізації ресурсів приватного сектору та досвіду для проектів розвитку інфраструктури [1]. Це може допомогти залучити інвестиції та розділити ризики з приватним сектором.

9. Поліпшення освіти та кваліфікації: вдосконалення системи освіти для розвитку кваліфікованої робочої сили, яка відповідає потребам інвесторів. Інвестування в програми професійної підготовки та сприяння підприємницькій освіті для розвитку культури інновацій та економічного зростання допоможе не тільки отримати інвестиції, а й підвищить ІЛР країни .

10. Міжнародне співробітництво: звернення за допомогою та підтримкою до міжнародних організацій та двосторонніх партнерів. Співпраця з такими організаціями, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк і Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), дасть змогу отримати доступ до фінансування та технічної експертизи.

Незважаючи на те, що воєнний стан може ввести певні обмеження, зосередження на цих стратегіях може допомогти покращити інвестиційний клімат в Україні та сприяти економічному зростанню навіть за таких обставин.

Список використаних джерел

1. Інформаційно – аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. Електронний ресурс – [Режим доступу: me.gov.ua].

2. Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану. Електронний ресурс – [Режим доступу: economyandsociety.in.ua].

Кловак В. С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ринок страхування в Україні дуже різноманітний, від обов'язкового страхування громадян до страхування майна та різних видів діяльності, і набуває популярності в умовах воєнного стану, коли люди прагнуть почувати себе більш захищеними у всіх аспектах життя.

Незважаючи на проведені реформи в пенсійній системі, її функціонування супроводжується низкою проблем, таких як низькі пенсії, тіньова заробітна плата, незбалансованість бюджету Пенсійного фонду, що постійно зростає. Тому для подальшого вдосконалення системи пенсійного страхування необхідно продовжувати пошук ефективних шляхів вирішення цих проблем.

Також існує значна різниця у середніх розмірах пенсійних виплат залежно від регіону. Високі показники зафіксовані у Києві та Рівненській області, де середні виплати перевищують 6000 гривень. Натомість, найнижчі середні пенсії отримують мешканці Тернопільської, Чернівецької та Закарпатської областей, де їх розмір становить близько 4200 гривень. Ця значна регіональна диспропорція у розмірах пенсійних виплат може бути зумовлена різними факторами, такими як рівень економічного розвитку регіонів, середня тривалість страхового стажу та рівень заробітних плат у минулому [3].

Однак законодавство передбачає можливість впровадження накопичувальної системи через обов'язкові внески на індивідуальні пенсійні рахунки. Проект закликає до себе всіх працюючих осіб до досягнення ними 55

років, а також обов'язкову сплату роботодавцями пенсійних. До цих коштів також долучатимуться кошти з Державного бюджету України [4]. Якщо цей законопроект буде прийнятий, це значно підвищить рівень життя майбутніх пенсіонерів в Україні. Загалом, це сприятиме покращенню вітчизняної економіки, зменшить обсяги тіньової зарплати і сприятиме декларуванню реальних доходів населення. Громадяни будуть сплачувати податки в бюджет держави, знаючи, що в майбутньому матимуть достатньо коштів для життя, і не будуть залежати виключно від державних пенсійних виплат.

У недержавному пенсійному страхуванні в Україні панує недостатня обізнаність та страх перед можливими ризиками втрати накопичених коштів. Маленька кількість страхових компаній, економічні втрати внаслідок агресії росії, падіння економіки та зниження платоспроможності населення не заохочують інтерес до цього виду страхування. Уряд може кардинально змінити цю ситуацію, просуваючи програми недержавного пенсійного страхування та підтримуючи діяльність страхових компаній. Також можна внести обов'язкові відрахування заробітної плати у пенсійний фонд при офіційному працевлаштуванні, з умовами, аналогічними страховим компаніям. Уряд намагається вирішити цю проблему через обов'язкові податки на пенсійне забезпечення. Тому, розробка ефективних інструментів та механізмів для впровадження обов'язкового пенсійного страхування в майбутньому буде ще більш актуальною, і це стане об'єктом подальших наукових досліджень.

Таким чином, вдосконалення фінансової діяльності Пенсійного фонду України має бути спрямоване передусім на розвиток страхових принципів з метою збільшення обсягу страхових виплат і забезпечення фінансової стабільності всієї системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Список використаних джерел:

- 1.Офіційний сайт Пенсійного фонду України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pfu.gov.ua>.
- 2.Розміри мінімальної заробітної плати. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://services.dtkr.ua/catalogues/indexes/2>.

3. Де в Україні пенсіонерам виплачують найвищі та найнижчі пенсії. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://visitukraine.today/uk/blog/3234/de-v-ukraini-pensioneram-viplacuuyut-naivishhi-ta-nainizci-pensii-infografika>.

4. Законопроект щодо запровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення в Україні на порядку денному ВРУ. Forinsurer. – [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://forinsurer.com/news/22/12/15/42130>.

Лиштван М.С.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Для того аби проаналізувати особливості медичного страхування в Україні, потрібно визначити що собою являє така форма соціального захисту інтересів населення.

Насамперед медичне страхування забезпечує надання медичної допомоги застрахованій особі з покриттям фінансових витрат на догляд, медикаменти та визначені послуги. У Європі та США медичне страхування є обов'язковим; в Україні – добровільно. Переваги страхування включають швидший доступ до лікування, цілодобову онлайн-підтримку за кордоном і компенсацію витрат на лікування. В Україні базова медична допомога є безкоштовною, але страхування передбачає компенсацію, вибір клініки та покриття несподіваних витрат, враховуючи такі конкретні моменти, як регулярні огляди. Для отримання цієї допомоги потрібно просто повідомте страхову компанію про ваш подію через яку погіршився ваш стан здоров'я і вони вирішать організаційні та фінансові питання. [1]

Існує три види медичного страхування: приватна, суспільна та державна. Приватне страхування є централізованим та контролюється приватними компаніями, пропонує високоякісні послуги, але має високі тарифи. Соціальне страхування, поширене в ЄС, забезпечує широкий захист населення, але може

мати різні рівні обслуговування в державних і приватних установах. Державне або бюджетне страхування гарантує повний захист населення, але стикається з такими проблемами, як дефіцит ресурсів і нижча якість послуг через командно-адміністративне управління. Державне бюджетне фінансування діє за залишковим принципом [2].

Особливості медичного страхування і популярність на нього в Україні протягом кількох років змінювались спочатку через пандемію, а потім через війну.

Пандемія спричинила зміни в медичному страхуванні з майбутніми змінами для адаптації до: 1) дистанційного виду медичного обслуговування; 2) страхові поліси включають диспансеризацію та обстеження; 3) критичні захворювання, у тому числі COVID-19, покриваються реабілітаційною та психологічною допомогою; 4) моніторинг стану здоров'я онлайн - персональні гаджети. Не всі поліси покривають лікування COVID-19 через проблеми з фінансовою оцінкою [3].

Під час війни медичне страхування спостерігало підвищений попит через зростання вартості ліків і медичних послуг. Страхове покриття стало вирішальним для вирішення раптових проблем зі здоров'ям, що призвело до високого відсотка поновлення контрактів. «Страховий юрист» адаптувався до викликів військового часу, розробляючи унікальні рішення, покриваючи військові ризики та створюючи інноваційні страхові програми. Зменшилася кількість страхових компаній, що вплинуло на брокерів і застрахованих клієнтів. Прогнози на 2023 рік включають середню вартість поліса 13 000 грн, залежно від витрат на лікування [4]. Дискусії на Всесвітньому економічному форумі підкреслювали важливість медичного страхування для вирішення майбутньої нестачі персоналу. Понад 60% клієнтів корпоративного медичного страхування використовують брокерів, що підкреслює їхню роль на страховому ринку.

Список використаних джерел:

1. Медичне страхування в Україні та за кордоном: які переваги URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/679/medical-insurance-in-ukraine-and-abroad-what-are-the->

[benefits](https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1365/medichne-straxuvannya); 2. Медичне страхування URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1365/medichne-straxuvannya>. 3. Як змінилось медичне страхування в умовах війни під час війни? URL: <https://forinsurer.com/public/23/01/31/4974>; 4. Стешенко О.Д. Медичне страхування в умовах пандемії. Економіка та суспільство. 2021. № 25;

Угрехелідзе П.К.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Інвестиційна діяльність - це перш за все основа для людей, які прагнуть до успіху та розвитку. Цьому сприяє закон України, який діє для того, щоб забезпечувати рівний захист прав та інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності. Бо вони незалежні від форм власності, різних інтеграцій та від ефективного інвестування економіки України, бо ще має розвиток економічної співпраці з іншими країнами світу [1].

Для того, щоб діяльність добре працювала, перш за все має бути визначена державна та регіональна інвестиційна політика, хороший результат якої визначається наявністю чіткого механізму її реалізації [2]. Інвестиційна діяльність України спирається на найважливіший чинник - іноземні інвестиції іноземних держав, юридичних осіб та громадян іноземних держав.

Як нам свідчить Національний банк України, та кількість іноземних інвестицій які надходять в економіку України (залишки) станом на 31.12.2021 становив 64 163,2 млн. доларів США. Проте вони припадали на промислові підприємства - 44,0%, установи та організації, які займаються оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автомобілів і мотоциклів - 15,0% [3].

Згідно з даними платіжного балансу, оприлюдненими на сайті Нацбанку, за перші сім місяців 2022 року вийшло прийняти \$242 млн.США прямих іноземних інвестицій спрямовуються у вже давно розвинені ланки господарської діяльності.

Як і раніше, основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств та організацій, таким чином зимою 2021 року було реалізовано 68,6% капітальних інвестицій. А деяка частина кредитів банків та позик у загальному обсязі капітальних інвестицій становила 5,0% [3]. Завдяки коштів державних та місцевих бюджетів здійснено 17,6% різних інвестицій.

Певна частина коштів іноземних інвесторів становила 0,1%, частка державних коштів на житлове будівництво - 5,4%. Інші джерела фінансування складають 3,3% [3].

Для того, щоб різних стратегічних інвесторів приваблювала економіка України було прийнято закон про державну підтримку інвесторських проєктів із залученням значних інвестицій в Україні . Закон допомагає створенням нових добре оплачуваних місць та збільшенням конкурентоспроможності. А також дієвим способом є те , щоб держава допомагала підтримувати великі інвесторські проєкти [3].

Актуальним завданням розвитку економіки є активізація інвестиційної діяльності. Вибір таких активаторів залежить від обраної інвестиційної політики, розміру та фінансової спроможності, наявності чи відсутності національних обмежень .

Можна зробити висновок, що факторами активізації інвестиційної діяльності в Україні на даний момент є: усунення усіх обмежень та розширення нового переліку сфер інвестування, а особливо привабливих інвестиційних проєктів у реальній економіці. І також повністю використовувати ринкові механізми інвестиційної діяльності в Україні .

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність. Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
2. Варламова Г.О. Інвестиційний маркетинг і моніторинг галузей промисловості України // Актуальні проблеми економіки. – 2005.–С.68-74.
3. Міністерство економіки України/Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2021 рік. Електронний ресурс-[Режим доступу]: <https://www.me.gov.ua/>.

Шахова А.Д.

НМЦ заочної та вечірньої форм навчання, факультет систем і засобів масової комунікації

Науковий керівник проф., д.е.н. Шевцова О.Й

КРЕДИТНИЙ РИНОК: ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

В довоєнний час споживчий кредит користувався великою популярністю серед населення України. Він давав можливість підвищити купівельну спроможність і, як наслідок, життєвий рівень споживачів, а виробників стимулював до розширення обсягів виробництва товарів та послуг. Банки знаходились в здоровому конкурентному середовищі.

Після початку повномасштабної війни ситуація змінилась. Конкуренція в банківському секторі підвищилась, в наслідок чого суттєво посилилися державні банки. Змін зазнала і структура пільгового кредитування. Оскільки уряд запропонував нові умови, підвищився попит на *кредити аграріям* (під 0% на перші пів року, а далі 5%) та на *антивоєнні цілі* (під 0%, а після війни ставка зростає до 5%). На них одразу припало 81,5% виданих сум [1].

Сукупні показники і роль державних банків підвищилися у воєнний час. За кількістю виданих пільгових кредитів частка державних банків зросла до 63,4% (у приватних – 36,6%), але за обсягом кредитування, навпаки: державні банки видали 37,9%, а приватні 62,1% [2].

На даний момент структура виданих кредитів наступна:

державні банки майже за 2,5 року видали 70% усіх *інвестиційних кредитів* та 73% *«воєнних» кредитів аграріям*;

приватні банки лідирують у видачі антикризових кредитів – 69% на 31%, кредитів рефінансування – майже 80% [2].

Від початку війни змінилася ситуація і в сфері споживчого кредитування. В населення знизився рівень життя, підвищилися ризики втрати роботи та майна,

як наслідок, знизилася кредитоспроможність.

Банки припинили видачу нових кредитів, власників кредитних карток позбавили можливості збільшити чинний кредитний ліміт або отримати новий, обнулили всі надані ліміти, заборонили знімати кредитну готівку чи пересилати кошти на інші картки. Кредитною картокою можна оплатити тільки товари та послуги [3].

Згодом деякі банки частково, деякі повністю відновили кредитні ліміти, розстрочки та оплати за кредитними картками. Адже кредитні картки стали невід'ємною частиною життя кожного Українця [3].

Стали банки більш обережними й з наданням без заставних кредитів. Це пов'язано з тим, що попит скоротився, а ризики зросли.

Така ж ситуація виникла і з автокредитуванням. Згідно з дослідженням «25 провідних банків України під час війни» послуги автокредитування надавали щонайбільше п'ять банків, два з яких — державні. Однією з умов кредитування було внесення початкового внеску від 30%. Термін кредитування становив максимум 5-7 років [4].

Під час війни приватні банки більше зважають на ризики, державні ж банки орієнтуються на «соціальні» пріоритети. Саме тому державні банки проявили більше активності в довгому кредитуванні.

Так, кредити тісно увійшли в наше життя. В умовах війни, бізнес, а особливо фізичні особи потребують фінансової підтримки. Звісно держава не може зали осторонь. Її участь важлива як для позичальника, так і для кредитора, тому необхідно враховувати права обох сторін.

Список використаних джерел

1. Кобець І. Кредити та іпотека під час війни [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/19/689328/>.
2. Садовничий В. Як роздаються доступні кредити під час війни [Електронний Ресурс].- Режим доступу: <https://finclub.net/ua/infographica/yak-rozdaiutsia-pilhovi-kredytypid-chas-viiny.html>.
3. Під тиском війни URL: <https://banksrating.com.ua/analytics/pid-tyskom-vijny/>
4. Вплив війни на кредитний ринок України. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/48_2023ua/12.pdf

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Аврахов Л.А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник проф. ,д. е. н. Макаренко Ю.П.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Інвестиції – життєво важливе джерело для розвитку будь-якої країни. Вони дають можливість модернізувати економіку, створювати нові робочі місця, покращувати інфраструктуру та рівень життя населення. Інвестиційна привабливість – це те, що робить країну цікавою для інвесторів. Вона залежить від багатьох факторів, таких як політична та економічна стабільність, прозорість та передбачуваність правил ведення бізнесу, наявність кваліфікованої робочої сили, а також сприятливий податковий клімат[1].

Оцінка інвестиційної привабливості – це процес, що складається з аналізу ризиків та очікуваної прибутковості інвестицій для визначення потенційної вигоди від вкладення коштів в об'єкт інвестування. Методи оцінки інвестиційної привабливості можуть ґрунтуватися як на фінансових показниках, так і на загальних економіко-політичних показниках. Для отримання повної картини і формування коефіцієнту інвестиційної привабливості використовують як перші, так і останні[2].

Європейська бізнес асоціація(ЄБА) в дослідженні інвестиційної привабливості України використовує опитування групи експертів та 10 регулярних досліджень: Індекс інвестиційної привабливості, Митний індекс, Податковий індекс, Судовий індекс, Інфраструктурний індекс, Індекс настроїв малого бізнесу, Бізнес під час війни, Легкість ведення бізнесу в регіонах,

Барометр щастя, Прогнози бізнесу[3].

Згідно до досліджень ЄБУ Україна в 2023 році отримала оцінку 2.44 бали з 5 можливих за Індексом інвестиційної привабливості. Така оцінка є покращенням в порівнянні із першою половиною 2022 року, коли Україна отримала оцінку 2.17 балів, але це було невеликим погіршенням у порівнянні із другою половиною 2022 року, коли країна отримала оцінку 2.48, та значне погіршення у порівнянні із довоєнними показниками у 2.84 бали. Найвищого значення в історії країни цей показник сягнув у 2011 році та досяг оцінки у 3.4 бали[3].

Ймовірною причиною погіршення індексу у 2023 році у порівнянні із кінцем 2022 року є воєнні та політичні події, що вплинули на світове ставлення до шансів України стабілізувати внутрішню обстановку та принесли із собою песимістичні прогнози щодо можливої тривалості війни.

Під час оцінки ЄБА Індeksu інвестиційної привабливості за другу половину 2022 року, 100 CEO, з оцінок яких складається оцінка, назвали 5 основних негативних факторів, що вплинули на їх оцінку. Перше місце посіла російська збройна агресія, друге – атаки на енергосистему, третє – корупція, четверте – слаба судова система, п'яте – пошкодження інфраструктури.

Для покращення фінансового положення в країні Нацбанк у 2023 році запровадив нову стратегію, під назвою «Фінансова фортеця». Ця стратегія має покращити фінансовий клімат всередині країни та збільшити інвестиційну привабливість країни. Нацбанк назвав 5 головних цілей цієї стратегії: Стійка гривня, Фінансова стабільність, Фінансова країна працює на відновлення країни, Сучасні фінансові послуги, Ефективний центральний банк [4].

При успішному втіленні стратегії в найближчі роки, можна очікувати покращення значень індексів інвестиційної привабливості, адже у випадку успішного втілення ця стратегія може принести те, що іноземні інвестори цінять найбільше всього: стабільність та зменшення ризиків.

Список використаних джерел:

1. Investopedia: Direct Foreign Investment (FDI): What it is, types, and examples. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp>.
2. ЕВА: Ukraine's investment attractiveness index has recovered to "covid" value. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eba.com.ua/en/indeks-investytsijnoyi-pryvablyvosti-ukrayiny-vidnovyvsya-do-kovidnogo-znachennya/#:~:text=The%20integral%20indicator%20of%20the,of%20the%20Covid%2D19%20pandemic>.
3. ЕВА: дослідження. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://eba.com.ua/en/research/doslidzhennya-ta-analytyka/>
4. НБУ: Фінансова фортеця України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/finansova-fortetsya-ukrayini-nbu-prezentuvav-novu-strategiyu-sfokuso-vanu-na-sprotivi-rosiyskiy-agresiyi-ta-vidnovlenni-krayini>

Башара О.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Левкович О. В.

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВАРНИХ БІРЖ В УКРАЇНІ

Товарні біржі пройшли тривалий шлях розвитку, і в сучасному світі вони виконують цілий ряд функцій, основними з яких є ціноутворення, страхування ризиків та інформаційне забезпечення. Згідно з Законом України «Про товарну біржу» товарна біржа – це організація, що має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування, полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій для юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу та комерційну діяльність.

Що стосується Господарського кодексу України, то його прийняття сприяло формуванню основи для забезпечення ефективної діяльності товарних бірж. Положення Господарського кодексу України в частині першій ст. 279 визначає товарну біржу як особливий суб'єкт господарювання, який надає послуги в укладенні біржових угод, виявленні попиту і пропозицій на товари, товарних цін, вивчає, впорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям [1].

Сьогодні учасники ринку мають чітко виражену активну позицію та

проявляють зацікавленість до діяльності товарних бірж та біржового обслуговування, укладаючи договори купівлі-продажу біржової продукції. Незважаючи на те, що в Україні прийнято низку нормативних актів, покликаних врегулювати відносини у сфері реалізації біржової продукції через біржовий ринок, проблеми правового регулювання діяльності товарних бірж всебічно не проаналізовані, цілий ряд питань залишаються нерозкритими чи спірними [2].

В аспекті вдосконалення ефективності функціонування всієї біржової системи, слід зауважити на необхідності вдосконалення основного нормативно-правового акту у цій сфері, а саме Закон України «Про товарну біржу». На жаль, рівень правового регулювання, представлений у даному законі не відповідає реаліям сьогодення. І навіть, якщо враховувати факт неодноразового внесення змін до даного акту, у будь-якому разі наявність концептуальних недоліків, що йому притаманні, не дозволяє констатувати про належне регулювання даних суспільних відносин.

Перше, що привертає увагу – це значна кількість норм бланкового характеру. Друге, у багатьох статтях містяться норми, які посилаються на інший правовий акт чи певний правовий механізм врегулювання відносин.

Окреме питання постає при визначенні організаційно-правової форми, в якій може створюватися товарна біржа, адже від цього багато в чому залежить як ефективність її утворення, функціонування, управління, адміністративно-правового регулювання, відповідальності, а також ліквідації. Положення ст. 278 ГК України вказують, що товарна біржа є господарською організацією. Більш детального регулювання в Кодексі не встановлено. Отже, можна зробити висновок, що створення біржі можливе у будь-якій формі, передбаченій законом. Саме тому, постає проблема щодо більш чіткого визначення організаційно-правової форми, в якій має існувати товарна біржа для здійснення максимально ефективного впливу на розвиток відносин суб'єктів господарювання, а також для забезпечення відсутності зловживань з боку її учасників [3].

Істотною особливістю нашої країни є специфіка з якою укладаються

біржові угоди. Вона виявляється в наступному. По-перше, навіть не зважаючи на те, що в правилах біржової торгівлі існує безліч типів угод, найпоширенішими серед них є угоди на реальний товар з негайною поставкою й оплатою. У той же час форвардний і ф'ючерсний ринки, які є переважаючими в світовій біржовій практиці, перебувають у процесі зростання. Проте якщо договірна торгівля потребує лиш впевненості в завтрашньому дні, то ф'ючерсний ринок потребує більшого, більш глибоких якісних змін, таких як: стандартизація біржових контрактів, формування перевіреного механізму, який зміг би гарантувати, що всі операції буде виконано, та розвиток сфери оптової торгівлі. По-друге, біржова торгівля за своєю суттю радше походить на аукціон, аніж на біржу як таку, включно з торгівлею в залі. Не випадково в регламенті багатьох бірж присутні правила проведення біржового аукціону [4].

Останні роки в українській та міжнародній практиці все більш стали проявлятися тенденція переводу біржової торгівлі в електронний простір. Віртуальна біржова торгівля не потребує присутності біржових операторів у залі, тепер вони можуть здійснювати торгівлю з будь-якого місця. При цьому всі заходи щодо регламентації біржової торгівлі здійснюються в автоматичному режимі.

Головна перевага електронної біржі – це можливості проведення торгових операцій у будь-який час доби. У брокерів з'являється можливість торгувати у ті години, коли звичайна біржа закрита, тобто це потенційний додатковий прибуток для брокерських компаній. По-друге, брокери одержують максимальний доступ на ринки. Для брокера дуже вигідно те, що йому необов'язково увесь час особисто бути присутнім на торгах, а можна знаходитися практично в будь-якій точці земної кулі. Додатковими перевагами електронних бірж є більш низькі операційні витрати, висока швидкість здійснення операцій та проведення розрахунків на основі використання сучасних засобів зв'язку та електронної обробки даних, зниження витрат, пов'язаних з організацією та проведенням торгів, і як наслідок – зниження комісійних зборів

та зборів за участь у торгах [5].

Отже, біржова діяльність є провідною ланкою ринкової економіки і виступає складним механізмом, який чутливо реагує на всі соціально-економічні, політичні процеси, що відбуваються в країні. З огляду на це, важливим і необхідним є удосконалення механізму правового регулювання відносин, що виникають у сфері біржової торгівлі, яка потребує широкого спектра знань, розуміння глибоких економіко-правових закономірностей змісту біржової діяльності. У той же самий час в українській та міжнародній практиці все частіше стали проводити та користуватися саме електронним варіантом біржових торгів. Комп'ютеризація біржової діяльності означає ліквідацію кордонів між біржою і рештою оптових ринків, що дозволяє всім бажаючим брати участь у біржовій торгівлі через комп'ютерну систему, а найголовніше – забезпечує шлях до створення єдиного ринкового середовища.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 № 1956-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>.
3. Берлач А. І. Біржове право України : навч. посіб. / Університет. Київ : Україна. 2008. 316 с.
4. Саблук П. Т. Товарні біржі в Україні: аналіз діяльності, законодавче поле, перспективи розвитку : навч. посіб. / Ін-т аграрної економіки УААН. Київ, 2010. 427 с.
5. Циганов О. Р. Закордонний досвід державного регулювання діяльності товарних бірж та напрями його використання в Україні. Менеджер. 2007. № 4(30).

Васько В.С.

Факультет економіки ДНУ ім.О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД І ЙОГО ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Міжнародний валютний фонд - це міжнародна валютно-фінансова організація , що співпрацює з ООН.

Україна була приєднана відповідно до Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» [1].

Співробітництво України з МВФ орієнтована на кілька основних напрямків, включаючи допомогу у стабілізації фінансової системи, проведення структурних реформ та створення передумов для сталого економічного зростання. Це також означає відновлення фінансової стійкості та отримання рекомендацій щодо найбільш ефективної реалізації програми реформ. Співпраця з МВФ дає можливість залучити фінансування від інших міжнародних фінансових установ, таких як Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ, а також від урядів країн США, ЄС, Німеччина, Канада, Японія та інших.

Для забезпечення стабільності макроекономіки та фінансової підтримки реформ використовувалися одинадцять спільних програм: системна трансформаційна позика (STF), програма "Stand-By" для стабілізації, Механізм розширеного фінансування для розвитку, а також попередній "Stand-By".

На початку повномасштабної війни Україна звернулася до міжнародного валютного фонду про надання екстреної фінансової допомоги в розмірі 1,4 млрд дол. У жовтні 2022 року Виконавча рада МВФ затвердила виділення допомоги 1,3 мільярда доларів США [2].

Співпраця України з МВФ дійсно має велике значення для стабілізації її економіки в умовах конфлікту з росією. Кредитування в умовах воєнного стану є складним завданням для МВФ, проте в Україні воно було сприйняте як необхідний крок для забезпечення фінансової стійкості країни в умовах агресивних дій з боку сусідньої держави.

У 2023 році МВФ схвалив нову чотирирічну програму EFF для України на 15,6 мільярдів доларів. Ця програма має на меті вирішення проблем з платіжним балансом, відновлення середньострокової стійкості у зовнішніх справах, а також зміцнення фіскальної та боргової стійкості, сприяючи при цьому тривалому

економічному зростанню з урахуванням перспективного розвитку [3].

Отримання Україною нової програми МВФ є значущим досягненням, оскільки воно свідчить про важливість стабільності країни в очах міжнародних фінансових установ. Навіть у складних умовах війни, МВФ вимагає чіткого макроекономічного прогнозу для надання фінансової підтримки, що може бути важким завданням для країн, що перебувають у конфлікті. Таким чином, отримання кредиту від МВФ також слугує показником стабільності і надійності для міжнародних партнерів та донорів України, що може сприяти подальшій підтримці з боку світової фінансової спільноти.

У лютому 2024 року представники Міжнародного валютного фонду та українська влада домовилися про угоду на рівні персоналу щодо оновленого набору економічних та фінансових політичних заходів для третього огляду чотирирічної програми розширеного фінансування EFF. Це допоможе країні зберегти фінансову стійкість, адже вона вже третій рік бореться з повномасштабним вторгненням росії.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» від 03.06.1992 N 2402 – XII.
2. Національний банк України. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions#>
3. Міністерство фінансів України. Міжнародний валютний фонд. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/mvf>

Горелов Д.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник проф., д.е.н. Макаренко Ю.П.

ПОТЕНЦІАЛ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТИ В МАЙБУТНЬОМУ

З початку заснування першої відомої криптовалюти Біткоїн(BTC) у 2009 році зародився і перший ринок децентралізованих цифрових валют, які

вирізнялись своєю анонімністю транзакцій та конвертованістю і працюють на основі блокчейну, що запобігає підробці і крадіжки даних монет.

Найперша транзакція з покупки криптовалюти за фіатну валюту відбулась у вересні 2009 року, а вже в листопаді того ж року була створена платформа для обміну Біткоїнів між користувачами. Після створення нової технології на основі блокчейну Аміром Таакі ВІР розпочалась нова ера альткоїнів, тобто усіх криптовалют, що були створені після Біткоїну.

З розвитком ринку криптовалют і довіри людей до них почали з'являтися і біржі криптовалют, які поділились на 3 типи:

CEX - Централізовані біржи, роботу яких регулює компанія або організація

DEX – Децентралізовані біржи робота яких зав'язана на блокчейні і має повну анонімність транзакцій що не зберігає гроші користувачів на платформі і не потребує реєстрації

P2P – Пірингові біржі по продажі та купівлі крипто або фіатних валют які працюють по принципу дошки оголошень [1]

З просуванням Біткоїну та Альткоїнів вперше була створена і централізована цифрова валюта USDT у 2014 році компанією Tether Limited курс якої прямо залежить від американського долара і загалом дорівнює один до одного, після чого почали з'являтися й інші централізовані криптовалюти.

Потенціал ринку криптовалюти в майбутньому полягає в його здатності стати важливим елементом міжнародної фінансової системи. Зростаюча інтеграція технології блокчейну, особливо в сферах фінансів, логістики та медіа, стимулює розвиток криптовалют та відкриває нові можливості для їх використання. Поступове прийняття криптовалют у реальному секторі економіки, включаючи торгівлю, послуги та інвестиції, сприяє їх стабілізації та поширенню. Зокрема, розвиток децентралізованих фінансових послуг (DeFi) відкриває нові можливості для участі в фінансових операціях без посередників. Крім того, постійний розвиток регуляторного середовища дозволяє зменшити невизначеність та створює умови для стабільного зростання криптовалютного

ринку в майбутньому.

Потенціал ринку криптовалют незаперечний, так як з розвитком технологій суспільство вимагає новітні засоби розрахунку, так зараз капіталізація крипто ринку становить 2,86 трлн. Доларів на відміну 9 млрд. доларів 10 років тому у 2014 році[2].

Хоча зараз ринок цифрових валют не є досконалим у майбутньому прогнозують перехід суспільства на криптовалюту, так деякі держави на офіційному рівні представили криптовалюту як законний спосіб розрахунку а деякі розробляють нові централізовані цифрові валюти для заміни існуючих грошей, але в такому випадку основна ідея анонімності блокчейну буде зведена до нуля, бо це може дати повний доступ до особистої інформації користувачів людині з належним доступом.

Список використаних джерел

1. Види криптобірж -<https://blog.whitebit.com/uk/what-is-a-cryptocurrency-exchange/>
2. Графіки світової ринкової капіталізації криптовалют <https://www.coingecko.com/uk/global-charts>

Єрмолова К.Є.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ ЄВРОПИ

В умовах глобалізаційних процесів розвиток міжнародної фінансової діяльності сформував центри світових фінансових ринків. Світові фінансові центри сформувалися у великих містах, в яких зосереджена велика кількість банків міжнародного значення, глобальних фірм, та зазвичай, є розвинута фондова біржа. Фінансові центри є невід'ємною частиною інтегрованих фінансових ринків, які в свою чергу грають важливу роль у фінансовій глобалізації та спонукають до змін у структурі глобальних фінансів. Вони об'єднують та перерозподіляють значні обсяги фінансових ресурсів по всьому

світу. Інколи такі центри служать осередками мінімізації податкових надходжень, бо різні операції на них оподатковуються за низькими місцевими податками і вільні від валютних обмежень[1].

Для функціонування центрів потрібна наявність мінімум трьох умов:

- створення надлишку в капіталу в окремих пунктах світового господарства;
- виникнення світових грошей, які спроможні забезпечити вільний рух капіталу;
- достатньо високий рівень організації транснаціональних та міжнародних фінансових інституцій.

Також є низка основних вимог до світових центрів: стійка фінансова система і стабільна валюта; наявність інститутів, що забезпечують функціонування фінансових ринків; гнучка система фінансових інструментів; правові гарантії; людський капітал, який володіє спеціалізованими фінансовими знаннями; економічна свобода [2].

В світі діє багато фінансових центрів, наприклад: Лондон (Велика Британія), Нью-Йорк (США), Токіо (Японія), Цюрих (Швейцарія), Париж (Франція), Люксембург (Люксембург), Франкфурт-на Майні (Німеччина).

Понад двісті років Лондон був єдиним світовим фінансовим центром. Це стало можливим завдяки монопольній потужності Британської імперії. Також сприяв той факт що фунт стерлінг домінував у капіталовкладенні, інвестиціях, фінансах за кордоном до Першої світової війни.

У 2022 році агенція Reuters, з посиланнями на дослідження City of London, повідомляє що Лондон залишається на своєму першому місці серед всіх фінансових центрів світу. Вартість цінних паперів, що перебувають в управлінні діючих тут інституцій сягає 2,5 трл долларів. Але Нью-Йорк разом з Сінгапуром семимільними кроками наздоганяє його. Вони випереджають його за показником в залучені нових талантів [3].

Аналітики кажуть, що вихід із ЄС, припинення вільного пересування через

Covid-19 та запровадження нової імміграційної системи вдарило по сприйняттю Великобританії як привабливого осередка для міжнародних талантів. Також відносно високим став загальний податок для британських компаній, які надають фінансові послуги.

В європейських фінансових центрах контролюють дотримання санкцій проти країни терориста тим самим підтримуючи Україну [4].

Так на Лондонській фондовій біржі постійно працюють з інвесторами, щоб вони не підписували угоди з російськими фінансовими компаніями. Професійні учасники перевіряють можливість проведення транзакційних операцій на платформі фондової біржі. Ще з початку березня 2022 року на Лондонській фондовій біржі не проводять ніяких операцій з цінними паперами країни терориста.

Список використаних джерел:

1. Фінансова енциклопедія. Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://ua.nesrakonk.ru/financial-hub/>]
2. Олександр Рогач, Світлана Сіденко. Міжнародні Фінансові Центри.2022.
3. Агенцтво Reuters. Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://www.reuters.com/business/london-is-top-global-finance-centre-lags-key-areas-says-study-2022-01-27/>.
4. Лондонська біржа нагадала брокерам про вимогу стежити за дотриманням санкцій проти РФ28.09.2022 Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/28/691980/>

Іванова О.В.

Факультет економіки ДНУ ім. О.Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н. Левкович О.В.

ФІНАНСОВІ ЦЕНТРИ США

Сучасні фінансові ринки розвиваються разом із створенням сучасних світових фінансових центрів. Найбільші фінансові центри США: Нью-Йорк, Чикаго, Маямі, Сан-Франціско.

Фінансовий центр Нью-Йорк є одним із найбільших в Америці і другий в

світі. Валюта Сполучених штатів Америки-американський долар емітується відповідно потребам ринку країни та усього світу, має провідну роль в обігу світових грошей. Для Нью-Йорка це не є іноземною валютою, як, наприклад, для Токіо або Лондона, тому операції з цією валютою регулюються саме головним центром регулювання грошової діяльності ФРС - федеральним резервним фондом[1].

За допомогою індексу Доу Джонса визначається динаміка складових (наприклад, цінних паперів) фондових ринків. Найсильніші падіння індексу були під час великої депресії у 1929 році; обвалу фондового ринку в «чорний понеділок» у 1987 році; теракту у 2001 році та у 2008 році під час всесвітньої фінансової кризи.

Транснаціональні корпорації, фінансові інститути, ринки цінних паперів – все це пов'язує США з міжнародними фінансовими ринками. Великі банки і ТНК активно зростають і мають можливість нагромадити величезні суми для інвестиційної діяльності у важливі галузі національної та міжнародної економіки (фінансових ринків).

Нью-Йорк можна впевнено назвати центром ринку капіталу Америки. Він в себе включає ринок акцій та облігацій, ринок казначейських цінних паперів, іпотечний ринок тощо. Проводять свою діяльність інвестиційні банки (такі як Merrill Lynch, Goldmen Sacns, Morgan Stanley).

Окремо треба приділити увагу Валютному ринку Нью-Йорку. Він містить в собі угоду «банк-клієнт», тобто угода базується на співробітництві банку та його користувача; угоду «банк-банк» (або по іншому «міжбанківський валютний ринок»), завдяки якій можна займатися купівлею-продажем іноземної валюти; угоду між сторонами яка укладається через брокерів. Частка Нью-Йорку в торгівлі міжнародною валютою становить 16%, посідаючи друге місце після Лондона [2].

Представники нашої країни беруть участь у різних економічних заходах. Так Президент України Володимир Зеленський був присутній під час відкриття

фондової біржи у Нью-Йорку. На церемонії звучала промова про те, що українському народу притаманні такі ж цінності, які має Америка та Європа, а саме: свобода, можливість розвиватися економічно і співпрацювати з іншими компаніями. Президент закликав інвестувати в Україну, створивши для цього проект Advantage Ukraine – місце, де бажаючі підприємці з інших країн можуть знайти для себе різні галузі для інвестування та відкриття і розвитку бізнесу.

В зв'язку з російською агресією проти України [3] фондова біржа Нью-Йорку заборонила компаніям, які знаходяться в Росії, проводити торгівельну діяльність акціями. Таким чином вирішив підтримати нашу державу і американський індексний провайдер S&P Dow Jones Indices, ввівши санкції на цінні папери російських та білоруських емітентів, які їх розміщують.

Список використаних джерел:

1. Фінансові центри розвинених країн. Електронний ресурс – [Режим доступу]: https://pidru4niki.com/finans/finansovi_tsentri_rozvinutih_krayin.
2. Нью-Йорк як міжнародний фінансовий центр. Електронний ресурс – [Режим доступу]: https://studopedia.com.ua/1_49485_harakteristika-nayvazhlivishih-mizhnarodnih-finansovih-tsentriv.html.
3. Володимир Зеленський взяв участь у відкритті Нью-Йоркської фондової біржі. Електронний ресурс – [Режим доступу]: <https://bukoda.gov.ua/news/volodymyr-zelenskyi-vziav-uchast-u-vidkrytti-niu-iorkskoi-fondovoi-birzhi>

Ляшко Г.А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Бобирь О. І.

ІНВЕСТИЦІЇ В ІННОВАЦІЇ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Інновації стали незамінною складовою розвитку підприємства, країни і світу взагалі.

Під інноваціями розуміють створення або вдосконалення технологій, продуктів та послуг, соціально-економічних процесів, що в результаті допоможуть створити конкурентоздатний товар. Інвестиції ж, в свою чергу, забезпечують фінансування науково-технічної діяльності для розробки

інноваційного проекту та його запуск.

Інновації формуються під впливом економічного, політичної та соціальної ситуації на підприємстві, у країні або у світі, як відповідь на актуальні проблеми. Їх головною метою є покращення або вирішення цих проблем, застосовуючи нові ідеї та технології.

Роль інновацій полягає у забезпеченні економічного розвитку країни, а саме підвищення рівня конкурентоспроможності країни у вигляді зростання продуктивності праці, підвищення якості продукції, збереженні або мінімізації використання ресурсів, покращенні екологічної або соціально-економічної ситуації, збільшення прибутку тощо.

Основою втілення інноваційних ідей є залучення фінансових ресурсів у роботу команди, так як саме нестача фінансової підтримки є основною перешкодою на шляху до впровадження інновацій. Фінансування може забезпечуватись приватними вітчизняними або іноземними інвесторами, державою тощо.

Важливість інвестиційно-інноваційної діяльності можна прослідкувати на прикладі провідних країн світу. Так, за даними WIPO, Швейцарія, Швеція, Сполучені Штати, Велика Британія та Сінгапур – найбільш інноваційні економіки світу у 2023 році. Швейцарія, країна-лідер за показниками рівня інноваційного розвитку, має гарні умови для отримання кваліфікації та працевлаштування у науковій сфері. До того ж, вона інвестує близько 3% із загального ВВП країни в інновації, що, в свою чергу, згодом забезпечує вагомий приріст показника ВВП країни. [2]

Війна в Україні та кризи загалом значно вплинули на інвестиційно-інноваційну діяльність. Зменшується обсяг інвестицій, особливо в підприємства на територіях з активними бойовими діями, зростають витрати на забезпечення безпеки та зменшується інноваційна діяльність, що пов'язано зі скороченням ресурсів і мотивації та зі збільшенням ризиків. [3]

Проте, саме у такі часи необхідно сконцентруватись на впровадженні

нових рішень щодо виробництва, прискорення інновацій, що будуть адаптованими до потреб суспільства та держави Гарним прикладом може бути український інженерний стартап Esper Bionics, який розробив високотехнологічний протез та усі супутні пристрої. Він значно покращив життя цивільним і військовим, які втратили кінцівки під час російської воєнної агресії.

[1]

Отже, інвестиції в інновації є необхідною складовою розвитку країни. На прикладі розвинених країн світу ми побачили, що інновації і справді забезпечують значний розвиток економіки. В сучасних українських реаліях варто не зупиняти інвестиції інновації, що є природнім бажанням під час кризи, а, навпаки, збільшувати обсяги фінансування інноваційних проєктів.

Список використаних джерел:

1. Esper Bionics , URL: <https://esperbionics.com/>.
2. Global Innovation Index 2023, URL: <http://surl.li/refyy>.
3. Михайлик, Ольга, and Євген Бірак. "Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств в умовах воєнного стану." *Економіка та суспільство* 58 (2023).

Сосюра А. Г.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю.П.

ВПЛИВ МІГРАЦІЇ, СПРИЧИНЕНОЇ ВОЄННИМИ ДІЯМИ, НА ФІНАНСОВИЙ СТАН УКРАЇНИ ТА КРАЇН-РЕЦИПІЄНТІВ

Вторгнення Росії на українську територію спровокувало одну з наймасштабніших гуманітарних криз Європи з часів Другої світової війни. Війна спричинила вимушену зміну місця проживання: близько п'яти мільйонів українців виїхало через західний кордон, отримавши притулок в таких країнах як Німеччина, Польща, Чехія та ін.

Частіше за все біженці стають тяжкою ношею для країн-реципієнтів, адже вони потребують чималих видатків на утримання та адаптацію. Економісти, провівши розрахунки, зробили висновок, що держави ЄС витрачають на кожного

українського мігранта від 9 тис. євро до 25 тис. євро на рік. Проте, Нацбанк, дослідивши вплив хвилі біженців з України на країни Євросоюзу, дійшов висновку, що українці пожвавили їх економіки і пом'якшили вплив нової економічної кризи, що крокує планетою [1].

Додаткова пропозиція робочої сили, як правило, призводить до падіння зарплат і зростання безробіття, але ця проста модель не враховує, що імміграція приносить й інші зміни. Мігранти не лише пропонують свою працю, а й вимагають товарів і послуг. Додатковий попит, у свою чергу, призводить до збільшення попиту на роботу [2]. Мігранти створюють додаткові виклики для державних фінансів у короткостроковому періоді, проте, оскільки українці вже перебувають у європейських країнах доволі тривалий термін, вони стали активними учасниками ринку праці, чинять позитивний вплив на бюджет й економічне зростання приймаючих країн [3].

Але те, що стало позитивними наслідками для ЄС, виявилось величезними втратами для економіки України. Демографічні зміни, спричинені впливом міграційних процесів, призвели до значних змін в економіці, що будуть проявлятися ще багато десятиліть. За даними Світового банку, до кінця 2023 року приватне споживання скоротилось на 50% порівняно з минулим роком. Зниження рівня приватного споживання разом із обмеженням можливостей експорту української продукції, негативно впливає на інвестиційний клімат країни. Рівень прямих іноземних інвестицій в Україну на сьогодні дуже низький, а більшу частину 2022 року становив 0%. Податкові надходження до державного бюджету зменшуються, а витрати на додаткові соціальні видатки зростають. Наприклад, сума виплат для тимчасово переміщених осіб перевищує 14 млрд грн на місяць.

Криза ринку праці також призвела до значних змін у фінансовому середовищі. Відплив населення працездатного віку викликав дефіцит кваліфікованих працівників, що може спричинити підвищення заробітної плати для тих, хто залишився. Однак це також може призвести до зниження

продуктивності та збільшення витрат для бізнесу. Одночасне зростанням кількості пенсіонерів та скорочення робочої сили може призвести до підвищеного тиску на систему соціального забезпечення. МВФ прогнозує, що старіння населення збільшить державні витрати на пенсії та охорону здоров'я [4].

Міграція, спричинена війною, має як негативні, так і позитивні наслідки. Є ще дуже багато факторів, що впливають на специфіку міграції, такі як міграційна політика конкретної країни, ринкові умови, відношення населення країни-реципієнта тощо. Звісно ж українському уряду потрібно буде вживати дій задля повернення населення після закінчення воєнних дій, аби зменшити негативний вплив міграції на економіку і запобігти майбутнім економічним кризам.

Список використаних джерел

1. Ярослав Вінокуров. Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/index.amp>
2. Andreas Steinmayr. Die wirtschaftlichen Auswirkungen von Zuwanderung. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/kurzdosiers/344326/die-wirtschaftlichen-auswirkungen-von-zuwanderung/>
3. Грабар Л. Ю. Вплив міграційної політики країн-реципієнтів на міграційні потоки з України в період воєнного стану / Л. Ю. Грабар // Вчені записки таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. – 2023. - №5. – С. 25 – 29.
4. Горбань, С., Біленко, О. і Трубнік, Т. Вплив міграційних процесів на економіку України. Економіка та суспільство. – 2023. - №49.

Удовиченко А. В.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник проф., д. е. н. Макаренко Ю. П.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РУХУ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Прямі іноземні інвестиції виступають одним з ключових інструментів для забезпечення виходу економіки країни з кризового стану, оптимальних змін в галузевій структурі країни та зростання науково-технічного прогресу. Накопичені обсяги даних довгострокових вкладень є індикатором, за допомогою

якого можна дати оцінку рівня залученості економіки країни у світовий ринок та розвитку зв'язків країни на макроекономічному рівні [3].

Аналізуючи прямі іноземні інвестиції, що подані за принципом спрямованості за 2018-2022 роки (рис. 1), можна дійти висновку, що найбільший обсяг даного показника припадає на 2021 рік – 7320 млн. дол. США. Але в структурі інструментів участі в капіталі даного року частка реінвестованих доходів складає 67,9%, що говорить про скорочення об'ємів так званих «нових інвестицій». Тут можна виокремити і позитивні сторони: більша частина даного обсягу коштів (дивіденди та проценти) пов'язана із значним обсягом інвестицій за минулі роки, наслідком чого є створення нових робочих місць, сплата податків з даних коштів та збільшення обсягу ВВП країни.

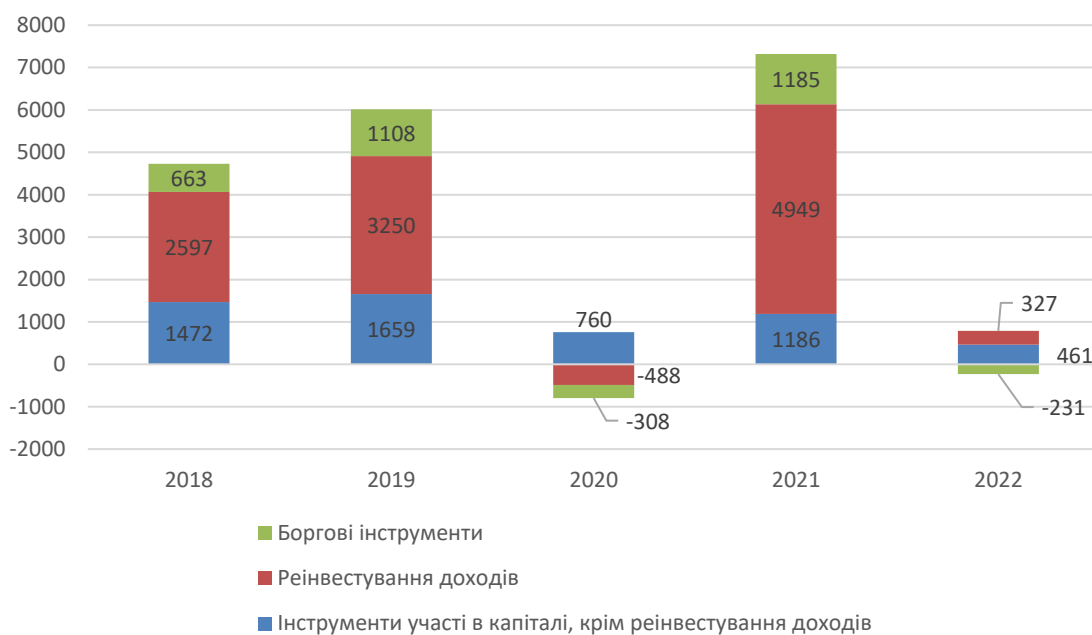

Рисунок 1 – Прямі іноземні інвестиції в Україну за принципом спрямованості за 2018-2022 роки, млн. дол. США

Джерело: складено автором на основі [2]

Найменший обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за аналізовані роки був у 2020 році – 36 млн. дол. США з від'ємним значенням. Це зумовлено негативним впливом пандемії, спричиненої SARS-CoV-2, що призвело до

глобальної рецесії та скорочення ділової активності. Даний показник у 2022 році складає 557 млн. дол. США, що менше від попереднього року на 6767 млн. дол. США, на що вплинуло повномасштабне вторгнення РФ, на тлі якого відбулось значне погіршення інвестиційного клімату.

Основними інвесторами за останні роки були Кіпр, Швейцарія, Франція, США, Велика Британія, Німеччина, Нідерланди, Люксембург та інші [2]. Кіпр, який був найбільшим інвестором за попередні роки, у 2022 році значно зменшив обсяг прямих інвестицій в Україну. Провідними галузями економіки у вкладенні капіталу є сільське господарство, промисловість, оптова та роздрібна торгівля, фінансова та страхова діяльність.

Основними перешкодами для припливу прямих іноземних інвестицій в Україну є військова агресія РФ; високий рівень корупції; слабка судова система країни; обтяжливе законодавство; складна система стягнення податків; зменшення основного фонду бізнесу через пошкодження та нестабільна фінансова система загалом [1].

Отже, проаналізувавши сучасні тенденції руху прямих іноземних інвестицій в Україну, можна зробити висновок, що обсяги інвестицій інших країн у вітчизняну економіку є доволі низькими. Найбільшим негативним фактором впливу є військові дії на території нашої держави. Інвестиційний клімат в Україні потребує рішучих дій для створення гарних умов для інвесторів, які б могли збільшити приплив прямих іноземних інвестицій в країну при врегулюванні ситуації в політичній та фінансовій сферах.

Список використаних джерел

1. Дослідження Європейської Бізнес Асоціації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/>
2. Статистика зовнішнього сектору. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>
3. Тимоць М. В., Стахів Г. І Фінансові аспекти залучення іноземних інвестицій в умовах воєнного стану / М. В. Тимоць, Г. І. Стахів // Економіка та суспільство. – 2023. №47. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2155/2084>

**АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ БІРЖОВИХ ТОРГОВИХ КРИПТОСИСТЕМ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ В СУЧАСНОМУ
МАКРОСЕРЕДОВИЩІ**

Інноваційна складова біржової торгівлі – інтернет-трейдингу – останнім часом захоплює все більші сегменти економічного макропростору, що пов'язане, не в останню чергу, із розвитком цифрових технологій та із входженням суспільства у постіндустріалістичний період свого розвитку [1, с.2].

Використання інтернету та подальші поглиблені процеси глобалізації, пандемія COVID та російсько-українська війна стали поштовхом для перетоку фінансових ресурсів до біржових майданчиків світу та окремих країн, даючи можливість великій кількості інвесторів знаходити мочасомжливості ефективних капіталовкладень і часом достатньо значних прибутків в порівнянні з іншими альтернативними напрямками інвестування під час кризи [2, стор.3; 3, стор.; 4, стор. 6; 5, стор.2].

Таблиця 1 демонструє порівняльнц характеристику діючих на сьогодні достатньо активних біржових трейдингових інтернет-майданчиків.

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика активно діючих світових біржових інтернет-трейдингових платформ для інвестування

Назва біржі	Сайт	Рейтинг	Маржинальна торгівля	Ф'ючерси	Комісія	Країна
Binance	binance.com	5,0	Так	Так	До 0,1 %	Китай
Bitfinex	bitfinex.com	3,0	Так	Так	До 0,2 %	Британські Віргінські острови
Coinbase	coinbase.com	4,0	Так	Так	До 2,49 %	-
ByBit	bybit.com	4,5	Так	Так	До 0,075 %	Сінгапур

FTX	ftx.com	4,7	Так	Так	До 0,07 %	Китай
Crypto.com	crypto.com	4,2	Так	Так	До 0,8 %	Сінгапур
Kuna.io	kuna.io	3,9	Так	Так	До 0,25 %	Англія
Gate.io	gate.io	3,8	Так	Так	До 0,02 %	Китай
Huobi	huobi.com	4,3	Так	Так	До 0,2 %	Китай
Kraken	kraken.com	3,0	Так	Так	До 0,26 %	США

Крім того, відомо, можна стверджувати про те, що наша держава посідає одне із провідних місць по рейтингу держав щодо найбільшої кількості власників криптовалют – близько 8,9 % або 4,76 млн. осіб. Хоча одночасно з цим значна частина цього ринку в Україні на сьогоднішній день перебуває в «тіні» (приблизно 96 %). [6, стор.2; 7, стор 25]. Щоб ці кошти вільно оберталися і приносили дохід державі необхідне законодавче закріплення торгових операцій з торгівлі криптовалютами та запровадити наймінімальніше оподаткування таких угод, що дасть змогу наповнити держскарбницю нашої держави з мінімальними втратами.

Список використаних джерел:

1. Жувагіна І. О., Філіпішина Л. М. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні: реалії та перспективи сучасності. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2022. № 1 (47). Т. 1. С. 359–362.
2. Кухарець В. В., Булуй О. Г., Левківська Л. М. Тенденції розвитку біржового ринку в умовах глобалізації світової економіки. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/92.pdf.
3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Офіційний сайт. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insight>
4. Танклевська Н. С., Ярмоленко В. В. Сучасний стан та проблеми функціонування фондового ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2021/3.pdf.
5. Радельчук Г. І. Програмне забезпечення інтернет-трейдингу на російському та українському фондових ринках. *Collection of Scientific Papers of Applied Math and Computer Technologies Faculty of Khmelnytsky National University*. 2021. №. 1. URL: <http://ap.khnu.km.ua/articles/files/Computer%20science/Informational%20technologies/2008/07%20Software%20of%20Internet-trading.pdf>
6. Мирошниченко Г. Б., Семенова Д. О., Мирошниченко І.В. Аналітичний огляд біржового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-42>.
7. Кожара С. П. Перспективи розвитку послуг з інтернет-трейдингу на фондових ринках світу. *The scientific heritage*. 2021. № 74. С. 23–25.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

Вітценко Л.Р.

Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

Науковий керівник проф., д.е.н. Меліхова Т.О.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕДЕННЯ ДОКУМЕНТУВАННЯ В ОБЛІКУ

Документування відіграє провідну роль у веденні бухгалтерського обліку. Це зумовлено великою кількістю господарських операцій на підприємстві, що підлягають їх фактичній констатації. Задля цього було створено певний перелік первинних документів, що можуть регулювати та/або характеризувати певну подію у діяльності підприємства.

Документування – це, перш за все, спосіб відображення об'єктів бухгалтерського обліку (господарських засобів, джерел їх утворення тощо) у первинних бухгалтерських документах (рахунках, накладних, чеках, ордерах тощо) після або в момент завершення операцій з ними.

Первинні документи, які застосовуються на підприємстві мають певну кількість ознак, що і відрізняють їх від інших документів: 1. Назва та номер документа; 2. Наявність дати його складання; 3. Назва підприємства; 4. Наявність самої фінансової чи господарської операції; 5. Наявність двох осіб, між якими і здійснюється операція, їх підпис та мокра печатка.

Створення первинних документів відбувається безпосередньо на підприємстві. Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», відповідальність за реєстрацію всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом визначеного строку, покладено на власника (власників) або уповноважений орган (посадову особу), який керує підприємством відповідно до

законодавства та установчих документів.

Первинне спостереження, документування та документація відіграють ключову роль в управлінні діяльності підприємства через:

- надання уявлень про фактичний стан господарських ресурсів та їх зміни в процесі обігу;
- забезпечення прозорості у функціонуванні підприємства та контролю за наявністю та рухом майна і коштів;
- функціонування, як юридичного доказу господарських операцій, що проводяться;
- важливе джерело контролю для зовнішніх і внутрішніх зацікавлених сторін під час ревізії, аудиту та аналізу господарської діяльності.

Отже, первинний документ має включати всі необхідні елементи системи обліку інформації про факти господарської діяльності, які в ньому зафіксовані. Це зумовлено прозорим та правильним веденням бухгалтерського обліку на підприємстві із зазначенням усіх операцій, які на ньому відбуваються. Це важливий етап у процесі обліку та контролю за господарською діяльністю підприємства.

Список використаних джерел:

1. Тернопільський національний економічний університет факультет обліку і аудиту. «Документування, документація, документообіг в бухгалтерського обліку» С. 5-7 URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2973/1/%D0%A6%D0%B5%D0%B1%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf> (дата звернення 21.03.2024 р.).
2. Сайт «Medoc». «Первинні документи в бухобліку» URL: <https://medoc.ua/blog/pervinni-dokumenti-v-buhobliku> (дата звернення 21.03.2024 р.).
3. Електронний журнал «Головбух». «Куди і про що сигналізує первинний документ» URL: <https://egolovbuh.expertus.com.ua/747627> (дата звернення 21.03.2024 р.).
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 21.03.2024 р.).
5. Наказ «Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» № 88 від 24.05.1995 р. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/177360___738806 (дата звернення 21.03.2024 р.).

Гладуш А.С.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к. е. н. Левкович О.В.

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Для забезпечення ефективного та довгострокового функціонування підприємства найголовніше – вміти ефективно керувати його активами. Активи відіграють дуже важливу роль у всіх діяльності підприємства, а їх ефективне формування та використання збільшує економічний потенціал підприємства, тим самим підвищуючи його прибуток.

Метою дослідження є визначення поняття «активи» та знаходження шляхів щодо підвищення ефективності управління активами підприємства.

В сучасній економічній теорії застосовуються багато визначень терміну «активи», найбільш поширеними вченими є: Коваленко Л.О., Михайленко П.П., Поліщук М.П., Поддєрьогін А.М., Бланк І.О. та ін.[1]

Отже, активи – це сукупність матеріальних і нематеріальних цінностей підприємства, що мають грошову оцінку та вартість, формування та використання яких призводить саме до отримання майбутніх економічних вигод.

Існують певні критерії для визначення терміну активів: за формами функціонування: матеріальні, нематеріальні, фінансові, біологічні; за характером участі в господарському процесі: оборотні, необоротні; за характером участі в різних видах господарської діяльності: операційні, інвестиційні; за можливістю амортизації: амортизовані, неамортизовані; за ступенем цінності: цінні, малоцінні; за ступенем ліквідності: абсолютно ліквідні, високоліквідні, середньоліквідні, малоліквідні, неліквідні.[2]

Також, важливим визначенням є управління активами підприємства, яке, навпаки, представляє собою складний процес, що включає правильне формування та використання активів з точки зору їх кількості, складу і

структури. Як уже згадувалося вище, активи за характером участі в господарському процесі розподіляються на оборотні та необоротні, тож визначимо головні фактори для підвищення ефективності управління активами.

Для підвищення ефективності необоротних активів необхідно здійснювати наступне:

- оптимізувати склад та структуру основних засобів підприємства;
- покращити технічний стан основних засобів шляхом введення в експлуатацію нового обладнання;
- підвищити фондвіддачу шляхом освоєння нових потужностей.

Для забезпечення ефективності оборотних активів необхідно здійснювати наступне:

- оптимізувати склад та структуру оборотних активів за допомогою прискорення їх оборотності в цілому;
- оптимізувати запаси підприємства шляхом загальної потреби в сировині на плановий період;
- підвищити рівень рентабельності підприємства шляхом своєчасного використання тимчасово вільних залишків грошових активів, відповідно для формування портфеля.

Отже, управління активами підприємства посягає дуже важливе місце в господарській діяльності підприємства, тому, що від активів підприємства залежить його подальша діяльність та конкурентоспроможність. У цілому структура активів підприємства визначається його діяльністю та суттєво впливає на структуру фінансових ресурсів, а саме це на співвідношення власних і залучених ресурсів, а також довгострокових і поточних зобов'язань.[3]

Список використаних джерел:

- 1.Управління активами підприємства[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/709335.pdf>.
- 2.Активи підприємства та джерела їх утворення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/26834/>.
- 3.Активи підприємства [Електронний ресурс]. – режим доступу: https://pidru4niki.com/20080215/finansi/aktivi_pidpriyemstva.

Оніщук Н. А.

Факультет економіки ДНУ ім. О. Гончара

Науковий керівник доц., к.е.н Бобирь О. І.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку бухгалтерського обліку фінансових інвестицій повинен враховувати останні зміни в організації світової економіки, у формуванні корпоративних відносин в умовах глобалізації, інтеграції національних економік та діджиталізації. Оскільки основними користувачами облікової та звітної інформації є засновники та інвестори, тобто власники підприємств та юридичних осіб, інформаційні потоки мають бути спрямовані на досягнення сприятливого інвестиційного клімату [2]. Проводячи фінансовий аналіз, вкрай важливо оцінити фінансові показники та результати організації, а також визначити сфери з сильними та слабкими сторонами, які можна використати для підвищення її ефективності та конкурентоспроможності. Значний внесок у дослідження теоретичних та методологічних засад оцінки фінансового стану підприємств зробили такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як: Е. Альтман, Л. Бернстайн, У. Бівер, Г. Савицька, Р. Таффлер, А. Шермет та ін. Професор С. І. Шкарабан зауважує, що однією із важливих функцій системи управління на всіх рівнях виступає аналіз. Він проводиться на усіх етапах, починаючи від аналізу стратегії діяльності будь-якого суб'єкта і закінчується кінцевим результатом [5, с.10].

Завдяки фінансовій аналітиці можливо виконати такі завдання:

- розробка заходів, які допоможуть поліпшити фінансовий стан компанії, а також підвищити її ринкову вартість;
- здатність спрогнозувати майбутній фінансовий стан компанії;

- можливість обрати найкращий варіант фінансування, оподаткування, інвестування, а також кредитування та багато інших фінансових операцій;
- розробка діагностики фінансових проблем та ризику, які здатні загрожувати розвитку компанії.

Метою фінансового аналізу господарської діяльності є прогнозування подальшого розвитку підприємства, вироблення рекомендацій для прийняття управлінських рішень, підвищення конкурентоспроможності, отримання максимального прибутку тощо. Актуальність завдань, що пов'язані з прогнозуванням фінансового стану державних підприємств, посилюються нестабільністю фінансового середовища України. Назріла необхідність у систематизації методичних підходів до проведення фінансового аналізу в умовах непередбачуваності та підвищення ризиків ведення фінансової діяльності [4].

Для оцінки фінансового стану підприємства широко використовуються математичні моделі (моделі Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера), за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану компаній, тобто його інтегральної оцінки. Основними перевагами цих моделей є те, що вони:

- мають малу кількість показників, які забезпечують більш високу точність результатів, при низьких затратах трудомісткості;
- дають можливість поєднувати різні цілі;
- дають можливість оцінити ймовірність банкрутства, а також виявити можливі зони ризику, в яких перебуває підприємство.

Фінансовий аналіз необхідно розділити на внутрішній і зовнішній. Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства є основним структурним елементом фінансового аналізу. Однак такі важливі на перший погляд зовнішні економічні фактори, такі як попит споживачів на певний продукт, позиція компанії на ринку, умови на ринку капіталу та його діяльність в компанії, не беруть участі в аналітичних розрахунках фінансових показників компанії [1]. Зовнішній фінансовий аналіз здійснюється зовнішніми аналітиками (це може бути інвестори, кредитори, партнери, агентства, державні органи) на основі

публічної та доступної фінансової звітності. Внутрішній фінансовий аналіз здійснюється за наказом і доглядом керівництва та фахівцем підприємства, з метою забезпечення внутрішнього контролю, прийняття рішень, планування та для ефективного управління фінансовими ресурсами. А також при внутрішньому фінансовому аналізі використовують всю важливу, достовірну, оперативну інформацію про підприємство, якою володіти може лише керівництво [3]. Їхня мета це визначення фінансової привабливості, надійності, ризикованості та потенціалу підприємства для інвестування, управління, співпраці, нагляду, фінансування та оцінки. Можна сказати що вони доповнюють один одного і допомагають знайти реалістичну інформацію про стан і використання фінансових ресурсів на підприємстві. Сьогодні особливого значення набуває аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємств. Його здійснюють за різними методиками, що ускладнює його проведення та співставлення результатів.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що фінансовий аналіз є важливим та ефективним інструментом управління підприємства. Завдяки фінансовому аналізу можна визначити сильні та слабкі сторони, знайти проблеми та ризики, які можуть загрожувати розвитку підприємства. Також обрати кращий варіант для майбутнього розвитку компанії. Дізнались види фінансового аналізу і як він працює, з якою метою. Тому можна зробити висновок що фінансовий аналіз завжди буде важливим та ефективним інструментом управління фірми.

Список використаних джерел:

1. Ковтуненко Ю.В, Олексійчук А.Г. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 18, 2018. С. 234-238.*
2. Литвин З.Б., Штефан Б.М. Аналіз ефективності використання виробничого потенціалу підприємства. Економічний аналіз. *Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу ТНЕУ.2009 Випуск 4. С. 268-273.*
3. Навчальний центр «Данко». Електронний ресурс – [Режим доступу: <https://danco.com.ua/ua/useful/finansovij-analiz-yak-instrument-upravlinnya-pidpri%d1%94mstvom/>]

4. Навчальна стаття про Фінансовий аналіз Електронний ресурс-[Режим доступу :https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%9D%D1%83%D0%B6%D0%BD%D0%B0%20%D0%9E%20%D0%90%204/page5.html]

5. Шкарабан С.І. Чи потрібен аналіз економісту. *Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. Тернопіль: Економічна думка, Вип.15, 2006. С. 10-12.*

Онсович Ю.В.

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Керівник роботи: д.е.н., проф. Сніщенко Р.Г.

професор кафедри фінансів, обліку та аудиту

АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА КП «ПІВДЕННО-ЗАХІДНІ ТЕПЛОМЕРЕЖІ»

З липня 1994 року в м. Хмельницькому працює комунальне підприємство «Південно-Західні тепломережі», яке надає послуги з опалення та гарячого водопостачання фізичним та юридичним особам. Політика компанії в галузі якості, описана в однойменному документі, дозволяє визначити стратегічні цілі компанії та цілі їх досягнення. Якість стратегічних цілей КП «Південно-Західні тепломережі» є:

- підвищення задоволеності клієнтів за допомогою системи управління якістю, включаючи вдосконалення процесів;
- підтримання репутації якісного та надійного постачальника послуг;
- розробка нових послуг та адаптація існуючих на основі очікуваних потреб внутрішнього та зовнішнього ринків.

Для досягнення мети організаційний менеджмент складається з вирішення наступних завдань: обслуговування та розвиток обладнання та робочих груп; здійснення управління діяльністю та ресурсами на основі ризик-орієнтованих процесних підходів; збільшення виробничих потужностей за рахунок впровадження сучасної технологічної технології та випробувального обладнання; дослідження та розвиток експортних ринків іноземної продукції; підвищення ефективності роботи працівників; створити умови для ефективного

залучення співробітників і більшої інноваційності в процесі управління якістю.

Керівництво з якості КП «Південно-Західні тепломережі» розроблено відповідно до вимог стандарту ISO 9001:2023 [1].

Особливої уваги в структурі управління якістю досліджуваного підприємства заслуговує діяльність, спрямована на підвищення якості.

Вирішальною умовою для успіху підприємства на ринку є суб'єктивне сприйняття споживачами об'єктивних переваг підприємства та послуг, які воно пропонує. Рекламно-інформаційна діяльність підприємства є складовою його маркетингової діяльності [2].

У структурі КП «Південно-Західні тепломережі» відсутній відділ маркетингу. На нашу думку, важливим є створення відділу маркетингу з метою отримання об'єктивної інформації про перспективи розвитку додаткових послуг м. Хмельницький, який має співпрацювати з органами державної статистики, відділом архітектури та містобудування міста.

Підприємству необхідний подальший розвиток щодо надання доступних послуг населенню. Необхідна систематична робота щодо оповіщення потенційних клієнтів на предмет надання додаткових послуг за допомогою елементарної рекламної діяльності в засобах масової інформації: реклама по ТРК «Поділля-Центр»; реклама в тижневиках: «Подільські вісті», «Всім», «Моя газета». реклама в спеціалізованих комерційних виданнях м. Хмельницького: «Є», «ВСІМ». розміщення в будівельних магазинах міста рекламних листівок з найменуванням додаткових послуг і розцінок на них, щоб виключити спотворення інформації, що переходить від уже існуючого клієнта підприємства до потенційного тощо.

На сьогоднішній день як пріоритетний має розглядатися напрямок «установка і ремонт водомірів», і тому планування цієї частини діяльності в сукупності з виявленням резервів і можливостей підприємства і ринку є невід'ємною частиною вироблення стратегії виживання КП «Південно-Західні тепломережі». Встановлено, що КП «Південно-Західні тепломережі» володіє всіма необхідними ресурсами для проведення дослідницьких робіт, проте такі роботи на підприємстві не проводяться. Тому проведення маркетингових

досліджень, дозволило б покращити надання послуг підприємства, оцінити задоволеність споживачів даними послугами.

Список використаних джерел

3. Аскарів Е.С. Міжнародні стандарти системи якості серії ISO. URL: <http://www.bizeducation.ru/library/management/qm/9/askarov4.htm>.

4. Гоменюк О.І. Якість продукції як економічна категорія забезпечення конкурентоспроможності продукції. /О.І. Гоменюк // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. - 2022. - № 4(62). - С.286-289.